

Hrvatsko nakladništvo u doba pandemije COVID-19 virusa

Moučka, Ana-Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:551328>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-28**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Dvopredmetni diplomski studij Informatologije i Nakladništva

Ana-Marija Moučka

Hrvatsko nakladništvo u doba pandemije COVID-19 virusa

Diplomski rad

Mentor: prof. dr. sc. Zoran Velagić

Osijek, 2022.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Odsjek za informacijske znanosti

Dvopredmetni diplomski studij Informatologije i Nakladništva

Ana-Marija Moučka

Hrvatsko nakladništvo u doba pandemije COVID-19 virusa

Diplomski rad

Društvene znanosti, informacijske i komunikacijske znanosti, knjižničarstvo

Mentor: prof. dr. sc. Zoran Velagić

Osijek, 2022.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisala te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni. Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasna da Filozofski fakultet u Osijeku trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, 16.9.2022.

Ana-Marija Moučka

Ana-Marija Moučka, 0344003267

SAŽETAK

Pojavom COVID-a-19, mnoge djelatnosti zemalja diljem svijeta suočavaju se s brojnim problemima. Među njima je i nakladništvo. COVID-19 sa sobom je donio zatvaranje poslovnica, otkazivanje događaja te vođenje poslovanja putem interneta od kuće što su samo neke od promjena na koje se trebalo naviknuti i za koje je trebalo pronaći rješenje da bi se opstalo na tržištu. Cilj je ovoga rada istražiti reakcije hrvatskih nakladnika na pandemiju COVID-19 virusa, pri čemu je analizirano poslovanje prvih pedeset nakladnika prema rangiranju Hrvatske gospodarske komore. Istraženo je kako je koronavirus utjecao na poslovanje nakladnika u razdoblju od ožujka do svibnja 2020. godine, a samo je istraživanje provedeno *online* anketom poslanom putem elektroničke pošte svakom od navedenih nakladnika. Odaziv je bio slab. U radu se uvodno govori o tome što je koronavirus ili COVID-19 virus, opisuje se nakladništvo te se navodi čime se sve bave pojedini nakladnici na području Republike Hrvatske. Nakon toga se raspravlja o reakcijama i preporukama nakladnika, kao i održavanju događaja od kojih je izdvojen Interliber. Većina literature korištene u radu su *online* izvori s obzirom na to da je riječ o mrežnim stranicama nakladnika te stranicama vezanim uz virus i pandemiju o kojima za sada, kada je riječ o utjecaju na nakladništvo, nema mnogo druge literature.

Ključne riječi: COVID-19, nakladništvo, Hrvatska, kriza, nakladnici.

SADRŽAJ

1. Uvod.....	1
2. Nakladništvo u Hrvatskoj.....	3
3. Reakcije nakladnika u Hrvatskoj.....	15
4. Održavanje događaja u vrijeme pandemije	37
4.1. Interliber	38
5. Istraživanje – Utjecaj COVID-a-19 na nakladništvo Republike Hrvatske	41
6. Metodologija istraživanja.....	42
6.1. Uzorak	42
6.2. Instrumentarij i obrada podataka	42
7. Rezultati analize i interpretacija dobivenih podataka	43
7.1. Utjecaj lockdown-a tijekom pandemije na poslovanje nakladnika	43
7.2. Posebnosti nakladničke kuće	45
8. Analiza rezultata.....	50
9. Zaključak.....	51
Literatura	52
Prilozi	65
Popis slika.....	65
Popis izvora slika.....	84
Popis tablica.....	86
Anketa.....	87

1. Uvod

Iznenadna pojava virusa poznatijeg prema nazivu, odnosno skraćenici COVID-19 u proljeće 2020. godine promijenila je stanje u svijetu preko noći, a koronavirus se proširio diljem svijeta. SARS-CoV-2 naziv je koji je virusu dala Svjetska zdravstvena organizacija, a bolest koju uzrokuje nazvana je COVID-19. Prvo se pojavila u Kini, u Wuhanu i to krajem 2019. godine.¹ Isprva nije bila shvaćena ozbiljno. Međutim, šireći se na ostatak svijeta, poticala je sve veće rasprave. Prema simptomima bolesti (povišena temperatura, suhi kašalj, nedostatak zraka, nagli gubitak mirisa ili okusa, bolovi u tijelu, glavobolja, umor i povraćanje) se moglo zaključiti je li netko zaražen koronavirusom.² Pojavom u Hrvatskoj, od trećeg mjeseca 2020. godine, informacije su iz dana u dan bivale sve ozbiljnije. Stanovništvo je svakodnevno bilo opterećivano brojnim podacima, a ono što se najčešće isticalo jesu simptomi, broj zaraženih i umrlih, broj preboljelih, *lockdown*, zatvaranje poslovnica i objekata u potpunosti, upute o čišćenju i dezinfekciji te samoizolacija. Govorilo se i o raznim preporukama od kojih se isticalo ne/nošenje maski i održavanje razmaka. Informacije su širene putem uobičajenih medija ili pak preko *online* društvenih mreža kao što su Facebook, Twitter ili Instagram. Suočeni s teorijama zavjera, mogućim lažnim ili neprovjerenim informacijama, savjetima i mjerama kako sebe i druge zaštititi od virusa te praćenjem preporuka i odluka Stožera civilne zaštite svatko se snalazio kako je znao. Netko je iskoristio situaciju (bolji odnos roditelja s djecom), a nekoga je cijela situacija pogodila psihički (depresija, anksioznost, nervoza, stres, tjeskoba)³ ili pak financijski (bankrot, otkaz) što je u konačnici rezultiralo zatvaranjem poduzeća.

Na samo nakladništvo najviše je utjecala odluka o *lockdown-u*. Knjižare su bile zatvorene, odgađane su ili čak i u potpunosti bile otkazane određene manifestacije (sajmovi knjiga, antikviteta). Pojačana je bila *online* distribucija kao i upotreba elektroničkih knjiga. Provedene su bile i prigodne rasprodaje, a neke od tvrtki su išle i u rekonstrukciju. Bile su objavljivane i preporuke što čitati te su kasnije kada je za to bila povoljna epidemiološka situacija, u Hrvatskoj naknadno bile održane i brojne manifestacije.

¹ Usp. World Health Organization. Coronavirus disease (COVID-19) pandemic: Q&As on COVID-19 and related health topics: Coronavirus disease (COVID-19), 13.5.2021. URL: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19> (2022-06-01)

² Usp. Vlada Republike Hrvatske. Koronavirus.hr: Što moram znati?: O bolesti, 31.1.2022. URL: <https://www.koronavirus.hr/sto-moram-znati/o-bolesti/103> (2022-06-01)

³ Usp. Jursić, Dijana. Kako je pandemija utjecala na Hrvate: Svaki drugi građanin mentalno je iscrpljen i loše spava, 16.6.2021. URL: <https://www.vecernji.hr/vijesti/u-doba-korone-najgore-je-djeci-istrazivanje-u-godinu-dana-djeca-su-u-prosjeku-dozivjela-5-stresnih-dogadaja-1500813> (2022-06-01)

Najviše su u cijeloj situaciji bili pogođeni manji nakladnici i knjižare dok su oni s već razvijenim web shopom prošli bolje, jer prešavši na rad od kuće u vrijeme *lockdown-a*, mnogo ljudi je odlučilo kupovati *online*.

Ovaj rad istražuje kako su se u opisanoj situaciji snašli nakladnici, što se događalo 2020. godine u razdoblju od ožujka do svibnja i potom u jesen tijekom trajanja Interlibera te kako su pojedini hrvatski nakladnici reagirali, odnosno što su sve činili da bi opstali na tržištu usred pandemije. Primjerice, jedan od mnogih nakladnika u Hrvatskoj, Profil, je napravio sljedeće. Na svojoj Facebook stranici objavio je sliku (vidi sliku 1 u Prilogu pod Popis slika) koju je preuzeo od knjižničarke čiji identitet nije poznat, odnosno nisu ga naveli. Na slici su prikazani naslovi knjiga na engleskome jeziku koji, kada ih se čita redom, čine rečenice vezane uz pandemiju. Spojivši ih, one glase:

The English patient had caught it on the beach.

„I should have stayed home.“ – she said.

Now she was in quarantine in the dark house of splendid isolation.

Still hope springs eternal with a little bit of luck, common sense and personal hygiene.

The corona book of horror stories must end soon.

Always remember clean hands save lifes and when in doubt don't go out!

Profil je, dakle, objavom te slike pokušao izazvati pratitelje da i oni pokušaju složiti naslove knjiga tako da prilikom njihovog iščitavanja ispadne rečenica. Ili pak da ako već ne žele sudjelovati u izazovu, probaju pogoditi koju od tih knjiga pripremaju za tisak. Objava je prikupila dosta pozitivnih reakcija i komentara, a kasnije su otkrili da je riječ o knjizi *She Said*. U vrijeme kada su glavne poruke bile *Ostanimo odgovorni* i *Ostani doma*, na nakladnicima je među ostalima bilo da pruže sadržaj koji će zaokupiti i zabaviti. *Profil* je tako i započeo.

U radu se kroz prva četiri poglavlja govori o informacijama vezanim uz COVID-19 i nakladništvo, odnosno nakladnike u Hrvatskoj, dok se ostala četiri poglavlja odnose na istraživanje vezano uz utjecaj koronavirusa na nakladništvo u Republici Hrvatskoj. U uvodnom poglavlju opisuje se pojam pandemije općenito, gdje je nastala i koji su simptomi zaraze te kako je utjecala na stanovništvo u Hrvatskoj, a ukratko se daje i pregled kakav je utjecaj imala i na samo nakladništvo. U drugom poglavlju se govori o nakladništvu u Hrvatskoj. Dana je sama definicija nakladništva i opisano je što sve otprilike spada u tu djelatnost te su navedeni i opisani neki od nakladnika koji djeluju u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na njihovo područje djelovanja.

U trećem poglavlju prikazane su reakcije određenih nakladnika te je navedeno što su preporučivali za čitanje tijekom trajanja COVID-a-19. Četvrto poglavlje odnosi se na održavanje događaja u vrijeme pandemije, od kojih je kao posebno potpoglavlje istaknut Interliber. Peto, šesto, sedmo i osmo poglavlje opisuje istraživanje provedeno u razdoblju od 3. veljače do 3. travnja 2022. godine među hrvatskim nakladnicima o tome kako je COVID-19 utjecao na njihovo poslovanje. Istraživanje je provedeno na uzorku od 50 ispitanika i to metodom anketiranja, a cilj istraživanja bio je istražiti koje posebnosti krase nakladničke kuće te kao najvažnije kako je *lockdown* utjecao na njihovo poslovanje u razdoblju od ožujka do svibnja 2020. godine. Nakon prikaza i analize dobivenih rezultata istraživanja u posljednjem poglavlju dan je zaključak.

2. Nakladništvo u Hrvatskoj

Nakladništvo kao djelatnost nije moguće definirati u potpunosti jer je to dinamična i složena djelatnost. Istraživanje tržišta, odnosno traganje za rukopisom, odabir, uređivanje, oblikovanje, davanje u tisak, promocija i distribucija samo su neki od poslova koje se svrstava pod tu djelatnost te kojima se nakladnik bavi ili je upućen u to kako napreduje svaki od segmenta proizvodnje za kojeg je zadužio nekoga od svojih zaposlenika ili suradnika (urednik, prevoditelj, grafički urednik, ilustrator, lektor, korektor, recenzent, tiskar). Shodno tome, nakladništvo je shvaćeno kao aktivnost kojoj treba poduzetan i komunikativan čovjek te čovjek koji ima dobre organizacijske vještine. Sve odluke u vezi s kvalitetom knjige, njezinim tržištem, cijenom i prodajnim potencijalom treba biti u mogućnosti procijeniti samostalno.⁴ On treba biti spreman odgovoriti i na svaki problem koji se pojavi jer ponekad može doći do situacije za koju nitko nije očekivao da će se dogoditi. On jednostavno mora težiti najboljem u svome poslu. Stoga se nakladnika može doživjeti i kao svojevrsnog filtra između mnoštva raspoloživih tekstova i onih tekstova koji su uistinu vrijedni čitanja te kao čuvara kulture i znanosti koji čitateljima prosljeđuje vrijedna, inovativna i originalna djela.⁵ Pružiti nešto drugačije od drugih te postići da to postane uspješnica za koju će se čuti bilo po kvaliteti sadržaja ili izradi cilj je svakog nakladnika.

⁴ Usp. Clark, Giles; Phillips, Angus. Stjecanje rukopisa. // O nakladništvu iznutra / Giles Clark, Angus Phillips. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada; Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku, 2017. Str.168.

⁵ Usp. Velagić, Zoran. Smisao i svrha nakladništva. // Uvod u nakladništvo / Zoran Velagić. Osijek: Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku; Odsjek za informacijske znanosti, 2013. Str. 21.

S obzirom na to, važno je nakladništvo razumjeti i kao industriju koja stvara i distribuira kulturne i edukativne, kao i zabavne sadržaje.⁶ Poučiti, zabaviti i održati kulturu postojanom za buduće generacije, ključne su karakteristike koje nakladništvo kao djelatnost „drže“ da na tržištu opstanu duže vrijeme i da budu aktivni. Stoga se nakladništvo može shvatiti i kao djelatnost stvaranja, stjecanja, uređivanja, objavljivanja i diseminacije sadržaja i diskursa, koja spaja profinjene vještine baratanja tekstnim i ilustrativnim sadržajima s izazovima globalnog tržišta i zahtjevima kritičkog čitatelja.⁷ Slijedom toga, tek nakon što obave potrebne radnje, prije nego rukopis pretvore u onaj krajnji finalni proizvod, knjigu, nakladnici kreću s plasiranjem na tržište i distribucijom među kupce iliti potencijalne čitatelje. Objaviti i prodati da bi ostvario dobit njihov je primarni cilj.⁸

Prema Stipčeviću, a s obzirom na to da su izdavačima oduvijek bili od velikog značaja podaci o tome što kupci najčešće kupuju i što najviše vole čitati, uočljivo je da se nikada ranije nisu pravile toliko opsežne i duboke analize navika i zanimanja kupaca kao u dvadesetom stoljeću.⁹ Može se reći da se i u 21. stoljeću nije odmaklo od toga. Odnosno i danas su od velikog značaja za nakladnike podaci o tome što je najtraženije, što se najviše čita, što je u trendu, odnosno aktualno, što se više ne izdaje, a traži se, što se isplati, a što ipak ne i slično. Tako primjerice *Harry Potter*, autorice J. K. Rowling u početku uopće nije bilo prihvaćeno niti od jednog nakladnika, čak njih dvanaest, da se otisne i pusti u javnost.¹⁰ Kasnije, kada je shvaćeno da je u jako kratkom roku postao najtraženija knjiga i drugi su htjeli početi s njegovim objavljivanjem. Tako je u Hrvatskoj serijal knjiga *Harry Pottera* prva objavila bivša nakladnička kuća Algoritam. S vremenom je ona prestala s radom te je došlo do nestašice tih romana.¹¹ Danas se ta izdanja prodaju po izrazito visokim cijenama i to kada se netko odluči na prodaju iz svoje privatne kolekcije. Shodno tome, u nakladništvu je vrlo važno znati dobro procijeniti što odbiti, a što prihvatiti. Zato je najvažnije pratiti što je aktualno i popularno.

⁶ Blažević, Leonardo. Nekoliko pojmova i malo povijesti: nakladništvo. // Moć marketinga u knjižnom nakladništvu / Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2016. Str. 52.

⁷ Usp. Velagić, Zoran. Nav. dj., str. 22.

⁸ Usp. Clark, Giles; Phillips, Angus. Stvaranje i zaštita vrijednosti u nakladništvu. // O nakladništvu iznutra / Giles Clark, Angus Phillips. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada; Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku, 2017. Str. 107.

⁹ Usp. Stipčević, Aleksandar. Knjige i knjižnice od prvog svjetskog rata do danas. // Povijest knjige / Aleksandar Stipčević. 2. proš. i dop. izd. Zagreb: Matica hrvatska, 2006. Str. 687.

¹⁰ Usp. Barbarić, Tina. Deset činjenica koje su obilježile 20 godina Harryja Pottera, 26.6.2017. URL: <https://www.tportal.hr/kultura/clanak/deset-cinjenica-koje-su-obiljezile-20-godina-harryja-pottera-20170626> (2022-08-14)

¹¹ Usp. Derk, Denis. U Hrvatskoj vlada nestašica Harryja Pottera, stare knjige dosežu tisuće kuna, 24.2.2021. URL: <https://www.vecernji.hr/kultura/u-hrvatskoj-vlada-nestasic-harryja-pottera-stare-knjige-dosezu-tisuce-kuna-1471465> (2022-08-14)

Što se tiče nakladništva u Hrvatskoj, prema natuknici mrežnog izdanja Hrvatske enciklopedije ono se je pojavilo 1694. godine kada je Hrvatski sabor predao „zemaljsku tiskaru“ Pavlu Vitezoviću Ritteru koji je od tada, nakon što je preuzeo tiskaru, počeo tiskati knjige.¹² Od onda do danas nakladništvo se uvelike promijenilo. Pojavila se konkurencija, krenula su se otvarati nova radna mjesta, primijenjena je novija i brža tehnologija, počeli su se koristiti drugačiji materijali za tiskanje, kao i sredstva za pisanje itd. Knjige su se počele prodavati na različitim mjestima. Knjižare, antikvarijati, tisak, željezničke postaje, pošta, supermarketi i lokalne trgovine svrstale su knjigu u asortiman koji se kupuje svakodnevno, a ne samo prilikom posebnih prigoda.

Danas nakladničkih kuća u Republici Hrvatskoj ima mnogo, a neke od najpoznatijih su Alfa, Znanje, Naša djeca, Egmont, Profil, Fibra, V.B.Z., Kršćanska sadašnjost, Mozaik knjiga, Naklada Ljevak, Fokus komunikacije, Planet Zoe, Element, Stilus knjiga, Školska knjiga, Verbum i Fraktura. Osim njih posluje ih još mnogo. Ostale, one „manje poznatije“ i bez sumnje ništa manje vrijednije nakladnike i knjižare u Republici Hrvatskoj moguće je pronaći na mrežnoj stranici *Zajednice nakladnika i knjižara* pod rubrikom *Nakladnici i knjižari* čija mrežna stranica nudi brojne informacije (vidi sliku 2 u Prilogu pod Popis slika).¹³ Na njoj se nalazi popis koji sadrži nazive nakladnika i knjižara. Uređena je prema abecedi radi lakšeg snalaženja i bolje preglednosti. Na popisu je moguće pronaći nakladnike koji objavljuju raznoraznu literaturu iz različitih nakladničkih područja. Beletristika, publicistika, knjige za djecu, stripovi, znanstvena literatura, knjige iz područja društvenih i humanističkih znanosti, literatura vezana uz medicinu, školska literatura (udžbenici, radne bilježnice), referentna literatura, razni priručnici, literatura vezana uz vjeru i periodične publikacije samo su neke od publikacija koje se objavljuju i promoviraju. Neki od njih su specijalizirani za određeno nakladničko područje, dok ga neki uopće nemaju.

S obzirom na to da hrvatski nakladnici i knjižari objavljuju raznu literaturu, od sljedeće stranice pa na dalje dan je kroz nekoliko tablica (8) prikaz s nazivima nekih od hrvatskih nakladnika i knjižara te njihovo područje djelovanja, odnosno nakladničko područje. Ukratko, nakladnici koji se bave izdavanjem školske literature (udžbenici, radne bilježnice, priručnici, bilježnice) su Alfa, Alka script, Element, Profil Klett, Pro-Mil, Prosvjeta i Udžbenik.hr. Školska knjiga kao nakladnik ima u svome poslovanju i literaturu za školu, no nisu specijalizirani samo za to područje već se bave i drugim.

¹² Usp. Nakladništvo. // Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. URL: <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42840> (2022-06-01)

¹³ Zajednica nakladnika i knjižara. Hrvatski nakladnici i knjižari. URL: <https://znk.hr/hrvatski-nakladnici/> (2022-06-01)

Znanstvenom literaturom se bave Hrvatska sveučilišna naklada, Jesenski i Turk, Mate i Tim press. Despot Infinitus izdaje literaturu vezanu uz povijest, dok Libertin naklada objavljuje literaturu iz područja prava i literaturu vezanu uz zakone. Media ogled, Medicinska naklada, Naklada Slap i Planetopija objavljuju literaturu iz područja medicine i zdravstva. A literaturu vjerske tematike pak objavljuju Kršćanska sadašnjost, Salesiana i Verbum. Hrvatska školska kartografija iz ponude koju nude objavljuje geografske i povijesne karte te atlase. Nakladnici dječjih knjiga (slikovnice, bajke, bojanke, lektire) su Dječja knjiga, Begen, Egmont, Evenio, Forum, Ibis grafika, Naklada Uliks, Naša djeca, Planet Zoe i Pluma studios (Tvornica snova). Stripovima se pak bave Fibra, Ludens i Strip agent, dok je Leksikografski zavod Miroslava Krležu poznat po objavljivanju referentne građe. Nakladnici i knjižari koji pak nemaju određeno nakladničko područje već objavljuju raznu literaturu iz raznih nakladničkih područja su AGM, Disput, Fokus komunikacije, Fraktura, Hena com, Hoću knjigu, Leo-commerce, Lumen izdavaštvo, Mala zvona, Matica hrvatska, Mozaik knjiga, Naklada Ljevak, Naklada Neptun, Narodne novine, OceanMore, Profil, Sandorf, Stilus knjiga, Superknjižara, Svjetla grada, Školska knjiga, V.B.Z., Vorto Palabra i Znanje. UPI-2M Books s druge strane objavljuje literaturu iz područja arhitekture, graditeljstva, dizajna i umjetnosti dok Vinart objavljuje izdanja vezana uz vino. Postoje i nakladnici te knjižari koji tiskaju na zahtjev (izrada knjiga, časopisa, posjetnica, kalendara, mapa, kuverti, letaka, plakata,...), a oni su Eurograf, Feroproms, ITG i Narodne novine, iako se Narodne novine bave i drugim poslovima. Nadalje, osim razne literature, nakladnici i knjižari nude i drugi asortiman. Tako se kod nekih od nakladnika može naići na različit pribor bio to umjetnički, školski, pisaci ili uredski, a može se naići i na majice, šalice, svijeće, kišobrane, poklon kutije za knjige, platnene ili papirnate vrećice, čestitke, fotoalbume, dodatke za čitanje, straničnike, opremu za učionicu i vrtiće, edukativna i didaktička pomagala, igračke, eko proizvode, selfie štap, vjerske predmete i slično. Oni koji nude ponešto od toga su AGM, Begen, Dječja knjiga, Element, Fokus komunikacije, Fraktura, Hoću knjigu, Ibis grafika, Kršćanska sadašnjost, Mozaik knjiga, Naklada Ljevak, Naša djeca, Planetopija, Planet Zoe, Profil Klett, Prosvjeta, Školska knjiga, Udžbenik hr., UPI-2M Books, V.B.Z., Verbum i Znanje.

Nakladnik	Nakladničko područje
<u>AGM</u>	Domaća i strana beletristika, poezija, publicistika, stručna literatura, literatura vezana uz povijest, psihologiju i popularnu znanost te umjetnost, priručnici, monografije, atlasi, karte, vodiči, umjetnički pribor (blokovi i papir, razne boje, tuševi, flomasteri).
<u>Alfa</u>	Školski udžbenici - osnovna i srednja škola, školski priručnici, zavičajni priručnici, atlasi i karte, likovne mape, rječnici, bilježnice, digitalni udžbenici, udžbenici za primjereni program, rječnici, proza, poezija, dječja književnost, publicistika, stručna literatura, publicistika, kuharice.
<u>Alka script</u>	Školski udžbenici - osnovna i srednja škola, udžbenici i bilježnice za učenike s teškoćama u učenju, priručnici za učitelje i profesore, udžbenici za nastavu na hrvatskom jeziku u inozemstvu, literatura namijenjena predškolskoj dobi, radni listići, e-udžbenici.
<u>Begen</u>	Beletristika, publicistika, referentna literatura, kuharice, literatura namijenjena za djecu i mlade, priručnici, strana literatura, bookmarkeri, šalice, rokovnici za knjigoljupce, poklon kutije za knjige ili papirnate vrećice.
<u>Despot</u> <u>Infinitus</u>	Literatura vezana uz povijest - hrvatska, svjetska, beletristika, publicistika, literatura namijenjena za djecu i mlade.
<u>Disput</u>	Domaća literatura, prijevodi stranih djela, publicistika, poezija, monografije, stručna literatura.
<u>Dječja knjiga</u>	Literatura namijenjena djeci - slikovnice, knjige, lektire, izdanja na stranom jeziku, čestitke, poster, crtaničice, pisanke, bojanke, bilježnice, rokovnici, šalice, platnene vrećice.

Nakladnik	Nakladničko područje
<u>Egmont</u>	Dječje knjige i enciklopedije, slikovnice, bojanke, časopisi namijenjeni za djecu, beletristika, publicistika, knjige za mlade, priručnici za roditelje.
<u>Element</u>	Školski udžbenici - osnovna i srednja škola, fakulteti, izdanja iz područja matematike, fizike, elektrotehnike, strojarstva i informatike, zbirke zadataka, e-udžbenici, literatura namijenjena za predškolski uzrast, priručnici za maturu, izdanja na engleskom jeziku, časopisi, matematički poster, oprema za učionicu i dječje vrtiće, dječje mozgalice.
<u>Eurograf</u>	Izrada posjetnica, mapa, brošura, kalendara, reklamnih vrećica, letaka, plakata, naljepnica, memoranduma, blokova, kuverti, knjiga, monografija, udžbenika, rokovnika, kataloga, izrada tiska na majice, kape, kišobrane, kemijske, upaljače, torbe.
<u>Evenio</u>	Slikovnice, bojanke, poster, ukrasni printevi.
<u>Feroproms</u>	Izrada knjiga tvrdog i mekog uveza, časopisa, kataloga, omota za DVD i CD kao umetak ili štancanih gotovih kutija za isti, izrada plakata, svih vrsta letaka, raznih karata i reklamnog materijala, rokovnika, mapa, blokovske robe, kalendara, ambalažnih kutija i vrećica, čestitki, pozivnica, zahvalnica, posjetnica, memoranduma, kuverti.
<u>Fibra</u>	Stripovi.
<u>Fokus komunikacije</u>	Beletristika, publicistika, literatura za djecu i mlade, bojanke za odrasle, monografije, platnene vrećice.
<u>Forum</u>	Bojanke, bajke, dječja literatura - slikovnice, knjige, vježbenice, radni listići, slikovnice s naljepnicama, rječnici, rokovnici, monografije, kuharice, zemljovidi i planovi grada.

Nakladnik	Nakladničko područje
<u>Fraktura</u>	Beletristika i publicistika hrvatskih i svjetskih autora, torbica, kalendar, lepeza.
<u>Hena.com</u>	Domaća i strana beletristika, publicistika, knjige za djecu.
<u>Hoću knjigu</u>	Literatura za djecu i mlade, beletristika, publicistika, stručna literatura, strana literatura - beletristika, publicistika, knjige za djecu i mlade, stručna literatura; udžbenici - osnovna i srednja škola, bilježnice, priručnici, multimedija, igračke, igre, šalice, pribor za školu, uredski pribor, pisači pribor, kuverte, rokovnici, kalendari, registratori, fascikli, dodaci za čitanje, papirnati proizvodi - čestitke, poster, razglednice, <i>book box</i> .
<u>Hrvatska sveučilišna naklada</u>	Znanstveno-stručna literatura, udžbenici i priručnici, literatura iz različitih područja (filozofija, sociologija, povijest, književnost, logika, lingvistika, građevina, ekonomija, forenzika i dr.).
<u>Hrvatska školska kartografija</u>	Geografske karte (zidne, presavijene, plastificirane, slijepe), povijesne i druge karte (zidne, presavijene), geografski i povijesni atlas, globusi.
<u>Ibis grafika</u>	Slikovnice, izdanja na stranim jezicima, stručna literatura, literatura za mlade, prijevodi s litavskog i uruskog jezika, putopisi, igračke, DVD-i, šalice, platnene torbe, kutija knjiga.
<u>ITG</u>	Izrada, odnosno tiskanje monografija, knjiga, brošura, kataloga, posjetnica, personaliziranih dokumenata, <i>mailing</i> akcija, predračuna, računa, ulaznica i akreditacija. Digitalizacija starih knjiga, raznih tiskovina, planova, nacrti i karata.
<u>Jesenski i Turk</u>	Djela društvenih i humanističkih znanosti, esejistika, književna djela, publicistika, rječnici, leksikoni, klasična djela iz područja popularne znanosti.

Nakladnik	Nakladničko područje
<u>Kršćanska sadašnjost</u>	Literatura vezana uz kršćanstvo - Biblija, crkveni dokumenti, referentna literatura, časopisi, liturgijska izdanja, monografije, priručnici, čestitke, kršćanski klasici, vjerske knjige za djecu i mlade, udžbenici i radne bilježnice za vjeronauk, religiozna publicistika, digitalne knjige, DVD-i, CD-i, vjerska oprema.
<u>LZMK</u>	Enciklopedije, leksikoni, atlasi, rječnici, vodiči, bibliografije, časopisi i zbornici, plakati, <i>online</i> izdanja.
<u>Leo-commerce</u>	Beletristika - romani, knjige za djecu i mlade, priručnici.
<u>Libertin Naklada</u>	Literatura vezana uz pravo i zakone.
<u>Ludens</u>	Stripovi.
<u>Lumen izdavaštvo</u>	Beletristika – romani.
<u>Mala zvona</u>	Beletristika, knjige za djecu, slikovnice, pripovijetke, proza i poezija domaćih autora, e-knjige.
<u>Mate</u>	Literatura iz područja tehnologije, ekonomije, marketinga, menadžmenta, ljudskih potencijala, financija, povijesti, poduzetništva, politike, računovodstva, psihologije, prava, filozofije i dr., udžbenici - srednja škola, fakultet, rječnici, izdanja na slovenskom jeziku, audioknjige, digitalna izdanja.
<u>Matica hrvatska</u>	Domaća i strana beletristika, publicistika, časopisi - Vijenac, Kolo i Hrvatska revija, elektroničke knjige, rječnici, leksikoni, enciklopedije, zbornici, monografije, stručna literatura vezana uz književnost.

Nakladnik	Nakladničko područje
<u>Media ogled</u>	Literatura vezana uz zdravstvo, estetsku medicinu, dentalnu medicinu i grane srodne području biomedicine i zdravstva, slikovnice, časopisi i knjige na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku, multimedija.
<u>Medicinska naklada</u>	Literatura vezana uz područje medicine, stomatologije, veterine, farmacije, udžbenici i priručnici za srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje, znanstvene i stručne monografije, znanstveno-stručni medicinski časopisi, literatura na engleskom jeziku.
<u>Mozaik knjiga</u>	Knjige za djecu i mlade, beletristika, strana književnost, publicistika, priručnici, lektire, e-knjige, dječji časopisi - Prvi izbor i Moj planet, časopis Reader's Digest Hrvatska, besplatne audiovizualne slikovnice, kuharice, selfie štap.
<u>Naklada Ljevak</u>	Domaća i strana beletristika, publicistika, stručna literatura, literatura za djecu i mlade, lektire, rječnici, priručnici, udžbenici i oprema za školu - osnovna i srednja škola, književnost na stranom jeziku, rokovnici i planeri, platnene vrećice.
<u>Naklada Neptun</u>	Povijesni i suvremeni ljubavni romani.
<u>Naklada Slap</u>	Literatura vezana uz medicinu, stomatologiju, veterinu, psihologiju, povijest, antropologiju i metodologiju, priručnici, terapijske knjige, vodiči za djecu i roditelje, časopisi - Klinička psihologija i Suvremena psihologija, rječnici, literatura na stranom jeziku.
<u>Naklada Uliks</u>	Knjige za djecu i mlade, lektire, domaća i strana beletristika, publicistika, kuharice, knjige viceva, priručnici, enciklopedije.

Nakladnik	Nakladničko područje
<u>Narodne novine</u>	Izdavanje Narodnih novina, udžbenika, monografija, komentara zakona, priručnika, rječnika, Međunarodnih ugovora RH, zbirki propisa,... Izrada grafičkih proizvoda - beskonačni obrasci, blokovi, brošure, čekovi, čestitke, etikete, kalendari, kartice, knjige, kuverte, letci, plakati, mape, memorandumi, monografije, naljepnice, novine, vrećice, razglednice, rokovnici, bilježnice, posjetnice.
<u>Naša djeca</u>	Slikovnice, dječje knjige, enciklopedije, bojanke, čestitke, razglednice, darovne knjige, turistički vodiči i suveniri.
<u>OceanMore</u>	Proza, literatura suvremene svjetske književnosti na hrvatskome jeziku, ali i stariji naslovi koji dosad nisu bili prevedeni, publicistika.
<u>Planetopija</u>	Knjige iz područja osobnog razvoja i holističkog pristupa zdravlju, prehrane, duhovnosti i ekologije, poezija, beletristika, publicistika, knjige za djecu i mlade, slikovnice, knjige o roditeljstvu, knjige na stranom jeziku, eko proizvodi - boce za vodu, šalice, igračke, svijeće, lampe, torbe, vrećice za kupovinu, poklon vrećice, čestitke, planeri, kalendari.
<u>Planet Zoe</u>	Literatura namijenjena za djecu i mlade - slikovnice, bajke, priče, romani za mlade, knjige/priručnici za roditelje, igračke, igre.
<u>Pluma studios</u>	Personalizirane slikovnice, slovarice, priče, knjige namijenjene za nekog od člana/članova obitelji - beba, mama, tata, brat ili sestra, ukrasna pakiranja.
<u>Profil</u>	Beletristika, publicistika, knjige za djecu, slikovnice.
<u>Profil Klett</u>	Udžbenici i radne bilježnice za osnovnu i srednju školu, literatura namijenjena za učitelje, likovne mape, rječnici, priručnici za državnu maturu, edukativna i didaktička pomagala, lutkice, kocke, PID kutija.

Nakladnik	Nakladničko područje
<u>Pro-Mil</u>	Informatička literatura, priručnici za rad na računalu i programiranje, udžbenici za srednju školu, priručnici za polaganje ECDL ispita, digitalna izdanja udžbenika.
<u>Prosvjeta</u>	Školski udžbenici i radne bilježnice, slikovnice, bilježnice, blokovi, razne vrste papira, tiskanice, notesi, kuverte, umjetnički pribor i knjige, pisaci pribor, uredski pribor, školski pribor, ukrasne kutije, ukrasne vrećice, fotoalbumi, CD-i, DVD-i, kuverte.
<u>Salesiana</u>	Literatura vjerske tematike, knjige za djecu i mlade, knjige o odgoju djece, duhovne knjige, udžbenici za vjeronauk, stripovi o svetcima.
<u>Sandorf</u>	Beletristika, publicistika, prijevodi, biografije, djela iz područja povijesti, sociologije, antropologije.
<u>Stilus knjiga</u>	Beletristika, publicistika, priručnici.
<u>Strip agent</u>	Stripovi.
<u>Superknjižara</u>	Knjige domaćih i stranih izdavača, antikvarne knjige, stručna i referentna literatura, knjige za djecu, udžbenici.
<u>Svjetla grada</u>	Stručne i znanstvene knjige, beletristika.
<u>Školska knjiga</u>	Beletristika, poezija, proza, dječje knjige, knjige za mlade, kuharice, publicistika, znanstvena i stručna literatura, rječnici, enciklopedije, gramatike, leksikoni, pravopisi, udžbenici za osnovnu i srednju školu, zbirke zadataka, priručnici za maturu, atlasi, karte, literatura namijenjena za predškolski uzrast, dječji časopisi - Smib, Modra lasta, izdavanje strane literature drugih nakladnika, igre, igračke, rokovnici, kalendari, svijeće, torbe, školski pribor, pribor za matematiku, globusi, bilježnice, pisanke, multimedija.

Nakladnik	Nakladničko područje
<u>Tim press</u>	Publicistika, beletristika, stručna literatura namijenjena pravnicima, ekonomistima, sindikalnim i poslodavačkim udrugama, historiografska djela, djela sociološko-psihološke tematike, digitalna izdanja.
<u>Udžbenik.hr</u>	Školski udžbenici i radne bilježnice namijenjene za sve razrede osnovne škole, gimnazije i strukovne škole, školski pribor - bilježnice, omoti, likovne mape, atlasi, torbe, kalkulatori, geometrijski setovi.
<u>UPI-2M Books</u>	Literatura iz područja arhitekture, graditeljstva, dizajna i umjetnosti, časopisi, nabava stručne literature iz raznih područja znanosti, uredski pribor, školski pribor, privjesci, igračke.
<u>V.B.Z.</u>	Beletristika, publicistika, stručna literatura, duhovna literatura, literatura vezana uz umjetnost, udžbenici i radne bilježnice na stranom jeziku, literatura na stranom jeziku, priručnici, esejistika, poezija, dječje knjige, bojanke, igre, igračke, kalendari.
<u>Verbum</u>	Literatura vjerske tematike - liturgijska izdanja, Biblija, molitvenici, crkveni dokumenti, misli i izreke, vjerska publicistika i beletristika, literatura vezana uz odgoj i obitelj, priručnici, knjige za djecu i mlade, vjerski predmeti, igre, glazba, filmovi.
<u>Vinart</u>	Literatura vezana uz vinogradarstvo i vinarstvo.
<u>Vorto Palabra</u>	Beletristika i publicistika prvenstveno svjetskih autora, slikovnice, romani za mlade.
<u>Znanje</u>	Beletristika, publicistika, knjige za djecu, stručna i znanstvena literatura, rječnici, strane knjige drugih izdavača, dodaci za čitanje, pisaći pribor, kalkulatori, bilježnice, igračke, igre, puzzle, šalice, čaše, boce, kišobrani, torbe, satovi, otirači.

Razvidno je da hrvatski nakladnici objavljuju opširan repertoar literature. Neki od njih, ako ne i većina, nude i više. U ponudi imaju uvrštena i izdanja drugih nakladnika. Shodno tome na pojedinim mrežnim stranicama mnogih nakladnika kao što su to primjerice Školska knjiga, Znanje, Naklada Ljevak, V.B.Z., Verbum ili Stilus knjiga moguće je pronaći i izdanja nakladnika koji nemaju veze s njima, a može ih se naručiti iako ih oni kao izdavač nisu objavili. Neki od njih u ponudi imaju i izdanja u digitalnom obliku (npr. Tim press, Alfa, Mala zvona, Mate, Mozaik knjiga ili Kršćanska sadašnjost) koje je moguće pronaći i u tiskanom obliku i za čije je korištenje kao i za ovo u tiskanom, potrebno platiti. No, postoji i literatura u slobodnom pristupu. Prije devet godina pokrenut je projekt Digitalne knjige, čiji je izgled prikazan na slici 3 (vidi sliku 3 u Prilogu pod Popis slika). Na njoj je moguće besplatno pristupiti određenim izdanjima hrvatskih autora, a omogućeno je i njihovo preuzimanje bez naknade u različitim formatima samo za osobnu uporabu. U ponudi ima više od 450 knjiga.¹⁴

3. Reakcije nakladnika u Hrvatskoj

Pojavivši se 2020. godine, COVID-19 utjecao je na ponašanje svih, pa tako i nakladnika u Hrvatskoj. Zbog opasnosti od daljnjeg širenja, početkom trećeg mjeseca uvedeno je potpuno zatvaranje, tzv. *lockdown*. Zatvorilo se je sve što nije bilo od esencijalne važnosti te se je stanovništvo svakodnevno bombardiralo s novim informacijama. Kako nije bilo načina da se u poslovnim prostorima radi fizički, nakladnici i knjižari morali su odlučiti kako dalje, a reakcije nekih od njih prikazane su u nastavku.

AGM

AGM je tijekom *lockdown-a* bio vrlo aktivan. Što se tiče informacija vezanih uz prodajna mjesta, a povezane su s informacijama o koronavirusu, na njihovim mrežnim stranicama bili su objavljeni podaci o radnom vremenu poslovnica te datumi kada one kreću s radom. AGM knjižara i Art Point Centar započeli su s radom 28. travnja 2020. godine, dok je knjižara i papirnica u Importanne centru svoja vrata otvorila tek 11. svibnja, uz određene mjere opreza kao što su očuvanje razmaka od dva metra, dezinficiranje pri ulasku te ograničen ulaz (u knjižari u isto vrijeme mogu boraviti dva kupca).¹⁵

¹⁴ Usp. Impero present. Digitalne knjige: O projektu - digitalne-knjige.com. URL: <https://www.digitalne-knjige.com/oprojektu.php> (2022-08-14)

¹⁵ Usp. AGM. Knjižare AGM-a svoja vrata sutra otvaraju kupcima, 27.4.2020. URL: <https://www.agm.hr/hr/vijesti/knjizare-agm-a-svoja-vrata-sutra-otvaraju-kupcima,90.html> (2022-08-16)

Usp. AGM. Knjižara u Importanne centru opet posluje - uz mjere opreza, 12.5.2020. URL: <https://www.agm.hr/hr/vijesti/knjizara-u-importanne-centru-opet-posluje---uz-mjere-opreza,95.html> (2022-08-16)

U posebnoj objavi na njihovoj mrežnoj stranici objavljeno je bilo i to kako su mislili i na druge epidemiološke mjere. Naveli su kako su prostor blagajne osigurali pleksiglas zaštitom, kao i da su nabavili zaštitu za djelatnike, prostor i stranke. U prostorije su na vidljivo i propisano mjesto istaknuli upute i mjere za ponašanje kako stranaka, tako i djelatnika te su na vidljivo mjesto stavili sredstva za dezinfekciju i obavijest o tome koliko dugo se smije zadržavati u prostoru kako bi se ispoštivale sve propisane mjere i preporuke u cilju zaštite i djelatnika i stranaka.¹⁶ Nešto od toga što je bilo prikazano moguće je vidjeti na slici 4 (vidi sliku 4 u Prilogu pod Popis slika) - pleksiglas staklo, nošenje maski i obavijest o održavanju razmaka. Nadalje, od akcija na naslove koje su trajale do 30. travnja naveli su neke od naslova koje je bilo moguće kupiti uz napomenu da su na akciji baš svi naslovi koje se je tada moglo pronaći na njihovom web shopu.

Neke od kojih su izdvojili su *Usnuli čuvari grada Zagreba, 500 godina reformacije diljem svijeta, Alergije, 4 krvne grupe za 4 načina prehrane, Skinite naočale i progledajte te Uvod u teoriju čudovišta*.¹⁷ Cijene tih knjiga snizili su poprilično. Nadalje, na Facebook stranci 8. travnja 2020. godine objavili su pak letak na kojem su istaknuli informacije o načinu plaćanja, posebnim pogodnostima i pravu na povrat. Također su spomenuli i njihov kontakt te web shop.¹⁸ Sudjelovali su i na virtualnoj *Noći knjige*, a ***Nahranite dušu knjigama iz ponude AGM-a***, bila je poruka koju su odaslali povodom nje.¹⁹ Kao dionik te manifestacije, naglasili su akcijske popuste i za nova i za starija izdanja koja su se kretala do 70 posto, a pohvalili su se i s novim web shopom. Nekoliko dana kasnije, 12. svibnja objavili su sliku (vidi sliku 5 u Prilogu pod Popis slika) uz obavijest da su AGM-ove knjižare napokon započele s normalnim poslovanjem.²⁰ I na toj slici zahvalili su što se održava razmak od 2 metra.

¹⁶ Usp. AGM. Priopćenje AGM-a o radu knjižara i Studentskog centra, 27.4.2020. URL:

<https://www.agm.hr/hr/vijesti/priopcenje-agm-a-o-radu-knjizara-i-studentskog-centra-91.html> (2022-08-16)

¹⁷ Usp. AGM. Neviđene akcije u web shopu AGM-a, 17.4.2020. URL: <https://www.agm.hr/hr/vijesti/nevidene-akcije-u-web-shopu-agm-a.86.html> (2022-08-16)

¹⁸ Usp. Facebook. AGM nakladnička kuća, 8.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/AGM.izdavackakuca/photos/a.299322796756766/3044980248857660/> (2022-08-16)

¹⁹ Usp. AGM. AGM na virtualnoj Noći knjige: Dosad neviđeni akcijski popusti, 23.4.2020. URL:

<https://www.agm.hr/hr/vijesti/agm-na-virtualnoj-noci-knjige-dosad-nevideni-akcijski-popusti.88.html> (2022-08-16)

²⁰ Usp. Facebook. AGM nakladnička kuća, 12.5.2020. URL:

<https://www.facebook.com/AGM.izdavackakuca/photos/a.299322796756766/3126633617358989/> (2022-08-16)

ALFA

Tvrtka nije bila aktivna kod obavijesti vezanih uz COVID-19 kao što su bili drugi nakladnici, ali su zato bili aktivni na Facebooku. Jedina obavijest koju se je moglo uočiti na njihovoj mrežnoj stranici bila je da su zbog epidemije koronavirusa zatvorili sve poslovnice. I bili su istaknuli da je njihova internet trgovina dostupna 24 sata dnevno, sedam dana u tjednu te da je jedini mogući način plaćanja do daljnjeg plaćanje internet bankarstvom te debitnim i kreditnim karticama. Za kraj su poručili: **Ostanite doma i kupujte na najsigurniji način - online!**²¹ Na Facebook stranici su pak objavili da su otvorili pristup aktualnim digitalnim udžbenicima u izdanju Alfe na mozaBook i mozaWeb platformama.²² A istaknuli su i da su omogućili pristup svima. Što se tiče *Noći knjige*, nju su odlučili posvetiti kako su sami naveli u objavi, dobrim čitačima, djeci. Lektirna djela i mnoge druge dječje romane prebacili su u *online* format i omogućili ih dostupnima do 30. lipnja. Uz to su pripremili i popuste koji su trajali do 31. svibnja.²³ Nekoliko dana kasnije, kao rezultat prebacivanja u *online* format, objavili su kako su njihove knjige u *online* formatu bile pregledane 4 000 puta (vidi sliku 6 u Prilogu pod Popis slika).²⁴

EGMONT

Što se tiče objava u svezi koronavirusa, Egmont ih je imao nekoliko, a prva se može vidjeti na slici 7 (vidi sliku 7 u Prilogu pod Popis slika).²⁵ Na njoj je prikazano kako se obraćaju čitateljima ističući da web shop i dalje radi normalno, da sve narudžbe redovito obrađuju i da paze prilikom rukovanja s pošiljkama. Nakon toga su poručili da oni brinu za sve i da se uživa u kupnji. Nekoliko dana kasnije objavili su popis 5 najboljih naslova Biblioteke PLUS za čitanje tijekom izolacije. Tih pet naslova bili su *Blackout* Marca Elsberga, *Olujna sestra* Lucinde Riley, *Kafić na kraju svijeta: Pripovijest o smislu života* Johna Streleckya, *Vatreno krštenje* Andrzeja Sapkowskoga i *Tvoj drugi život počinje kad shvatiš da imaš samo jedan* Raphaëlle Giordano.²⁶

²¹ Usp. Alfa. COVID-19: obavijest za kupce, 2.4.2020. URL: <https://www.alfa.hr/vijest/obavijest-za-kupce> (2022-08-16)

²² Usp. Facebook. Alfa izdavačka kuća, 16.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/alfa.izdavaackakuca/photos/a.535889546538645/2556463541147892> (2022-08-16)

²³ Usp. Facebook. Alfa izdavačka kuća, 23.4.2020. URL: <https://www.facebook.com/alfa.izdavaackakuca/photos/a.535889546538645/2637165403077705> (2022-08-16)

²⁴ Usp. Facebook. Alfa izdavačka kuća, 25.4.2020. URL: <https://www.facebook.com/alfa.izdavaackakuca/photos/a.535889546538645/2641764712617774> (2022-08-16)

²⁵ Usp. Egmont. Naš web-shop je otvoren, a ponuda je odlična!, 25.3.2020. URL: <https://www.egmont.hr/novosti/57> (2022-08-16)

²⁶ Usp. Egmont. Popis 5 najboljih naslova biblioteke PULS za čitanje tijekom izolacije, 31.3.2020. URL: <https://www.egmont.hr/novosti/58> (2022-08-16)

ELEMENT

U vrijeme koronavirusa nakladnička kuća Element bila je vrlo aktivna. Objavljivali su razne informacije, a one su se odnosile na način naručivanja knjiga, nove brojeve telefona i pristup elektroničkim udžbenicima. Tako su 18. ožujka 2020. godine korištenjem slike objavili da se njihova izdanja može kupiti isključivo putem web shopa, a kako je ona izgledala i što su još poručili može se vidjeti na slici 8 (vidi sliku 8 u Prilogu pod Popis slika).²⁷ Obavijestili su javnost preko mrežne stranice da rade od kuće, dostupni su putem zamjenskih brojeva telefona kao i putem elektroničke pošte.²⁸ Još jedna od informacija koju su istaknuli na njihovoj mrežnoj stranici bila je i da svaki tjedan imaju i sniženja jednog ili više naslova, što je postojalo i prije pandemije, no tada ono nije bilo toliko poznato. Te godine u to vrijeme objavili su i knjigu vezanu uz koronavirus naziva *Školovanje od kuće i nastava na daljinu u vrijeme HR-COVID-19*. „Izradio“ ju je tim od 14 znanstvenika iz područja pedagogije, a u knjizi su govorili o procesu učenja kod kuće i tome kako je tekla nastava na daljinu. Istraživali su i iskustva iz različitih perspektiva (roditelja, učenika, učitelja) kao i odnose među učenicima. Promišljali su i o odgojnim izazovima u doba krize, procesu vrednovanja, *online* usavršavanju učitelja te mogućnostima internetske galaksije u nastavi na daljinu koja nema granica.²⁹ Što se tiče pristupa informacijama, odnosno elektroničkim udžbenicima, oni su s obzirom na odluku Ministarstva znanosti i obrazovanja o obustavi izvođenja nastave, svim učenicima i nastavnicima 16. ožujka otvorili pristup elektroničkim udžbenicima (matematika, fizika, logika i informatika). Vjerovali su da će time pomoći nastavnicima da osmisle što kvalitetniju nastavu na daljinu u ondašnjoj izvanrednoj situaciji. U sklopu te objave opisali su što su ustvari Elementovi e-udžbenici i kakvim raznolikim sadržajima obiluju (kvizovi i pitalice, filmovi i animacije, bogata zbirka raznovrsnih zadataka).³⁰ Cijelu objavu može se vidjeti na slici 9 (vidi sliku 9 u Prilogu pod Popis slika) zanimljivog kraja: **#OstaniDoma** i nauči.

²⁷ Usp. Element. Naručivanje knjiga, 18.3.2020. URL: <https://element.hr/narucivanje-knjigasticky/> (2022-08-16)

²⁸ Usp. Element. Novi kontakt telefoni, 24.3.2020. URL: <https://element.hr/novi-kontakt-telefonisticky/> (2022-08-16)

²⁹ Usp. Element. Školovanje od kuće i nastava na daljinu u vrijeme HR-COVID-19. URL: <https://element.hr/proizvod/skolovanje-od-kuce-i-nastava-na-daljinu-u-vrijeme-hr-covid-19/> (2022-08-16)

³⁰ Usp. Element. Otvoreni pristup elektroničkim udžbenicima, 2.4.2020. URL: <https://element.hr/otvoreni-pristup-elektronickim-udzbenicima/> (2022-08-16)

FRAKTURA

Ova nakladnička kuća je isto tako bila aktivna. „U doba velikih izazova, pričajmo priče jedni drugima, čitajmo priče koje su nam ispričali najbolji pripovjedači jer priče su te koje stvaraju (pri)povijest i bez njih smo samo nerazumna bića koja brinu samo o sebi danas, sada i ovdje, a ne o budućnosti.“³¹ Citat je to kojim se Seid Serdarević, 20. ožujka 2020. godine obratio javnosti. Istaknuo je da se ljudi moraju okrenuti knjigama, znanju, čitanju i umjetnosti te da postoje dva izbora. Izgubiti razum ili racionalno promisliti o svemu i promijeniti se iz temelja te krenuti ispočetka. „U vrijeme nesigurnosti, neizvjesnosti i straha, u vrijeme kad do nas dolaze proturječne informacije i katkad smo zbunjeni i ne znamo kome vjerovati, u vrijeme kad shvaćamo da počinju vrijediti neka nova pravila i da davno izgrađeni sustavi vrijednosti možda više nisu onoliko čvrsti koliko smo mislili da jesu, važno je imati nešto u što se možemo pouzdati. Važno je pronaći mir i utjehu i ne zaboraviti na sebe.“³² Drugi je citat iz objave koju je bilo moguće pronaći na njihovoj mrežnoj stranici, a nastala je 25. lipnja. To je bio početak članka u kojem je uz autorovu sliku bila stavljena i naslovnica knjige naziva *Klasične priče da se bolje spoznaš*, Jorgea Bucaya koji se je u kratkom videu obratio hrvatskim čitateljima. U videu nije bilo riječi o prethodno spomenutoj knjizi, već su bile ispričane priča i izrecitirana pjesma pomoću kojih je Bucay želio pružiti utjehu čitateljima u Hrvatskoj, poručivši im da će sve ovo u konačnici proći.³³ Na početku pandemije na njihovoj mrežnoj stranici mogla se uočiti i vrlo zanimljiva slika (vidi sliku 10 u Prilogu pod Popis slika). Na njoj je bilo prikazano kako Fraktura svoje narudžbe šalje na kućnu adresu. Što se tiče popusta i oni su kao i ostali nakladnici imali mnogobrojne akcije. Informacije o jednoj od njih moguće je vidjeti na slici 11 (vidi sliku 11 u Prilogu pod Popis slika). Ona je trajala sve do 15. travnja iliti isteka zaliha, a osim web shopa, na toj slici istaknuli su da se može naručiti i putem maila ili preko telefona. Naznačili su i da je dostava besplatna, ali samo za područje Hrvatske te da se drže svih propisanih mjera sigurnosti i opreza. Između toga, poručili su: **Budite dobro i čitajte najbolje!** Slika 12 (vidi sliku 12 u Prilogu pod Popis slika) je pak bila objavljena godinu dana kasnije, odnosno 24. studenog 2021.³⁴ Na njoj se nalazi karikatura vezana uz COVID-19, a stavljena je u rad zbog povezanosti s temom.

³¹ Serdarević, Seid. Seid Serdarević: U doba velikih izazova pričajmo priče jedni drugima, 20.3.2020. URL: <https://fraktura.hr/blog/seid-serdarevic-u-doba-velikih-izazova-pricajmo-price-jedni-drugima.html> (2022-08-16)

³² Škare, Andrija. Jorge Bucay: I ovo će proći, 25.6.2020. URL: <https://fraktura.hr/blog/jorge-bucay-i-ovo-ce-proci.html> (2022-08-16)

³³ Usp. YouTube. Fraktura Najbolja Literatura. EKSKLUZIVNO! Jorge Bucay za hrvatske čitatelje - "I ovo će proći!", 25.6.2020. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=s06g2bz3VDI&feature=youtu.be> (2022-08-16)

³⁴ Facebook. Fraktura - najbolja literatura, 24.11.2021. URL: <https://www.facebook.com/fraktura.hr/photos/4881190251914004/> (2022-08-16)

IBIS GRAFIKA

I oni su bili među aktivnijim nakladnicima koji su objavljivali informacije vezane uz poslovanje za vrijeme trajanja koronavirusa. Prva objava bila je 16. ožujka kada su objavili da od onda ograničavaju rad s kupcima. Te iste „kupce“ zamolili su da do daljnjeg ne dolaze osobno u njihove prostorije te su ih obavijestili da se njihova dostava naručenih knjiga trenutno obustavlja, ali i da će informacije o ponovnom radu i slanju narudžbi objaviti naknadno.³⁵ Sljedeća objava bila je 26. ožujka u kojoj su obavijestili „kupce“ da s poslovanjem nastavljaju dalje, ali uz pridržavanje svih mjera zaštite i to samo *online* putem internet trgovine. Naveli su i nekoliko napomena. Prvo što je bilo jest da su zamolili ako je netko bolestan, u karanteni ili samoizolaciji da ne naručuje knjige, već da knjigu podigne osoba s kojom se dogovorio, na njegovo ime. Zatim su naveli da se nakon preuzimanja paketa ruke operu sapunom i toplom vodom (najmanje 20 sekundi) te da se izbjegava dodirivanje lica. Na kraju su napomenuli da prilikom narudžbe knjiga kupci budu sigurni da će iste moći i preuzeti kako bi izbjegli nepotrebne troškove i smanjili opseg posla njihovim djelatnicima te da iste ne dovode u veću opasnost od zaraze koronavirusom. Isto tako naveli su da je dostava u tom razdoblju besplatna i da se odnosi isključivo na prostor Republike Hrvatske. Svakog tjedna provjeravali su i narudžbe kao i uplate za knjige do srijede do 12:00 sati, nakon čega su one plaćene slali na adrese putem dostavne službe Hrvatske pošte. Što se tiče plaćanja istaknuli su kako je bilo moguće plaćanje internet bankarstvom ili karticama, ali ne i plaćanje pouzecom.³⁶ Nekoliko dana, kasnije objavili su članak u kojem su izazvali čitatelje. Cilj izazova bio je da se snimi video u kojem će čitatelji pokazati kako provode slobodno vrijeme kod kuće u društvu knjiga iz nakladničkog programa Ibis grafike, a kao nagradu su naveli osvajanje poklon paketa.³⁷ *Ostanite doma i čitajte knjige Ibis grafike* naslov je objave nastale 9. travnja 2020. godine. U njoj je autorica izjavila da su osim redovne *online* kupnje knjiga omogućili i korištenje besplatne usluge *online* čitanja elektroničkih knjiga iz njihovog projekta *Naša mala knjižnica*, namijenjenog za najmlađe (slikovnice) i školski uzrast. Popis onih koje su bile dostupne bio je vidljiv ispod objave. Uz format u elektroničkom obliku nalazila se i poveznica koja je vodila na stranicu za samu narudžbu knjige u tiskanome obliku.

³⁵ Usp. Martina. Obavijest kupcima i poslovnim partnerima - mjere za prevenciju širenja epidemije korona (COVID-19) virusa, 16.3.2020. URL: <https://www.ibis-grafika.hr/shop/2020/03/obavijest-kupcima-i-poslovnim-partnerima-mjere-za-prevenciju-sirenja-epidemije-korona-covid-19-virusa/> (2022-08-16)

³⁶ Usp. Martina. OŠTANITE DOMA: Kupnja putem interneta, 26.3.2020. URL: <https://www.ibis-grafika.hr/shop/2020/03/ostanite-doma-kupnja-putem-interneta/> (2022-08-16)

³⁷ Usp. Martina. Snimite video kako provodite vrijeme s knjigama Ibis grafike u doba korone, 2.4.2020. URL: <https://www.ibis-grafika.hr/shop/2020/04/snimite-video-kako-provodite-vrijeme-s-knjigama-ibis-grafike-u-doba-korone/> (2022-08-16)

Neke od tih knjiga koje su bile istaknute ispod objave su *Krtekov tjedan*, *Vera među knjigama*, *Bodljikava knjiga* i *Čarobni kalendar*.³⁸ Na slici 13 pak (vidi sliku 13 u Prilogu pod Popis slika) moguće je vidjeti Ibis grafikovu poruku čitateljima koja se nalazila u sklopu objave, a glasila je: **Ostanite doma...Zarazite se čitanjem!** Što se tiče *Noći knjige*, oni su kao i svi ostali imali prigodne popuste, ali na sva izdanja u njihovoj nakladi u rasponu od 20 do 50 posto. Napomenuli su i da imaju besplatnu poštarinu za dostavu na području Republike Hrvatske te su istaknuli da za narudžbe iznad 250 kuna daruju knjigu na poklon. Akcija je trajala od 23. do 27. travnja. 2020. godine.³⁹

KRŠĆANSKA SADAŠNJOST

Kršćanska sadašnjost je bila vrlo aktivna za vrijeme trajanja COVID-a-19. Obračanja u svezi korone započeli su s obavijesti čitateljima kojima su poručili da su od 19. ožujka njihove knjižare u Zagrebu, Splitu, Osijeku, Zadru i Karlovcu zatvorene do daljnjeg. Osim toga, spomenuli su da se narudžbe i kupnja mogu izvršiti na tri načina. Putem web knjižare Kršćanske sadašnjosti, telefona ili pak elektroničkom poštom(ks-prodaja@ks.hr). Napomenuli su i da je na sve kupovine iznad 100 kuna poštarina besplatna te da se knjige u Zagrebu mogu preuzeti na temelju prethodnog dogovora izravno kod nakladnika. Na kraju objave su se obratili čitateljima, a cijela objava može se vidjeti na njihovoj mrežnoj stranici.⁴⁰ Zatim su objavili objavu vezanu uz Sveto pismo. Istaknuli su da bi nam u ove dane, a i u budućnosti Božja riječ trebala biti blizu, da je čitamo, o njoj razmišljamo i mijenjamo svoj život po njoj. Prije toga su napomenuli da je Bibliju moguće čitati i *online* te da se pregledaju biblijska izdanja i vide koji su popusti u tijeku kao i Biblije u „svim“ mogućim izdanjima.⁴¹ Nekoliko dana kasnije, objavili su kako kupovati u *online* knjižari. Objasnili su što i kako treba napraviti, korak po korak.⁴² Što se tiče *Noći knjige*, i oni su bili aktivni. Kao i drugi imali su posebne popuste za niz djela od kojih su neke i istaknuli te su podsjetili na *online* Bibliju i napomenuli kako joj se može pristupiti bilo kada.

³⁸ Usp. Martina. Ostanite doma i čitajte knjige Ibis grafike, 9.4.2020. URL: <https://www.ibis-grafika.hr/shop/2020/04/ostanite-doma-i-citajte-knjige-ibis-grafike/> (2022-08-16)

³⁹ Usp. Martina. Noć knjige: Popust na izdanja Ibis grafike, 21.4.2020. URL: <https://www.ibis-grafika.hr/shop/2020/04/noc-knjige-popust-na-izdanja-ibis-grafike/> (2022-08-16)

⁴⁰ Usp. Kršćanska sadašnjost. Obavijest čitateljima, 20.3.2020. URL: <https://www.ks.hr/blog/obavijest-citateljima-n1068> (2022-08-16)

⁴¹ Usp. Kršćanska sadašnjost. Sveto pismo - riječ Božje ljubavi i spasenja za svakog čovjeka, 27.3.2020. URL: <https://www.ks.hr/blog/sveto-pismo-rijec-bozje-ljubavi-i-spasenja-za-svakog-covjeka-n1062> (2022-08-16)

⁴² Usp. Kršćanska sadašnjost. On-line knjižara - kako kupovati?, 30.3.2020. URL: <https://www.ks.hr/blog/on-line-knjizara-kako-kupovati-n1064> (2022-08-16)

Uz to organizirali su i dvije darovne akcije na društvenim mrežama njih i revije Kane. Prva je bila „Reci mi što čitaš“ u kojoj je čitateljima bilo rečeno da im pošalju fotografiju knjige bilo to duhovne odnosno teološke tematike koje su tada čitali ili su pročitali te da uz nju ako žele napišu osobni komentar. Druga je bila „Knjiga nad knjigama“ u kojoj su čitatelji bili pozvani da u komentar napišu najdražu biblijsku knjigu i biblijski citat koji im se utisnuo u pamćenje i na neki način ih obilježio. Isto tako, bili su istaknuli i kako će tijekom cijelog dana na njihovoj Facebook stranici čitatelji moći uživati u izabranim ulomcima iz knjiga koje su na akciji, prigodnim citatima i dinamičnom poticajnom sadržaju.⁴³ Neke od knjiga koje su tada bile na akciji su *Izvori sreće: o umjetnosti dobrog života*, *Novi ateizam: deset argumenata koji ne drže vodu?*, *Poruke mladima: mali rječnik za mlade*, *Snaga tišine: protiv diktature buke* i *Za vas dvoje*.

Na kraju objave poručili su: **Čitaj, jer - #sknjigomnisiizoliran!**⁴⁴ Sljedeća obavijest bila je vezana uz početak rada njihovih knjižara. U njoj su obavijestili javnost da vrata knjižara otvaraju 27. travnja 2020. godine uz napomenu da će svakoga radnog dana u vremenu između 13:30 i 14:30 biti zatvorene kako ne bi došlo do preklapanja radnika iz dviju smjena te da bi se knjižare mogle dezinficirati. To se odnosilo na knjižare u Zagrebu, Splitu i Zadru. U toj objavi napomenuli su i da se knjige i dalje mogu kupovati kao i na prijašnje načine te su naveli radno vrijeme svake od knjižare koju posjeduju.⁴⁵ Imali su aktualnu i akciju Srijeda u knjižarama KS-a. Od 29. travnja do 13. lipnja 2020. godine svake srijede mogao se je ostvariti popust od 20 posto prilikom kupnje većine izdanja Kršćanske sadašnjosti, a kako je izgledao *online* letak sa svim tim informacijama može se vidjeti na slici 14 (vidi sliku 14 u Prilogu pod Popis slika).⁴⁶ No, to nije ništa novo jer je ta akcija postojala i prije nego se pojavila pandemija.

⁴³ Usp. Kršćanska sadašnjost. Noć knjige 2020. u KS-u: Reci mi što čitaš!, 22.4.2020. URL: <https://www.ks.hr/blog/noc-knjige-2020-u-ks-u- reci-mi-sto-citas-n1051> (2022-08-16)

⁴⁴ Isto.

⁴⁵ Usp. Kršćanska sadašnjost. Knjižare KS-a ponovno rade od ponedjeljka, 27. 4. 2020!, 24.04.2020. URL: <https://www.ks.hr/blog/knjizare-ks-a-ponovno-rade-od-ponedjeljka-27-4-2020-n1048> (2022-08-16)

⁴⁶ Usp. Kršćanska sadašnjost. Srijeda u knjižarama KS-a, 27.4.2020. URL: <https://www.ks.hr/blog/srijeda-u-knjizarama-ks-a-n1049> (2022-08-16)

LEKSIKOGRAFSKI ZAVOD MIROSLAVA KRLEŽE

Leksikografski zavod Miroslava Krleže u vrijeme koronavirusa također je objavljivao različite informacije. Prva objava je bila 19. ožujka 2020. godine kada su objavili da zatvaraju knjižaru do daljnjega. U njoj su istaknuli i da se njihova digitalna izdanja i dalje može pretraživati na stranici te su pružili informaciju o tome na koji ih se način može kontaktirati ukoliko ih netko treba.⁴⁷ Sljedeća je objava bila vezana uz mrežnu platformu e-Leks koju su predstavili javnosti dva dana prije početka i uoči *Noći knjige*. U njoj su objasnili što je ona te na što je moguće naići tijekom pretraživanja i kuda ih ono može odvesti. Istaknuli su da su informacije podijelili i u određena područja (Geografija, Jezik i književnost, Povijest i društvo, Priroda i tehnika, Umjetnost i Ostalo.), a za svakog od tih područja naveli su da krije mnoge zanimljivosti.⁴⁸ Uz to na platformi je bilo moguće naći i zanimljive tekstove o pojavama i događajima koji su utjecali na čovječanstvo poput COVID-a-19, cjepiva i seruma, epidemije ili potresa. To je isto tako bilo podijeljeno u rubrike. Osim te objave, objavili su i to kako su unaprijedili i mrežnu stranicu s time da nisu ništa napravili već su samo omogućili da se uz pomoć bijele ikone (mali čovječuljak) u plavom krugu koja sadrži „hrpu“ naredbi, izgled stranice može srediti sam - veći tekst, razmak, čitanje naglas, kontrast, naglašavanje poveznica i drugo. Što se tiče *Noći knjige* bili su izradili kratak video vodič u kojem su prikazali njihova digitalna izdanja i načine na koje ih pretraživati.⁴⁹ U obavijesti na njihovoj mrežnoj stranici pozvali su da njihove aktivnosti tijekom te *Noći* prate i na Facebook stranici Zavoda.⁵⁰ A nekoliko dana kasnije objavili su i to da su mrežno izdanje Hrvatske enciklopedije obogatili prikazom citiranja za svaku natuknicu.⁵¹ Na slici 15 (vidi sliku 15 u Prilogu pod Popis slika) se može vidjeti primjer za natuknicu „COVID-19 bolest“.

⁴⁷ Usp. Facebook. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 19.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/lzmk.hr/photos/a.155997684482400/2822526971162778/> (2022-08-16)

⁴⁸ Usp. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. e-Leks, 21.4.2020. URL: <https://www.lzmk.hr/e-leks> (2022-08-16)

Usp. Facebook. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 23.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/lzmk.hr/photos/a.155997684482400/2899257260156415/> (2022-08-16)

⁴⁹ Usp. Facebook. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 23.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/watch/?v=1561732917315550> (2022-08-16)

⁵⁰ Usp. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Enciklopedije i leksikoni u digitalnom dobu - Noć knjige 2020., 22.4.2020. URL: <https://www.lzmk.hr/vijesti/545-enciklopedije-i-leksikoni-u-digitalnom-dobu-noc-knjige-2020> (2022-08-16)

⁵¹ Usp. Facebook. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 28.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/lzmk.hr/photos/a.155997684482400/2910539452361529/> (2022-08-16)

MATICA HRVATSKA

Rad Matice hrvatske ne razlikuje se previše od ostalih nakladnika. Razlika postoji, jer je njihovu središnjicu osim zatvaranja zbog pandemije pogodio i potres. Što se tiče knjižare ona je bila zatvorena od 19. ožujka pa sve do 27. travnja 2020. godine.⁵² Tog 27. travnja obratili su se kupcima putem Facebook stranice gdje su napisali da se njihova knjižara u Zagrebu ponovno otvara te da će pokloniti platnenu vrećicu za višekratnu kupovinu prvim petero kupaca koji kupe bilo koju knjigu. Na kraju objave su istaknuli način plaćanja (internet bankarstvo) te to da je poštarina besplatna za narudžbe iznad 100 kuna kao i da traje do 1. lipnja 2020. godine. Osim toga naveli su i načine naručivanja. Knjižara, putem elektroničke pošte ili preko telefona.⁵³ U međuvremenu dok je trajao *lockdown*, objavili su i jednu objavu vezanu uz pisanje. Naime, 25. ožujka na njihovoj Facebook stranici obratili su se svima onima koji pišu priče ili pjesme. U njoj su istaknuli njihove književne natječaje na koje se je moglo prijaviti, a uz svaku od njih stavili su link na to što je potrebno napraviti da bi to uspješno odradili.⁵⁴ Među zadnjim objavama bila im je obavijest vezana uz *online* promociju časopisa *Vijenca*. Kako su i sami napisali unatoč nepovoljnim okolnostima, uključujući i pandemiju i potres, autori i urednici *Vijenca* zadnja tri broja pripremili su izvan redakcije u kojima su iznijeli relevantne i aktualne sadržaje iz područja kulture, umjetnosti i društva.⁵⁵ Predstavljanje se održalo na Facebooku, 30. travnja s početkom u osam sati navečer, a sudjelovali su akademik Viktor Žmegač, prof. dr. sc. Danijel Labaš, prof. dr. sc. Dragan Damjanović i Goran Galić, glavni urednik *Vijenca*.⁵⁶ Što se tiče *Noći knjige* povodom obilježavanja 60 godina neprekinutog izlaženja, predstavili su časopis za književnost i kulturu *Književna revija* u izdanju Ogranka Matice hrvatske u Osijeku. Zatim su imali istaknute i posebne popuste te do kada popust vrijedi i kako se mogu naručiti knjige. A bila je pružena i prilika za osvajanje jedne od pet knjiga.⁵⁷ Koje su to knjige može se vidjeti na slici 16 (vidi sliku 16 u Prilogu pod Popis slika) - *Književni leksikon, Litterarum studia, Povijest knjige, Četiri europska grada i Knjiški moljac: 99 uputa što sve treba znati o knjigama*.

⁵² Usp. Facebook. Matica hrvatska, 20.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/Matica.hrvatska/photos/a.435320229913251/2585491731562746> (2022-08-18)

⁵³ Usp. Facebook. Matica hrvatska, 27.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/Matica.hrvatska/photos/2668263513285567> (2022-08-18)

⁵⁴ Usp. Facebook. Matica hrvatska, 25.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/Matica.hrvatska/photos/2596354603809792> (2022-08-18)

⁵⁵ Usp. Matica hrvatska. Online promocija posljednja tri broja (kriznog) *Vijenca*, 30.4.2020. URL:

<https://www.matica.hr/zbivanja/online-promocija-posljednja-tri-broja-kriznog-vijenca-3012/> (2022-08-18)

⁵⁶ Isto.

⁵⁷ Usp. Facebook. Matica hrvatska, 22.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/Matica.hrvatska/photos/2657962680982317> (2022-08-18)

NAKLADA LJEVAK

Naklada Ljevak je i prije nego što je proglašen *lockdown* objavljivala statuse vezane uz COVID-19. Naime zbog situacije s koronavirusom morali su otkazati promociju knjige koje se trebala održati u utorak, 17. ožujka 2020. godine. Knjiga o kojoj je trebalo raspravljati bila je ona Julijane Matanović *Knjiga o Fabriju*.⁵⁸ Nekoliko dana kasnije, 16. ožujka na njihovoj Facebook stranici objavili su informacije vezane uz poštarinu (vidi sliku 17 u Prilogu pod Popis slika). Zbog savjeta da se smanji broj kontakata i ostane kod kuće, poručili su da je dobro vrijeme za čitanje puno dobrih knjiga. Spomenuli su i njihov web shop te su ukinuli plaćanje poštarine. U razdoblju od 17. do 31. ožujka na području Republike Hrvatske ona je bila besplatna bez obzira na to koliko je tko naručio. Za kraj su poručili, „**Pazite se, pazite jedni druge i čitajte!**“⁵⁹ Nadalje, kao i Matica hrvatska i oni su 19. ožujka zatvorili vrata svoje knjižare uz napomenu da se knjige i dalje mogu naručivati *online*. **Ne skitaj, čitaj!** Poruka je koju su objavili nakon zatvaranja knjižare te su još jednom istaknuli kako je poštarina besplatna. Istaknuli su i to kako će ponudu u njihovoj *online* knjižari poboljšavati svakodnevno dodavanjem novih knjiga te prigodnim akcijama.⁶⁰ Sljedeća objava bila je vezana uz komplet knjiga Igora Rudana. U njoj je bilo riječ o tome tko je on te su dane informacije o poštarini i popustu. Onaj tko bi kupio komplet od tri knjige (Točna boja neba, Zao zrak, U zemlji klanova) ostvario bi pravo na besplatnu poštarinu i popust od 25 posto.⁶¹ Dan kasnije objavili su status u kojem su iskazali podršku. Ona je glasila: „**Proći će i sve ovo, nekako, nekada - do tada, šaljemo vam puno ljubavi. Držite se!**“⁶² Osim objava vezanih uz zatvaranje poslovnica, poštarinu i popuste objavljivali su i preporuke što čitati u vrijeme izolacije. Na Facebook stranici, 26. ožujka objavili su sliku s prigodnim naslovima namijenjenim za mlade. Neki od naslova prikazanih na slici bili su *Dom iza žice*, *Spomenar*, *Sjena brončanog štakora*, *Razdvojene sudbine*, *Miris knjige*, *Različita*, *Odana* i *Pobunjena*.⁶³

⁵⁸ Usp. Facebook. Naklada Ljevak, 13.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2789936161090552/> (2022-08-18)

⁵⁹ Usp. Facebook. Naklada Ljevak, 16.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2796645250419643/> (2022-08-18)

⁶⁰ Usp. Facebook. Naklada Ljevak, 19.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2803123363105165/> (2022-08-18)

⁶¹ Usp. Facebook. Naklada Ljevak, 21.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2807844629299705/> (2022-08-18)

⁶² Facebook. Naklada Ljevak, 22.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2810197485731086/> (2022-08-18)

⁶³ Usp. Facebook. Naklada Ljevak, 26.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2818380514912783/> (2022-08-18)

Sudjelovali su i na *Noći knjige*, a tijekom nje su dijelili s pratiteljima i videa autora, *book trailere*, ulomke iz hit knjiga u njihovoj nakladi te štošta drugo. Nekoliko dana prije samog početka, objavili su i sliku (vidi sliku 18 u Prilogu pod Popis slika) na njihovom Facebook profilu na kojoj je pisalo „**Kada život te rastuži, ti za knjigom ruku pruži!**“⁶⁴ Objavili su i status vezan uz otvorenje knjižare u kojem su istaknuli radno vrijeme te da se knjige i dalje mogu naručivati preko web shopa. Isto tako, naglasili su kako su poduzeli sve mjere zaštite da bi zaštitili kako kupce tako i njihove zaposlenike. Na slici koju su u sklopu te objave objavili bilo je moguće vidjeti i označen razmak od dva metra na podu.⁶⁵ Imali su i statuse vezane za rasprodaju. Rasprodaje su se uglavnom odnosile na knjige za djecu i mlade te publicističke naslove. Prva je trajala od 1. do 30. travnja, a na rasprodaji su bile knjige za djecu i mlade uz popust od 20 do 50 posto.⁶⁶ Dok se druga odnosila na publicističke naslove i trajala je od 1. do 31. svibnja 2020. godine. Naslovi te rasprodaje bili su sniženi do 50 posto.⁶⁷ No, nisu samo prodavali naslove na akciji, već su u asortiman uveli i kutijice za maske.⁶⁸ Koliko one koštaju može se vidjeti na slici 19 (vidi sliku 19 u Prilogu pod Popis slika) - 3 komada, 39 kuna.

NARODNE NOVINE

U vrijeme COVID-a-19 objavljivali su objave vezane uz popuste na knjige, uredski pribor, zbornike, rječnike i sl. A jedna od njih bila je vezana i uz studente. Na njihovoj mrežnoj stranici, 1. travnja objavili su kako u razdoblju od 1. travnja do 1. lipnja 2020. godine ili do isteka zaliha, studenti mogu kupiti bilo koje izdanje od Narodnih novina po cijeni na koju će im se obračunati popust od 25 posto.⁶⁹ No, prije nego što su to objavili, bili su zatvoreni (vidi sliku 20 u Prilogu pod Popis slika). Na njoj su istaknuli da zbog zaštite svih, od 19. ožujka zatvaraju sve poslovnice na 30 dana, ali i da se i dalje može kupovati putem web shopa koji je dostupan 0-24.⁷⁰

⁶⁴ Facebook. Naklada Ljevak, 18.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2868860136531487/> (2022-08-18)

⁶⁵ Usp. Facebook. Knjižara Ljevak, 26.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/KnjižaraLjevak/posts/pfbid0D5uk5t8EZigb5YKTBqVAFHFwK5XidP5JfNMfTMF25suVM8a9p9HAKKEK34pKCL9vUI> (2022-08-18)

⁶⁶ Usp. Facebook. Naklada Ljevak, 1.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=2832304623520372&set=a.115951608489034> (2022-08-18)

⁶⁷ Usp. Facebook. Naklada Ljevak, 1.5.2020. URL:

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=2899014636849370&set=a.115951608489034> (2022-08-18)

⁶⁸ Knjižara Ljevak. Kutijice za maske - 3 komada. URL: <https://www.ljevak.hr/kutijice-za-maske/25022-kutijice-za-maske-3-komada.html> (2022-08-18)

⁶⁹ Usp. Narodne novine. Za sve studente AKCIJA 25%, 1.4.2020. URL: <https://www.nn.hr/hr/novosti/za-sve-studente-akcija-25%25,466.html> (2022-08-18)

⁷⁰ Usp. Narodne novine. Obavijest za kupce!, 19.3.2020. URL: <https://www.nn.hr/hr/novosti/obavijest-za-kupce!,464.html> (2022-08-18)

OCEANMORE

I ovaj je nakladnik kao i svi prijašnji zatvorio vrata poslovnice do daljnjega uz napomenu da se knjige i dalje mogu kupovati *online* ili naručiti slanjem upita na prodaja@oceanmore.hr.⁷¹ Zahvalili su svima koji naručuju knjige, a na slici 21 može se vidjeti i što su još poručili kupcima (vidi sliku 21 u Prilogu pod Popis slika). Popust od 20 posto na cijeli asortiman i besplatna poštarina na području cijele Hrvatske za lakše preživljavanje karantene dio je objave koju su objavili nekoliko dana prije *lockdown-a*. U njoj su još poručili da se slušaju savjeti stručnjaka, da se ne paničari, da se pazi na bližnje i sebe te da se ostane kod kuće. Istaknuli su i podatke o web shopu te datum (27. ožujak 2020.) do kada traje akcija.⁷² Tri dana kasnije podsjetili su na popust od 20 posto na sve naslove i besplatnu poštarinu te njihov web shop. A pitali su i jesu li se pratitelji opskrbili knjigama te kako izgleda njihova karantena.⁷³ Pripremili su i nagradu igru. Naime, 24. ožujka objavili su kako daruju primjerak *Moje borbe 2*. Sve što je trebalo napraviti kako bi se ono i osvojilo jest lajkati njihovu stranicu i tu objavu, javno ju podijeliti te u komentaru označiti osobu s kojom bi uživali ili uživaju u samoizolaciji. Ona je trajala do 1. travnja 2020. godine.⁷⁴ Tri dana kasnije, opet su podsjetili na akciju od 20 posto na cijeli asortiman i besplatnu poštarinu na područje cijele Republike Hrvatske, no s obzirom na to da su prije istaknuli da ona traje do 27. ožujka, u ovoj objavi produžili su je do daljnjeg.⁷⁵ U travnju su objavili status vezan uz kućne ljubimce koji je glasio: „**Karantena, dan XY: ljubimci počinju čitati.**“⁷⁶ Sudjelovali su i u *Noći knjige*, koja se održala u travnju, 23. tijekom koje su „ugostili“ nagrađivanu autoricu Ivanu Rogar koja je čitala ulomak iz romana *Grad, pepeo*. Imali su i popuste, ali od 35 posto koji se odnosio na sve njihove naslove uz naznaku besplatne poštarine na području Republike Hrvatske, a za kupnje iznad 250 kuna istaknuli su kako će na dar poklanjati platnenu torbu.⁷⁷

⁷¹ Usp. Facebook. Naklada OceanMore, 21.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2389948701106353/> (2022-08-18)

⁷² Usp. Facebook. Naklada OceanMore, 14.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2375615702539653/> (2022-08-18)

⁷³ Usp. Facebook. Naklada OceanMore, 17.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2381507091950514/> (2022-08-18)

⁷⁴ Usp. Facebook. Naklada OceanMore, 24.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2396115313823025/> (2022-08-18)

⁷⁵ Usp. Facebook. Naklada OceanMore, 27.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2402637623170794/> (2022-08-18)

⁷⁶ Facebook. Naklada OceanMore, 5.4.2020. URL: <https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2420361931398363/> (2022-08-18)

⁷⁷ Usp. OceanMore. Noć knjige 23.4.2020. URL: <https://www.oceanmore.hr/hr/dogadanja> (2022-08-18)

Usp. Facebook. Naklada OceanMore, 22.4.2020. URL: <https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2455556011212288/> (2022-08-18)

Nekoliko dana kasnije, 27. travnja, objavili su kako je njihova poslovnica napokon otvorena te da će raditi svakim radnim danom od 10 do 15 sati. Preporučili su i kupnju putem internet trgovine te su spomenuli da su njihova starija izdanja do daljnjeg na popustu od 20 posto, kao i da su noviji naslovi sniženi 10 posto te da je poštarina besplatna za sve narudžbe iznad 250 kuna.⁷⁸

PLANET ZOE

Planet Zoe je objavljivao mnogo informacija vezanih uz koronavirus. Prvo što se je moglo primijetiti jesu informacije o dostavi. Istaknuli su bili kako je ona besplatna za narudžbe od 105 kuna pa naviše (vidi sliku 22 u Prilogu pod Popis slika). Druga pak obavijest bila je vezana za djecu. Naime, na njihovoj mrežnoj stranici moglo se naići na ilustriranu knjižicu naziva *Koronavirus. Knjižica za djecu*. Nju je tada bilo moguće bilo kada i bilo gdje preuzeti u potpunosti besplatno. Namijenili su je djeci od 5 do 11 godina kojoj su se koronavirus i životne promjene koje doživljavaju svaki dan pokušale objasniti pomoću ilustracija i teksta.⁷⁹ Kako njezina naslovnica izgleda može se vidjeti kada se preuzme. Nakon što se naslovnica „preleti“ može se zamijetiti kako je Knjižica napravljena u suradnji s britanskom izdavačkom kućom Nosy Crow te je nemoguće ne zamijetiti imena autora teksta, ilustratora i stručnog konzultanta. Dana 10. travnja 2020. godine „izašli“ su u javnost s tom *Knjižicom*.⁸⁰ Što se tiče objava u ožujku, imali su dvije. Prva je bila vezana uz dostavu pošiljki, odnosno kako se rukuje njome (isključivo u rukavicama i s maskama na licu) te na koji se način dostavlja (nakon poziva se ostavlja ispred vrata).⁸¹ A druga je pak bila vezana uz novi izgled mrežne stranice i web shopa. Ono što su unaprijedili jest da su učinili naslovnice knjiga većima, da svaka knjiga ima svoju galeriju ilustracija i fotografija, uveli su i nove podstranice o autorima kao i nove rubrike tekstova, a jedna od njih je nepristrane recenzije blogera.⁸²

⁷⁸ Usp. Facebook. Naklada OceanMore, 27.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2466875230080366/> (2022-08-18)

⁷⁹ Usp. Planet Zoe. Koronavirus. Knjižica za djecu. URL: <https://planetzoe.hr/novosti/knjige/koronavirus-knjižica-za-djecu> (2022-08-18)

⁸⁰ Usp. Facebook. Planet Zoe, 10.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/Knjizara.za.roditelje/photos/a.120407041303686/3163393630338330> (2022-08-18)

⁸¹ Usp. Facebook. Planet Zoe, 24.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/Knjizara.za.roditelje/photos/a.120407041303686/3121421124535581/> (2022-08-18)

⁸² Usp. Facebook. Planet Zoe, 31.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/Knjizara.za.roditelje/posts/3138522859492074> (2022-08-18)

PROFIL

Njihovih je informacija i obavijesti za vrijeme trajanja pandemije bilo mnogo. Prva od objava bila je vezana uz proljetnu superakciju (vidi sliku 23 u Prilogu pod Popis slika). Kako su i naveli u objavi objavili su popis⁸³ svih knjiga na akciji naglasivši da neki od naslova koštaju samo 9 kuna. Taj popis su podijelili u nekoliko područja. Isto tako, napomenuli su da je knjige moguće naručiti slanjem njihovih podataka (ime i prezime, adresa za dostavu i broj telefona) na mail prodaja@profil.hr. Nakon toga su objavili uvjete dostave (besplatna za narudžbe iznad 100 kuna, dostava samo na području RH) i način plaćanja (pouzećem ili internet bankarstvom). Za kraj su proučili: „**Uživajte u izborima i, kao i uvijek - čitajte, čitajte sve!**“⁸⁴ Tjedan dana nakon objavili su izazov. O čemu je riječ može se vidjeti na slici 24 (vidi sliku 24 u Prilogu pod Popis slika) - Čitalački izazov. Za kraj su poručili da onaj tko prvi završi, javi.⁸⁵ Sljedećih par objava odnosilo se na već spomenutu proljetnu superakciju koja je trajala do 18. lipnja 2020., a onu koja se isticala moguće je vidjeti na slici 25 (vidi sliku 25 u Prilogu pod Popis slika). Na njoj je bilo moguće pročitati *Profilove* prijedloge kojih se 10 stvari može napraviti tih dana.⁸⁶ A učinili su to uz pomoć naslova i naslovnica knjiga. U toj objavi istaknuli su i kako je sve te naslove moguće naručiti slanjem poruke na mail prodaja@profil.hr. Tijekom svih tih silnih superakcija objavljivali su i druge stvari. Jedna od zanimljivijih bila je objava o slikovnici *Što su bakterije i virusi?*. U njoj su opisali dio sadržaja i sam izgled slikovnice.⁸⁷ S obzirom na situaciju u kojoj se je nalazilo, kao i aktualnoj temi *virusi* smatra se da su i oni jedni od onih nakladnika koji su odlučili zaraditi na koronavirusu objavljujući literaturu usko vezanu uz njega. Druga je pak bila ova prikazana na slici broj 26 (vidi sliku 26 u Prilogu pod Popis slika). Na njoj je bilo moguće vidjeti ponudu tableta za čitatelje. U toj objavi Profil je svoje pratitelje pitao koju bi oni uzeli i zbog koje knjige.⁸⁸ Na vrlo lukav način povezali su zabavu, knjige i tablete, ali ne one vezane u COVID-19 već uz čitanje iako se i to može povezati s pandemijom.

⁸³ Profil. Proljetna superakcija. URL: http://www.profil.hr/Proljetna_superakcija_2020.pdf (2020-09-24)

⁸⁴ Usp. Facebook. Profil, 20.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10158323384821563&set=a.164685591562> (2022-08-18)

⁸⁵ Facebook. Profil, 27.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10158354994331563&set=a.164685591562> (2022-08-18)

⁸⁶ Usp. Facebook. Profil, 30.4.2020. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10158499595576563&set=a.164685591562> (2022-08-18)

⁸⁷ Usp. Facebook. Profil, 27.4.2020. URL: <https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/posts/10158490903221563> (2022-08-18)

⁸⁸ Usp. Facebook. Profil, 9.9.2020. URL: <https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/photos/a.164685591562/10158947181531563/> (2022-08-18)

Što se tiče događanja na kojima su sudjelovali, jedan od njih bio je *Noć knjige*. Za *Noć knjige* imali su prigodan program⁸⁹ s kojim su krenuli od 19 sati., a kako je cijeli program izgledao može se vidjeti na slici 27 (vidi sliku 27 u Prilogu pod Popis slika). Ono što je očigledno jest da nisu otkrili informacije u svezi darivanja. No, to su riješili drugom objavom u kojoj su napisali da poklanjaju romane *Kradljivica knjiga* i *Od Claya most* autora Markusa Zusaka. No, da ih se moglo osvojiti moralo se znati odgovor na pitanje „Koliko je godina imao Markus Zusak kada je objavio *Kradljivicu knjiga*?“.⁹⁰

ŠKOLSKA KNJIGA

Tvrtka je za vrijeme koronavirusa bila vrlo aktivna u skoro svim područjima. Objavljivali su razne obavijesti od obavijesti o zatvaranju knjižara, mjerama opreza do akcija. Pružali su i otvoreni pristup časopisima te su stvorili mobilnu aplikaciju za podršku učiteljima u nastavi. Počevši od trećeg mjeseca prva reakcija bila je 17. ožujka 2020. godine. U borbi protiv koronavirusa, oni skupa s Bernays University College te autorom Damirom Jugom odlučili su sadržaj udžbenika *Menadžment kriznog komuniciranja* učiniti besplatnim i dostupnim svima. Na Facebook stranici postavili su poveznicu putem koje se je knjigu moglo pregledati.⁹¹ Dva dana kasnije objavili su novu objavu. U njoj su istaknuli kako su časopise za učenje i zabavu, *Modru lastu* i *Smib* učinili dostupnima *online* bez naknade za njihovo korištenje.⁹² Osim toga, spomenuli su i aplikacije *Smib* igre te *E-sfera* za koje su rekli da ih je moguće besplatno preuzeti kako bi se moglo pristupiti njihovim digitalnim sadržajima. Istoga dana, i na Facebook stranici, i na mrežnoj stranici objavili su obavijest vezanu uz zatvaranje knjižara, a kako ona izgleda može se vidjeti na slici 28 (vidi sliku 28 u Prilogu pod Popis slika). U njoj su obavijestili ljubitelje knjiga da su zatvorili njihove knjižare na 30 dana uz napomenu kako je knjige moguće kupiti preko web shopa te su istaknuli način dostave.⁹³

⁸⁹ Usp. Facebook. Profil, 21.4.2020. URL: <https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/posts/10158464137506563> (2022-08-18)

⁹⁰ Usp. Facebook. Profil, 23.4.2020. URL: <https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/posts/10158471797386563> (2022-08-18)

⁹¹ Usp. Facebook. Školska knjiga, 17.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2889981357758260/> (2022-08-18)

⁹² Usp. Facebook. Školska knjiga, 19.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/posts/pfbid02op4xWHc1rX6NFEK8BFtuhKUZUPDpPUaAfMN1eRFkbDCTYjaPtU9G4S9MGKLYxzJPI> (2022-08-18)

⁹³ Usp. Facebook. Školska knjiga, 19.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.762019373887813/2895204550569274/> (2022-08-18)

Od objava u ožujku, istaknuta je bila i ona u kojoj su poručili da će poznata autorica Željka Horvat-Vukelja pričati priče na Školskom portalu tri dana u tjednu - ponedjeljkom, srijedom i petkom.⁹⁴ Dva dana prije toga, 21. ožujka spomenuli su web shop.⁹⁵ Imali su i objava posvećenih roditeljima. Jedna od njih bila je ona objavljena 31. ožujka u kojoj su predložili kako zabaviti djecu s knjigama da bi se oni mogli mirno posvetiti drugim obavezama.⁹⁶ Stavili su poveznicu koja vodi na stranicu s knjigama na kojoj su predložili naslove prema interesima djece. Za one koji žele postati znanstvenik predložili su naslove poput *Akademija za znanstvenike*, *Roboti* te *Žene u znanosti* dok su za one koji pak žele biti istraživači naveli *Atlas pustolovina* i *Velika knjiga istraživača*.⁹⁷ To su bili samo neki od naslova i interesa predloženih na toj stranici, a bilo ih je i još. Istoga dana objavili su i zahvalu svima koji rade u vrijeme COVID-a-19. Krizni stožer, liječnici i medicinske sestre, učitelji, bolničari, vatrogasci, policija, prodavači i ljekarnici samo su neki od njih kojima su se zahvalili. U objavi tada pozvali su pratitelje da i oni napišu kome bi se još zahvalili.⁹⁸ Kroz posebnu objavu, 2. travnja zahvalili su se i poštarima, dostavljačima te vozačima u kojoj su naveli kako bez njih njihove knjige ne bi stigle do mnogih domova.⁹⁹ Sljedeći su dan objavili sedam razloga zašto je dobro čitati u vrijeme izolacije. Učenje novih stvari, smijanje, koračanje u pustolovinu, pronalazak inspiracije, pobuđivanje znatiželje i mašte te skretanje misli s problema razlozi su koje su naveli.¹⁰⁰ Dva dana kasnije, 5. travnja pitali su pratitelje koje im je najdraže mjesto za čitanje u kući?¹⁰¹

⁹⁴ Usp. Facebook. Školska knjiga, 23.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/posts/pfbid02kD9fCao9tEcU2mkRXppZ1XztY7c8Xx8srCzsNqExhVksJLL1hjbbRmAtyogCwDK11> (2022-08-18)

⁹⁵ Usp. Facebook. Školska knjiga, 21.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/posts/pfbid02Uye7kEdXDHjZZ7ym7XJMDueCV9Y9v7fktLxk5RRZYd5hmbjxkGEDw1Yj3fSNDXcgl> (2022-08-18)

⁹⁶ Usp. Facebook. Školska knjiga, 31.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/posts/pfbid023rLiAbooDC1ACWvExerHNwDSAqcH6fBnLUFBmS2otGJTwxkC6s1mhFFTjNKFxVWfl> (2022-08-18)

⁹⁷ Usp. Školski portal. Kako ih zabaviti dok vi radite?, 27.3.2020. URL: https://www.skolskiportal.hr/sadrzaj/izvan-skolskih-klupa/kako-ih-zabaviti-dok-vi-radite/?fbclid=IwAR1S4asxIU2R5ceVHL-8EkiAGnuG-YsD47L3jL_ACQ-ITQ_f6FiHFU5UXXw (2022-08-18)

⁹⁸ Usp. Facebook. Školska knjiga, 31.3.2020. URL:

<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.762019373887813/2921778027911926/> (2022-08-18)

⁹⁹ Usp. Facebook. Školska knjiga, 2.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2926388714117524/> (2022-08-18)

¹⁰⁰ Usp. Facebook. Školska knjiga, 3.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=2927910017298727&set=a.297123210377434> (2022-08-18)

¹⁰¹ Usp. Facebook. Školska knjiga, 5.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2933351913421204/> (2022-08-18)

A nekoliko dana kasnije u njihovoj objavi na Facebook stranici istaknuli su internet trgovinu te su priložili video u kojem ju spominju.¹⁰² Sudjelovali su i na *Noći knjige* gdje su na svojoj Facebook stranici istaknuli da taj dan čitatelji mogu ostvariti dodatnih 10 posto popusta na ukupnu kupnju kao i besplatnu dostavu ako prilikom pretraživanja u web shopu Školske knjige napune košaricu naslovima čiji će ukupni iznos premašiti 300 kuna.¹⁰³ Sve to prikazali su i u obliku slike. Isto tako, naglasili su da se ta ponuda odnosi samo na narudžbe toga dana i da udžbenici i didaktička pomagala nisu uključena u to.

Dana 24. travnja 2020. godine na njihovoj Facebook stranici objavili su status da od ponedjeljka 27. travnja 2020., ponovno otvaraju njihove knjižare uz koju su priložili sliku (vidi sliku 29 u Prilogu pod Popis slika) na kojoj su prikazane mjere opreza kojih se treba pridržavati.¹⁰⁴ Dezinfekcija, održavanje razmaka, način plaćanja i dozvoljeni broj osoba bile su mjere koje su istaknute. A, na kraju mjeseca travnja, Školski portal koji je društvena platforma Školske knjige, objavio je kako su časopisi *Smib* i *Modra lasta* još uvijek dostupni svima na pregled bez ikakvog plaćanja. Shodno tome, brojeve iz ožujka, travnja i svibnja bilo je moguće pregledati *online* putem e-Sfere.¹⁰⁵ Prva objava koja se odnosila na to bila je već spomenuta 19. ožujka, drugu su objavili 1. travnja, a treća je bila ta na Školskom portalu. Nadalje, druga pojedinost po kojoj se razlikuju od ostalih nakladnika, a veže se uz objave za vrijeme COVID-a-19 jest *Asistent*. *Asistent* je prva mobilna aplikacija izrađena za podršku u nastavi. Nju su izradili da bi učiteljima i učiteljicama olakšali pripremanje za nastavu kao i vođenje dokumentacije. Međutim, napomenuli su kako nemaju svi mogućnost koristiti tu aplikaciju već samo oni koji u svojoj nastavi koriste udžbenike Školske knjige.¹⁰⁶

¹⁰² Usp. Facebook. Školska knjiga, 14.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/posts/pfbid02wz3MK6nzpRt29Zuz3JjsBwpsArE6cCSfXXwyJ622PusJw3XFNeYijxEa4atKFCD6l> (2022-08-18)

YouTube. Školska knjiga TV. Ostani doma i čitaj!, 9.4.2020. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=8Ba2X13QbV0&ab_channel=%C5%A0kolskaknjigaTV (2022-08-18)

¹⁰³ Usp. Facebook. Školska knjiga, 22.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=2971740969582298&set=a.297123210377434> (2022-08-18)

¹⁰⁴ Usp. Facebook. Školska knjiga, 24.4.2020. URL:

<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2976556715767390/> (2022-08-18)

¹⁰⁵ Usp. Školski portal. Smib i Modra lasta dostupni su svim učenicima!, 30.4.2020. URL:

<https://www.skolskiportal.hr/nastava-na-daljenu/kao-podrška-ucenju-na-daljenu-smib-i-modra-lasta-dostupni-sv-svim-ucenicima/> (2020-08-18)

¹⁰⁶ Usp. Školski portal. Prva mobilna aplikacija za podršku učiteljima u nastavi, 11.5.2020. URL:

https://www.skolskiportal.hr/digitalni-sadržaj/prva-mobilna-aplikacija-za-podrsku-uciteljima-u-nastavi/?utm_source=facebook&utm_medium=social (2022-08-18)

Više o samoj aplikaciji moguće je saznati u videu naziva [Asistent - inovativna aplikacija Školske knjige za učitelje](#).¹⁰⁷ Kada je riječ o knjigama, kao aktualnu, a može je se na neki način povezati s COVID-om-19 spomenuli su *Plan za oporavak imunosti*, autora Susan Blum i Michele Bender.¹⁰⁸ Nju su istaknuli 22. travnja 2020. godine u objavi na njihovoj Facebook stranici. A nekoliko dana kasnije, 4. svibnja izjavili su kako se ulice glavnoga grada sve više pune, dok mjere polako i sigurno popuštaju. S obzirom na to naveli su da je pravo vrijeme za posjet njihovoj knjižari Arkadiji. Uz što su spomenuli da je preko 1000 knjiga i stripova na posebnome popustu do 15. svibnja.¹⁰⁹

V.B.Z.

Njihova aktivnost za vrijeme koronavirusa ne razlikuje se od drugih nakladnika. Knjižare su kao i kod drugih privremeno bile zatvorene, a *online* knjižare su i dalje radile normalno. No, ono po čemu se razlikuju jest poštarina. Prema objavi na njihovoj Facebook stranici osigurali su besplatnu poštarinu, ali samo za narudžbe iznad 150 kuna. Isto tako, napomenuli su da će svakoga dana preporučivati knjige koje mogu pomoći tijekom pandemije te su na kraju poručili „Ostanite kod kuće i budite odgovorni, čitajte knjige, gledajte filmove, pazite na sebe i bližnje...I vidimo se uskoro!“¹¹⁰ Zatim su zamolili čitatelje da im pomognu sastaviti top listu najdražih naslova, no prije toga su ih pitali što čitaju u karanteni.¹¹¹ Dan kasnije, u travanj su „zakoračili“ s motom **(P)ostanimo zdravi i ostanimo doma**. U toj objavi su najavili da su pripremili knjige za koje misle da bi bile od pomoći te koje bi naučile kako se posvetiti sebi i (zaboravljenim) stvarima koje vesele. Osim toga, naveli su da su snizili cijene do 60 posto uz posebnih 10 posto na sve njihove naslove te su kao znak zahvalnosti odlučili svima koji ih prate i čitaju uz svaku narudžbu pokloniti i gratis knjigu iznenađenja.¹¹²

¹⁰⁷ YouTube. Školska knjiga TV. Asistent - inovativna aplikacija Školske knjige za učitelje, 8.5.2020. URL: https://www.youtube.com/watch?time_continue=17&v=86M2Tz6XVDQ&feature=emb_title&ab_channel=%C5%A0kolskaknjigaTV (2020-09-24)

¹⁰⁸ Usp. Facebook. Školska knjiga, 22.4.2020. URL: <https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2971469492942779/> (2022-08-18)

¹⁰⁹ Usp. Facebook. Školska knjiga, 4.5.2020. URL: <https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2999895410100187/> (2022-08-18)

¹¹⁰ Usp. Facebook. V.B.Z. online bookshop&club, 19.3.2020.URL: <https://www.facebook.com/VBZ.bookshop/photos/a.463229796332/10156642041586333/> (2022-08-18)

¹¹¹ Usp. Facebook. V.B.Z. online bookshop&club, 31.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/VBZ.bookshop/photos/a.463229796332/10156679363206333/> (2022-08-18)

¹¹² Usp. Facebook. V.B.Z. online bookshop&club, 1.4.2020. URL: <https://www.facebook.com/VBZ.bookshop/photos/a.463229796332/10156688500111333/> (2022-08-18)

Naznačili su i da bi poštarina bila besplatna samo za narudžbe iznad 150 kuna. Zatim su 27. travnja objavili kako su vrata njihovih knjižara otvorena uz napomenu da ona u trgovačkim centrima nisu. Isto tako, napomenuli su da će jedanput dnevno zatvoriti sve knjižare na sat vremena radi dezinficiranja prostora.¹¹³ A osim u toj objavi na početnoj stranici mrežne stranice nalazila se i obavijest (vidi sliku 30 u Prilogu pod Popis slika) uokvirena u crno koja je tamo stajala od onda kako su se knjižare otvorile, a glasila je: „Dragi kupci, od 27.4. knjižare V.B.Z.-a su ponovno otvorene i rade u skladu s mjerama koje propisuje Nacionalni stožer. Vidimo se!“¹¹⁴ Što se tiče akcija bilo ih je puno, a jedna od njih glasila je „VOLI ŽIVOT...i putuj uz knjigu“. U objavi vezanoj uz tu akciju bile su istaknute informacije o dostavi koja je bila besplatna za sve narudžbe iznad 150 kuna, zatim trajanju - do 30. svibnja 2020. godine te visini popusta - do 80 posto. Osim toga, u objavi su bili navedeni i neki od naslova koji su tada bili na sniženju.¹¹⁵

VERBUM

Što se tiče objava vezanih uz COVID-19, objavljavano ih je mnogo. Prva u nizu bila je *Na sigurnom - i s dobrom knjigom!* U njoj su se obratili, kako su oni napisali, prijateljima da su zbog izvanrednih okolnosti uveli akcijsku cijenu poštarine za sve narudžbe knjiga i ostalih proizvoda. Za narudžbe iznad 99 kuna izjavili su da je poštarina besplatna, dok su za narudžbe ostalih proizvoda istaknuli kako bi besplatna dostava vrijedila samo u slučaju ako bi prešla iznos od 299 kuna. Napomenuli su i da ona vrijedi do 1. lipnja i to samo na području Republike Hrvatske. Nakon toga su naveli na koje se sve načine može izvršiti narudžba (preko web knjižare verbum.hr, telefona ili putem elektroničke pošte), spomenuli su i način plaćanja te su napomenuli da na pošiljkama rade s maskama i rukavicama.¹¹⁶ Dan nakon obavijestili su javnost da su manifestaciju *Dani kršćanske kulture* koja se trebala održati od 28. ožujka do 7. travnja 2020. godine otkazali zbog nepovoljne epidemiološke situacije.¹¹⁷ Imali su sve pripremljeno, cijeli program, ali su odlučili te godine ipak ju ne održati. Zatim su na njihovoj mrežnoj stranici objavili obavijest vezanu uz otvaranje knjižara.

¹¹³ Usp. V.B.Z.. Knjižare otvorene, 27.4.2020. URL: <https://www.vbz.hr/knjizare-otvorene/> (2022-08-18)

¹¹⁴ V.B.Z.. URL: <https://www.vbz.hr/> (2020-09-24)

¹¹⁵ Usp. V.B.Z.. VOLI ŽIVOT...i putuj uz knjigu, popusti do 80%, 4.5.2020. URL: <https://www.vbz.hr/voli-zivot-i-putuj-uz-knjigu-popusti-do-80/> (2022-08-18)

¹¹⁶ Usp. Verbum. Na sigurnom - i s dobrom knjigom!, 16.3.2020. URL: <https://verbum.hr/novosti/na-sigurnom-i-s-dobrom-knjigom> (2022-08-18)

¹¹⁷ Usp. Verbum. Obavijest o neodržavanju manifestacije "Dani kršćanske kulture", 17.3.2020. URL: <https://verbum.hr/novosti/obavijest-o-neodrzavanju-manifestacije-dani-krscanske-kulture> (2022-08-18)

Dana 24. travnja obavijestili su javnost da će njihove knjižare od 27. travnja ponovno biti otvorene te da su povodom toga isplanirali promotivnu akciju dobrodošlice u svim knjižarama Verbum s popustom od 20 posto na sva njihova izdanja koji bi vrijedio do 1. lipnja.¹¹⁸ Isto tako, istaknuli su radno vrijeme te su napomenuli da će na ulazima u knjižare biti izložena dezinfekcijska sredstva kao i to da će njihovi djelatnici biti opskrbljeni zaštitnom opremom. Osim akcije povodom otvorenja knjižara, imali su još jednu. Ona je bila tijekom *Noći knjige* koja je vrijedila cijeli dan. Uz prigodni popust od 50 posto istaknuli su preko 50 naslova iz njihovog izdavačkog programa.¹¹⁹ Zadnja objava pronađena na njihovoj mrežnoj stranici koja je bilo usko vezana uz COVID-19 bila je obavijest o održanom predstavljanju knjige *Gdje je Bog u doba koronavirusa?*.¹²⁰

ZNANJE

Kod ove nakladničke kuće bilo je pregršt informacija za vrijeme trajanja koronavirusa. Prva je bila vezana uz zatvaranje knjižara na 30 dana. Međutim, kako su i oni sami naglasili svijet se na neko vrijeme usporio, ali nije i zaustavio. Objavili su da se do knjiga može doći putem web shopa i da je dostava besplatna za sve narudžbe iznad 150 kuna.¹²¹ Isti taj dan su objavili još jednu objavu. Ona se ticala preporuka koji triler, krimić ili horor bi bilo dobro za pročitati u vrijeme trajanja pandemije. Knjige koje su preporučili su *Uljez* Stephena Kinga, *Slučaj 6-4* Hidea Yokoyame, *Noć prije* Wendy Walker, *Sedam smrti Evelyn Hardcastle* Stuarta Turtona, *Hladna krv* Roberta Bryndze, *Prošlo vrijeme* Lee Childa, *Nijemi pratitelji* Laure Purcell, *Dobra kći* Karin Slaughter, *Posljednja gospođa Parrish* Liv Constantine i *Groblje kućnih ljubimaca* Stephena Kinga.¹²² Druga preporuka se dogodila nekoliko dana kasnije kada su u isto vrijeme obavijestili kupce da unatoč potresu koji ih je zadesio nastavljaju dalje s radom. Što se tiče preporuka sada su objavili naslove vezane uz žanr povijesne fikcije, drame i ljubavnih romana.

¹¹⁸ Usp. Verbum. Otvaraju se knjižare Verbum - od ponedjeljka smo opet s vama diljem Hrvatske!, 24.4.2020. URL: <https://verbum.hr/novosti/otvaraju-se-knjizare-verbum> (2022-08-18)

¹¹⁹ Usp. Verbum. Prigodni popust na sva Verbumova izdanja obilježiti će „Noć knjige“ u Verbumu, 22.4.2020. URL: <https://verbum.hr/novosti/prigodni-popusti-na-sva-verbumova-izdanja-obiljeziti-ce-noc-knjige-u-verbumu-2> (2022-08-18)

¹²⁰ Usp. Verbum. Predstavljena knjiga „Gdje je Bog u doba koronavirusa?“ Johna C. Lennox, 9.6.2020. URL: <https://verbum.hr/novosti/predstavljena-knjiga-gdje-je-bog-u-doba-koronavirusa-johna-c-lennox> (2022-08-18)

¹²¹ Usp. Znanje. Knjižare Znanje privremeno zatvaraju vrata zbog koronavirusa, kupnja moguća na webshopu, 19.3.2020. URL: <https://znanje.hr/znanje-privremeno-zatvara-vrata> (2020-09-24)

¹²² Usp. Znanje. Krimići, trileri (a i horori) za doba korone, 19.3.2020. URL: <https://znanje.hr/krimici-za-doba-korone> (2020-09-24)

Prva od mnogih jest *Aliceina mreža*, autorice Kate Qinn, zatim *Sve što smo ikada željeli* Emily Giffin, pa *Male žene* Louise May Alcott. A nakon nje je naveden roman *Bila jednom jedna rijeka* Diane Setterfield, iza kojeg je slijedio roman *Djevojka iz močvare* Delie Owens, pa *Slučajni cimeri* autorice Beth O'Leary. I zadnje tri koje su predložili su *Ernest i ja* od Paule McLain, *Pletenica* autorice Laetitia Colombani i *Familijari* engleske spisateljice Stacy Halls.¹²³ Nakon toga, su objavili članak čiji je naslov glasio „Izolacija u dobrom društvu: Tri noviteta za vrhunski doživljaj čitanja.“ Iz samog naslova da se zaključiti kako su objavili tri noviteta, a oni se zovu *DNK* Yrsa Sigurðardóttira, *Stvarni život* Adeline Dieudonné i *Melodije srca* Emme Cooper. Na kraju objave su naveli kako su romani dostupni u *online* prodaji uz popust od 10 posto.¹²⁴ I treća preporuka koju su predložili odnosila se na djecu. Knjige koje su u tome članku naveli su *Priče za laku noć za mlade buntovnice*, *Priče za laku noć za mlade buntovnice 2*, *Priče za dječake koji se usuđuju biti drugačiji*, *Nikadgrad: Kušnje Morigan Crow*, *Tajna Slavujeve šume*, *Parvanino putovanje*, *Ja, Zeus i ekipa s Olimpa*, *Svijet na crtama vremena*, *Na nebu* i *Svijet gledan kroz mikroskop*.¹²⁵ Što se tiče otvaranja knjižara i oni su objavili na njihovoj mrežnoj stranici da su njihove knjižare u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Puli, Zadru i Slavonskom Brodu otvorene od 27. travnja 2020. godine. Pri kraju obavijesti zamolili su kupce da se pridržavaju sigurnosnih mjera - dezinfekcija ruku prilikom ulaska i držanje distance. A osim toga, napomenuli su i to da se knjige i dalje mogu naručivati *online*, odnosno putem web shopa.¹²⁶ Od događanja, jedan na kojem su se istaknuli i na kojem su sudjelovali bila je *Noć knjige*. „**Knjige i Znanje mijenjaju svijet!**“ citat je kojim su započeli početak objave pod naslovom Humanitarna akcija: Knjige i Znanje mijenjaju svijet.¹²⁷ S obzirom na to da su Zagreb i okolica tada proživjeli i preživjeli na svu sreću podrhtavanje tla, odnosno jaki potres Znanje je odlučilo donirati uništenoj od potresa Klinici za dječje bolesti „Klaićeva“ 10 posto prihoda od svih narudžbi koje su pristigle 23. travnja 2020. putem njihovog web shopa. Koliko su sakupili može se vidjeti na slici 31 (vidi sliku 31 u Prilogu pod Popis slika). U samo 24 sata prikupili su 6 200 kuna.¹²⁸ Što se tiče aktualnih objava vezanih uz COVID-19 bila je jedna.

¹²³ Usp. Znanje. Znanje Webshop se ne predaje: nove preporuke za sve kojima je dosta horora, 23.3.2020. URL: <https://znanje.hr/znanje-nove-preporuke> (2020-09-24)

¹²⁴ Usp. Znanje. Izolacija u dobrom društvu: Tri noviteta za vrhunski doživljaj čitanja, 9.4.2020. URL: <https://znanje.hr/noviteti-travanj2020> (2020-09-24)

¹²⁵ Usp. Znanje. Djeca koja čitaju postaju ljudi koji misle: Najljepše knjige za djecu, 10.4.2020. URL: <https://znanje.hr/najljepse-knjige-za-djecu> (2020-09-24)

¹²⁶ Usp. Znanje. Knjižare Znanje ponovno otvorene, 27.4.2020. URL: <https://znanje.hr/otvaraju-se-knjizare-znanje> (2022-08-18)

¹²⁷ Usp. Znanje. Humanitarna akcija: Knjige i Znanje mijenjaju svijet, 21.4.2020. URL: <https://znanje.hr/noc-knjige-2020> (2020-09-24)

¹²⁸ Usp. Znanje. Znanje humanitarnom akcijom prikupilo 6.200,00 kn za Klaićevu bolnicu, 30.4.2020. URL: <https://znanje.hr/znanje-za-klaicevu> (2020-09-24)

U njoj je bilo riječ o knjizi čija tematika ima veze s virusom pa je se vrlo lako može povezati s pandemijom. Ona se zove *Anna*, a napisao ju je Niccolo Ammaniti.¹²⁹

4. Održavanje događaja u vrijeme pandemije

Sajmovi poput *Zagreb Book Festival*, *Noć knjige*, *vRI sak*, *4. Mediteranski festival knjige*, *Kliofest* i *Festival svjetske književnosti* samo su neke od manifestacija koje su održane tijekom pandemije. Svi oni za svijet nakladnika u Hrvatskoj bili su i jesu izrazito bitni. Prema Aleksandru Stipčeviću, veliku ulogu u trgovini knjiga imaju sajmovi knjiga, bili to nacionalni ili međunarodni koji se najčešće održavaju jedanput godišnje.¹³⁰ Shodno tome, razumljivo je zašto se je inzistiralo na tome da se oni i održe pa makar i virtualno. Najznačajniji događaj među njima bila je svakako *Noć knjige* koju se je uz slogan „S knjigom nisi izoliran!“ i zaštitnim licem patuljka Čituljka moglo pratiti na trećem programu Hrvatske radiotelevizije, njihovoj Facebook stranici i You Tube kanalu te društvenim mrežama raznih nakladnika. Program je bio ispunjen raznolikim sadržajem u koji je bio uključen veliki broj domaćih pisaca i autora, među kojima su Sanja Polak, Miro Gavran, Damir Karakaš, Jurica Pavičić, Kristian Novak i mnogi drugi. U sklopu toga bila je održana i specijalna emisija o rezultatima istraživanja tržišta knjiga u Republici Hrvatskoj koju su prokomentirali Slavko Kozina i prof. dr. sc. Zoran Velagić.¹³¹ Osim pisaca, neki od uključenih u program bili su i knjižnice, antikvarijati, osnovne i srednje škole, kazališta te mnogi drugi. Oni su isto tako objavljivali razne sadržaje. No, više informacija o samom događanju može se pronaći na njihovoj mrežnoj stranici.¹³² Drugi na kojem je većina nakladnika sudjelovala uživo jest *4. Mediteranski festival knjige* u Splitu. To je događaj koji je probio led za sve buduće sajmove koji će se održati. Na njemu su tijekom tih nekoliko dana koliko je trajao bile održane video projekcije, predstavljanja knjiga, paneli te dječje radionice, između ostaloga. Naravno prodavale su se i knjige raznih tematika, a ono je završilo izvlačenjem dobitnika električnoga bicikla. Veliku pažnju tada privukao je i model Gutenbergova stroja koji se nalazio u uglu dvorane, napravljen prema nacrtima iz istoimenog njemačkog muzeja.¹³³

¹²⁹ Tolić, Tanja. *Anna* (Niccolo Ammaniti): Virus, strah i nada, 11.9.2020. URL: <https://znanje.hr/anna-virus-strah-nada> (2020-09-24)

¹³⁰ Usp. Stipčević, Aleksandar. *Knjige i knjižnice od prvog svjetskog rata do danas. // Povijest knjige / Aleksandar Stipčević*. 2. proš. i dop. izd. Zagreb: Matica hrvatska, 2006. Str. 686.

¹³¹ Usp. Nacional.hr. I.I. *Noć knjige 2020*. donosi gotovo dvjesto virtualnih programa i sadržaja, 20.4.2020. URL: <https://www.nacional.hr/noc-knjige-2020-donosi-gotovo-200-virtualnih-programa-i-sadrzaja/> (2022-08-20)

¹³² *Noć knjige*. URL: <https://nocknjige.hr/> (2022-08-20)

¹³³ Usp. Leskur Staničić, Jasenka. *Uspješni četvrti Mediteranski festival knjige u Splitu zadovoljio publiku, nakladnike i epidemiologe te 'probio led' za sve buduće sajmove*, 7.9.2020. URL:

O samom Sajmu i programu više je moguće pronaći na njihovoj mrežnoj stranici.¹³⁴

Projekt *Knjiga svima i svuda* prvi puta održan je za vrijeme trajanja *Interlibera* prije dvije godine. Zajednica nakladnika i knjižara osmislila ga je radi promocije dostupnosti knjiga po sajamskim cijenama za fizičke knjižare, *online* web shopove nakladnika te web knjižare.¹³⁵ Nastao je zbog COVID-a-19, odnosno mjera koje su u to vrijeme bile na snazi. Posebnost te stranice je da prezentira novitete kao i top liste najčitanijih žanrova, da sadrži bazu gotovo svih knjižara i nakladnika kao i rubriku koju je moguće vidjeti prilikom pretraživanja naziva STOP COVID-19. Kako ta rubrika izgleda, kada se klikne na nju može se vidjeti na slici 32 (vidi sliku 32 u Prilogu pod Popis slika). Ono što su istaknuli jesu mjere. Napomenuli su kako je prije ulaska u prostor potrebno provjeriti koliki je broj osoba dozvoljen, zatim da se ruke dezinficiraju na ulazu u knjižaru te da se ne dira po licu. Isto tako, naveli su da masku za lice tijekom boravka u knjižari treba nositi cijelo vrijeme i to na ispravan način te se držati dalje od drugih na minimalnom razmaku od 1,5 metar. Istaknuli su i da se knjige mogu dirati koliko god se želi, uz napomenu da se prsti ne ližu prilikom listanja istih.

4.1. Interliber

Osim *Noći knjige*, *Interliber* je vrlo bitan događaj za svijet nakladnika. U godini kada je sve na nekoliko mjeseci stalo i bilo zatvoreno, *Interliber* je bio poput zadnje slamke spasa za nakladništvo općenito. No, sajam ipak nije održan uživo na Zagrebačkom velesajmu, već su se aktivnosti koje su se trebale održati prikazale *online* pomoću projekta *Knjiga svima i svuda*. Štandove su na neki način zamijenile „košarice“ kao i fizički prostori knjižara. Aktivnosti su bile uobičajene - od akcija, raznih popusta na knjige, predstavljanja knjiga do razgovora urednika s autorima i darivanja. Sve se moglo pratiti putem televizije na trećem programu Hrvatske radiotelevizije i mrežnim stranicama nakladnika i knjižara kao i unutar njihovih internet trgovina te na društvenim mrežama. Shodno tome, u nastavku su navedene neke informacije kao i objave nakladnika koje su bile aktualne za vrijeme trajanja *Interlibera* održanog 2020. godine.

<https://slobodnadalmacija.hr/kultura/knjizevnost/uspjesni-cetvrti-mediteranski-festival-knjige-u-splitu-zadovoljio-publiku-nakladnike-i-epidemiologe-te-probio-led-za-sve-buduće-sajmove-1042843> (2022-08-20)

¹³⁴ Mediteranski festival knjige. URL: <https://mfk.hr/> (2022-08-20)

¹³⁵ Zajednica nakladnika i knjižara. *Knjiga svima i svuda*: O projektu. URL: <https://knjigasvimaisvuda.znk.hr/o-projektu> (2022-08-20)

Produljenje akcija, prepolovljavanje cijena, popusti na igre i igračke, stara i nova izdanja na popustu od 10 do 90 posto s naglaskom kod nekih da je na starija izdanja dan veći popust bile su informacije prisutne skoro kod svih. Drugi popusti koji su bili istaknuti u brojkama iznosili su 10, 15, 20, 25, 30, 50, 70, 80 i 90 %. Osim novijih i starih izdanja, setovi, odnosno paketi knjiga prodavali su se isto tako po akcijskim cijenama. Bilo je riječi i o poštarini. U slučaju da je iznos narudžbe iznosio više od 99, 100, 150, 199, 200, 250 i 300 kuna, dostava je bila besplatna. Malo njih je u to vrijeme imalo u potpunosti besplatnu poštarinu. Uz to su ako su nudili tu mogućnost objavljivali su i informacije vezane uz dostavu u inozemstvo. Što se tiče informacija vezanih uz narudžbu, napominjali su kako je knjige moguće naručiti putem maila, preko telefona ili web shopa, faksom ili pak osobno ističući lokacije gdje se njihova prodajna mjesta nalaze. Osim toga, podsjećali su i na dulje radno vrijeme knjižara kao i postojanje njihovih internet trgovina, odnosno web shopa. Nadalje, isticali su i određene naslove na popustu uz pokoje informacije o njima. Objavljivali su i prijedloge što kupiti kao savršen dar. Preporučivali su što čitati. Darivali su i putem društvenih mreža, najčešće knjige (lajkati objavu, podijeliti, odabrati knjigu i napisati zašto bi baš nju željeli), a poneki od njih su na poklon davali torbu ili knjigu kada bi narudžba prešla određeni iznos. Isto tako, isticali su naslove određenih naslova pojedinačno te su navodili kako je njihova izdanja moguće naručiti i kod drugih nakladnika. Nakon završetka, objavljivali su najprodavanije naslove prema žanrovima.

Neobičnih je objava u vrijeme trajanja Interlibera bilo nekoliko. Prva je bila nakladničke kuće Element. Naime, u razdoblju od 9. do 30 studenog kod njih se je moglo kupovati knjige po akcijskim cijenama (10-90%). Ono što iznenađuje jesu darovi. Naime, uz narudžbe od 150 kuna darovali su **masku za lice**, dok su onima koji su potrošili više od 300 kuna na dar dali platnenu vrećicu. Kako je njihova objava izgledala može se vidjeti na slici 33 (vidi sliku 33 u Prilogu pod Popis slika). Sljedeća se odnosila na Profil. Oni su na njihovoj Facebook stranici objavili sljedeće (vidi sliku 34 u Prilogu pod Popis slika): „Ljudi dragi, kakav dan! Ovakav interes za našu INTERNETLIBER SUPERAkciju nismo očekivali ni u snovima te se ispričavamo svima vama koji čekate na potvrdu narudžbe, no budite bez brige, do kraja dana svi ćete je dobiti. A paketi koji već danas nisu krenuli na dostavu, kreću prema vama od sutra ranom zorom. Hvala svima puno na strpljenju, na pohvalama, na narudžbama, divni ste! I samo kao ilustracija...ovako će nekako naša ekipa na skladištu i u prodaji prenočiti...“¹³⁶

¹³⁶ Usp. Facebook. Profil, 9.11.2020. URL:

<https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/photos/a.164685591562/10159114606726563/> (2022-08-22)

Naklada Ljevak je pak imala besplatnu poštarinu na području cijele Republike Hrvatske u trajanju od 10 do 15. studenog te je nudila naslove na popustu do 80%. Na slici 35 (vidi sliku 35 u Prilogu pod Popis slika) može se vidjeti kako je dio te objave izgledao. Dan nakon što je Interliber službeno završio objavili su kako je stranica ljevak.hr bila dva puta srušena te su u znak pažnje produžili besplatnu poštarinu do srijede 18. studenog kako bi se određeni broj naslova koje su ostavili snižene do kraja studenog mogli uspjeti kupiti.¹³⁷ Nakladnička kuća Fraktura je pak s druge strane objavljivala niz video preporuka njihovih urednika. A osim na društvenim mrežama, preporučivali su i uživo u Knjižari Fraktura. Prvi koji je započeo s preporukama bio je Seid Serdarević, glavni urednik Frakture, a govorio je o romanu *Prava krv*, Francesce Melandri.¹³⁸ No, osim njega bilo je i drugih koji su također isticali što bi valjalo pročitati. Nakladnička kuća Profil opet je pak bila posebna po tome što su im narudžbe pristizale iz minute u minutu, do te mjere da im je već prvi dan stiglo njih više od 500.¹³⁹ Znanje je pak na Facebook (vidi sliku 36 u Prilogu pod Popis slika) kao i mrežnoj stranici (vidi sliku 37 u Prilogu pod Popis slika) objavilo kako su u sajamskom tjednu zaprimili oko 5 000 narudžbi. Zahvalili su se na ogromnom broju naručenih narudžbi kao i vjernosti te su naveli kako rade u tri smjene da bi uspjeli isporučiti sve. Isto tako, zamolili su za razumijevanje ako će se s njima kasniti te da im se slobodno za sve ostale informacije može javiti u inbox.¹⁴⁰ Osim te objave, Znanje je u suradnji s Hrvatskim narodnim kazalištem u Zagrebu darivao i popustom od 50 posto na predstave *Kafka na Žalu*, koja se trebala održati 11. studenog te *Ciganin, ali najljepši*, spremnu za izvođenje 13. studenog 2020. godine. Sve što je bilo potrebno jest da se na blagajni HNK-a predoči račun iz knjižare ili web shopa. A akcija je obuhvaćala sve račune izdane u razdoblju od 9. do 15. studenog.¹⁴¹ Informacije o tome moguće je vidjeti na slici 38 (vidi sliku 38 u Prilogu pod Popis slika). Istu takvu akciju imala je i Školska knjiga (vidi sliku 39 u Prilogu pod Popis slika).¹⁴²

¹³⁷ Usp. Facebook. Naklada Ljevak, 16.11.2020. URL:

<https://www.facebook.com/ljevak.hr/posts/pfbid02PHimDRC3NAztoxSAbiWAYJmDtKtiRtxswtLwE6PTh8QSF24XMB5P7gkFSRSGKJnMI> (2022-08-22)

¹³⁸ Usp. Facebook. Fraktura - najbolja literatura, 9.11.2020. URL:

<https://www.facebook.com/fraktura.hr/videos/484334432494072> (2022-08-22)

¹³⁹ Usp. Barbarić, Tina. Provjerili smo kako je prošao zamjenski Interliber i koje su se knjige najbolje prodavale, nakladnici kažu: Nadmašio je očekivanja, ali..., 20.11.2020. URL: <https://www.tportal.hr/kultura/clanak/provjerili-smo-kako-je-prosao-zamjenski-interliber-i-koje-su-se-knjige-najbolje-prodavale-nakladnici-kazu-nadmasio-je-ocekivanja-ali-20201120> (2022-08-22)

¹⁴⁰ Usp. Facebook. Znanje, 16.11.2020. URL:

<https://www.facebook.com/znanje.kds/photos/a.157061407637581/3737928542884165> (2022-08-22)

¹⁴¹ Usp. Facebook. Znanje, 11.11.2020. URL:

<https://www.facebook.com/znanje.kds/photos/a.157061407637581/3723736104303409> (2022-08-22)

¹⁴² Usp. Facebook. Školska knjiga, 11.11.2020. URL:

<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/3556940931062296/> (2022-08-22)

5. Istraživanje – Utjecaj COVID-a-19 na nakladništvo Republike Hrvatske

U ovom istraživanju željelo se saznati kako je *lockdown* utjecao na poslovanje nakladnika u razdoblju od ožujka do svibnja 2020. godine. To razdoblje odabrano je zbog usporedbe s rezultatima istraživanja provedenog među nakladnicima u Slovačkoj, Litvi, Sloveniji i na Islandu s razlikom u vremenu kada je ono provedeno (svibanj i kolovoz 2020.).¹⁴³ No, s obzirom na mali broj pristiglih odgovora, ovo istraživanje nije toliko relevantno u usporedbi s navedenim pa ga nije bilo smisljeno s njim uspoređivati s ciljem provedbe komparativne analize.

Cilj ovoga istraživanja bio je utvrditi kako su nakladnici u Hrvatskoj reagirali na pojavu COVID-a-19 u vrijeme potpunog zatvaranja, odnosno *lockdown-a*. Kako bi se došlo do odgovora, u istraživanju su se tražili odgovori na pitanja poradi:

- dobivanja podataka vezanih uz prodaju primjeraka, prodaju e-knjiga i izravnu prodaju knjižnicama (u usporedbi s istim razdobljem 2019. godine) za vrijeme *lockdown-a*
- dobivanja informacija o tome jesu li poduzete ikakve mjere u vezi sa zaposlenicima
- dobivanja podatka o tome kako se je *lockdown* odrazio na proizvodnju novih naslova
- dobivanja informacija o broju zaposlenika i nakladničkom području
- dobivanja podataka o tome primaju li subvenciju, bilo nacionalnu ili međunarodnu, kao i saznanja jesu li subvencije bile od pomoći tijekom trajanja *lockdown-a* ili ne
- dobivanja informacije o tome smatraju li rad od kuće primjerenim za nakladničko poslovanje
- dobivanja informacija o tome jesu li u vrijeme *lockdown-a* isticali ili nudili primjerice popuste, besplatnu dostavu, predstavljanje knjiga ili autora, web shop,...
- dobivanja informacije o tome je li postojala ikakva rečenica ili moto putem koje su pokušali doprijeti do čitatelja/kupca
- dobivanja podatka vezanog uz očekivanje kako će pandemija utjecati na buduće nakladničke planove i strategije, organizaciju poslovanja i sl.

¹⁴³ Usp. Kovač, Miha; Gudiniavičius, Arūnas. Publishing under COVID-19 in small book markets: an interim report. // Knygotyra 75 (2020), str. 24. URL: <https://www.journals.vu.lt/knygotyra/article/view/20783/21498> (2022-08-24)

6. Metodologija istraživanja

6.1. Uzorak

Istraživanje je provedeno među nakladnicima na području Republike Hrvatske. Kako bi se izbjeglo favoriziranje nakladnika, uzorak, odnosno popis od 50 nakladnika preuzet je s mrežne stranice Hrvatske gospodarske komore (kontaktirano je prvih 50 rangiranih nakladnika). Odgovor na anketu dalo je samo 7 ispitanika. Shodno tome uzorak nije u potpunosti reprezentativan.

6.2. Instrumentarij i obrada podataka

Istraživanje je provedeno metodom anketiranja putem Google Forms obrasca. Dio pitanja preuzet je iz istraživanja koje je već bilo provedeno u Slovačkoj, Litvi, Sloveniji i na Islandu.¹⁴⁴ *Online* anketa, poslana je putem elektroničke pošte na mailove osoba koje predstavljaju nakladničku kuću (izvršni ili glavni urednik) kao i na mailove čiji je kontakt dan, a nije istaknut kao odgovorna osoba preko koje se moglo doznati sve informacije. Odgovori su prikupljeni od 3. veljače do 3. travnja 2020. godine uz slanje podsjetnika od strane mentora, prof. dr. sc. Zorana Velagića. Anketiranje je bilo u potpunosti anonimno.

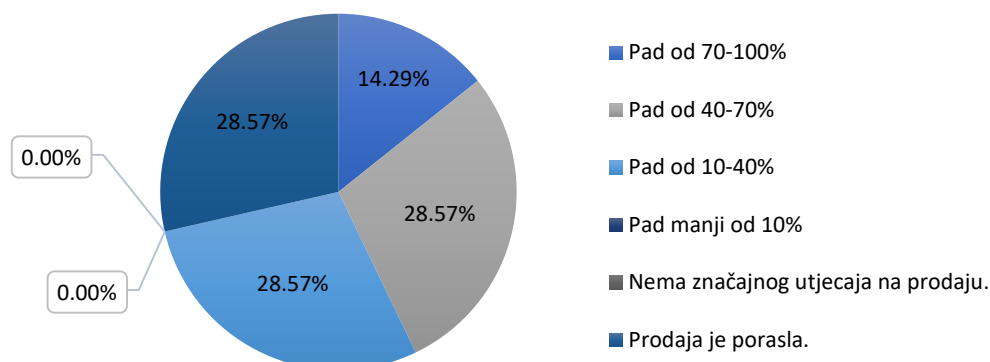
Upitnik sadrži 14 pitanja otvorenog i zatvorenog tipa raspoređenih u dvije kategorije. Prva kategorija odnosi se na utjecaj *lockdown-a* tijekom pandemije na poslovanje u razdoblju od ožujka do svibnja 2020. godine (prodaja primjeraka općenito, prodaja e-knjiga, prodaja knjižnicama, mjere vezane uz zaposlenike, proizvodnja novih naslova). Dok se druga odnosi na posebnosti nakladničke kuće (broj zaposlenika, glavno nakladničko područje, iznos postotka subvencija, bilo nacionalne ili međunarodne, budući planovi i dr.)

Nakon provedenog istraživanja analizirani su podaci obrađeni putem Google Forms alata te kroz MS Excel. Postotci dobivenih podataka na grafikonu će se zaokruživati na veću decimalu, zbog čega zbroj postotaka kod nekih može iznositi 100,01%.

¹⁴⁴ Usp. Kovač, Miha; Gudiniavičius, Arūnas. Publishing under COVID-19 in small book markets: an interim report. // *Knygotyra* 75 (2020), str. 17-37. URL: <https://www.journals.vu.lt/knygotyra/article/view/20783/21498> (2022-08-24)

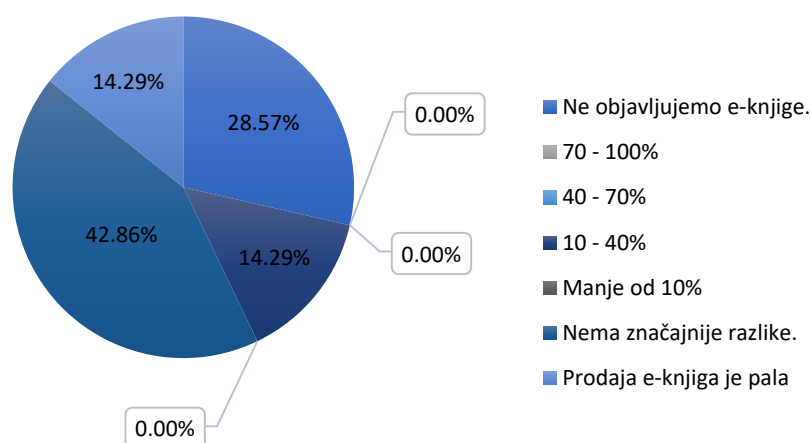
7. Rezultati analize i interpretacija dobivenih podataka

7.1. Utjecaj lockdown-a tijekom pandemije na poslovanje nakladnika (ožujak-svibanj 2020.)

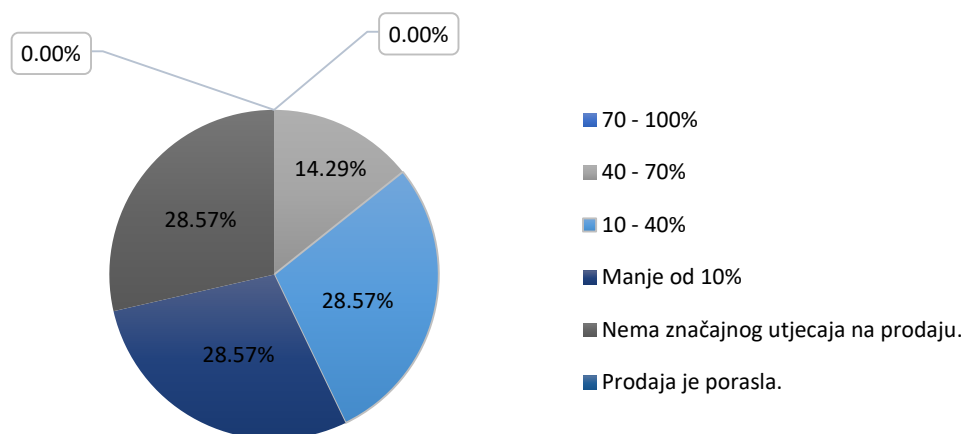
Slika 40. Broj prodanih primjeraka

Na pitanje „S obzirom na broj prodanih primjeraka, u usporedbi s istim razdobljem prošle godine“, 14,29 % ispitanika (1) odgovorilo je kako je vidljiv pad prodaje od 70 do 100%, 28,57 % (2) pad od 40 do 70%, 28,57% (2) pad od 10 do 40%, a na odgovore pad manji od 10% i nema značajnog utjecaja nitko nije odgovorio, dok je njih 28,57% (2) odgovorilo da je prodaja porasla. Rezultati su prikazani na slici 40.

Slika 41. Prodaja e-knjiga u vrijeme *lockdown-a*

Na pitanje „Prodaja e-knjiga u vrijeme *lockdown-a* je porasla (u usporedbi s istim razdobljem prošle godine) za?“, 14,29% (1) ispitanika odgovorilo je 10 do 40% kao i na odgovor da je prodaja e-knjiga pala, dok je njih 42,86% (3) odgovorilo kako nema značajnije razlike. 28,57% (2) odgovorilo je kako ne objavljuju e-knjige, a na odgovore 70 do 100%, 40 do 70% i manje od 10% nitko nije odgovorio. Rezultati su prikazani na slici 41.

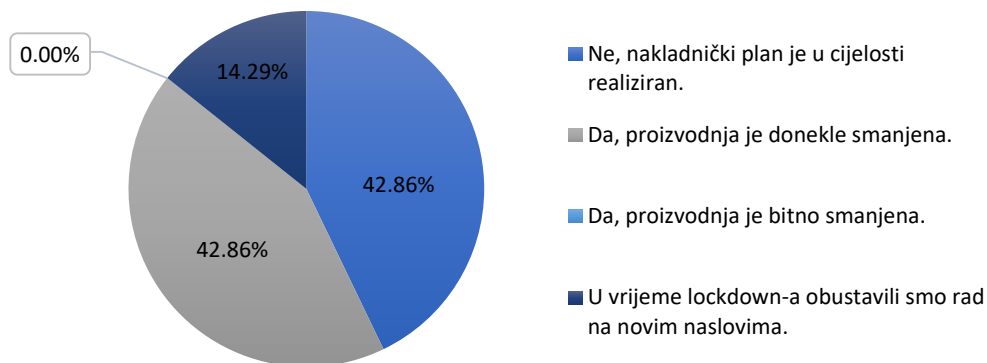
Slika 42. Izravna prodaja knjižnicama za vrijeme *lockdown-a*

Na pitanje „Izravna prodaja knjižnicama za vrijeme *lockdown-a* je pala (u usporedbi s istim razdobljem prošle godine) za?“, 40 do 70% odgovor je na koji je odgovorilo 14,29% (1) ispitanika. Isto tako, 14,29% (1) ispitanika odgovorilo je 10 do 40% dok je njih 28,57% (2) reklo da nije bilo značajnog utjecaja na prodaju. 70 do 100% i prodaja je porasla bili su odgovori koji nisu bili odabrani. 28,57% (2) ispitanika je odgovorilo manje od 10%. Rezultati su prikazani na slici 42.

Slika 43. Mjere vezane uz zaposlenike

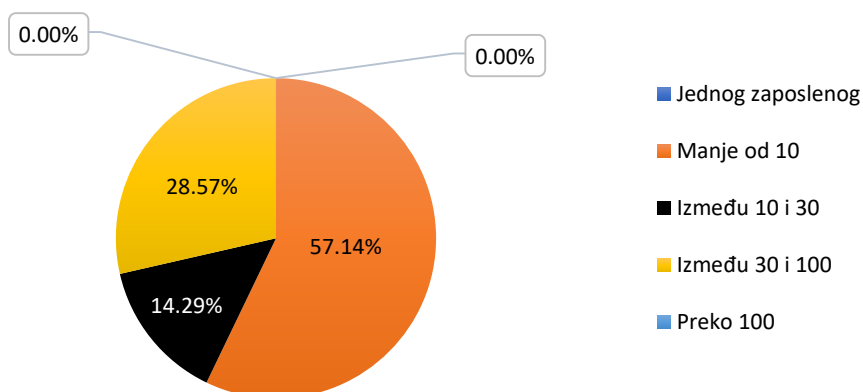
Kod pitanja „Jeste li morali poduzeti ikakve mjere u vezi Vaših stalnih zaposlenika?“, njih 42,86% (3) odgovorilo je kako nisu bile potrebne nikakve radnje, 28,57% (2) odabralo je odgovor da, morali smo poslati jednog ili više zaposlenika na odmor uz smanjenu plaću, dok je 14,29% (1) ispitanika odgovorilo kako su otpustili jednog ili više zaposlenika. Jedan ispitanik (14,29%) odabrao je Ostalo pod što je napisao kako su iskoristili potporu za očuvanje radnih mjesta i zajam radi očuvanja likvidnosti. Rezultati su prikazani na slici 43.

Slika 44. Utjecaj *lockdown-a* na proizvodnju novih naslova

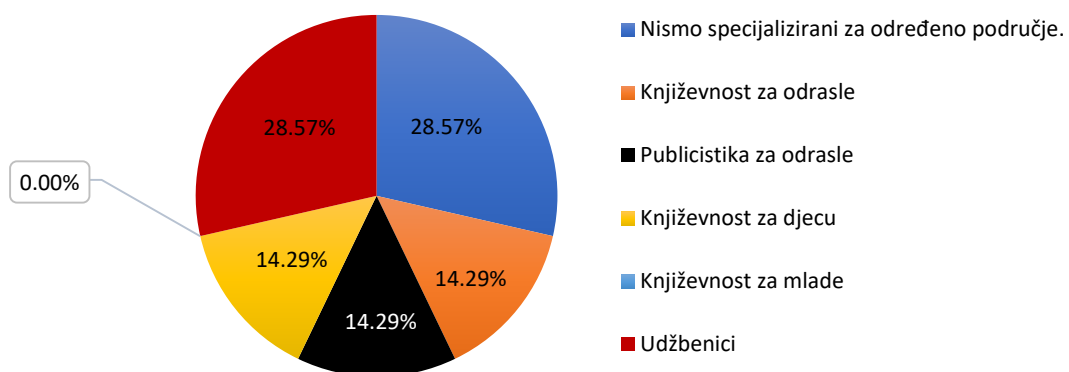
Kod pitanja „Je li se razdoblje *lockdown-a* odrazilo na proizvodnju novih naslova?“, 42,86% (3) ispitanika odgovorilo je da nije, već da je nakladnički plan u cijelosti realiziran. 14,29% (1) ispitanika odgovorilo je kako su u vrijeme *lockdown-a* obustavili rad na novim naslovima. 42,86% (3) odabralo je pak odgovor „Da, proizvodnja je donekle smanjena“, dok odgovor „Da, proizvodnja je bitno smanjena“ nitko nije odabrao. Rezultati su prikazani na slici 44.

7.2. Posebnosti nakladničke kuće

Slika 45. Broj zaposlenika koji rade puno radno vrijeme

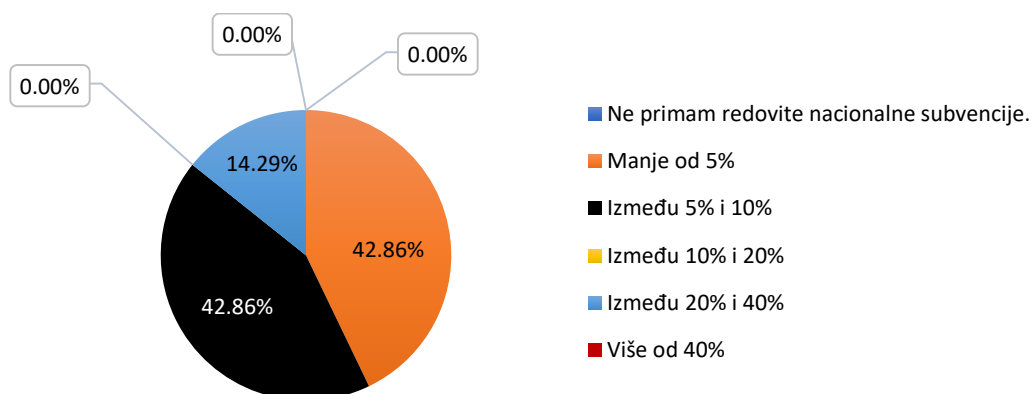
Na pitanje „Koliko imate zaposlenika s punim radnim vremenom?“, 57,1% (4) ispitanika odgovorilo je manje od 10, 14,29% (1) između 10 i 30, 28,57% (2) između 30 i 100, dok jednog zaposlenog ili preko 100 nitko od ispitanika nije odabrao. Rezultati su prikazani na slici 45.

Slika 46. Glavno nakladničko područje

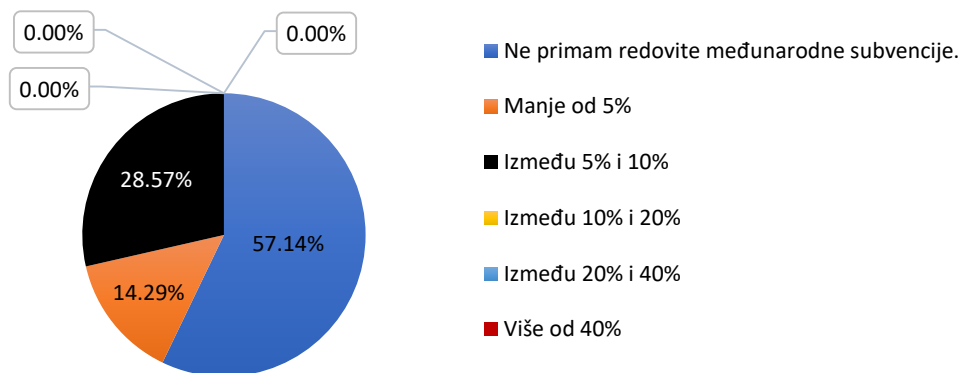
Na pitanje „Koje je glavno nakladničko područje Vaše kuće?“, od 7 ispitanika, 2 (28,57%) ispitanika odgovorila su kako nisu specijalizirani za određeno područje, 1 (14,29%) da se bavi književnošću za odrasle, kao i 1 (14,29%) da izdaje publicistiku za odrasle, dok su 2 (28,57%) ispitanika odgovorila da objavljuju udžbenike. Književnost za mlade nitko nije odabrao, ali je zato književnost za djecu odabrao 1 (14,29%) ispitanik. Rezultati su prikazani na slici 46.

Sljedeća tri pitanja odnosila su se na subvencije.

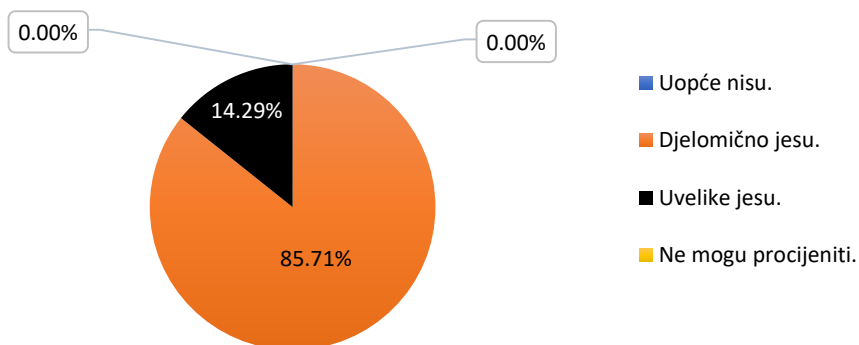
Slika 47. Postotak nacionalnih subvencija

Prvo je glasilo „Ako primete nacionalne subvencije (pr. MZO, MKM, HAZU), koliki je procijenjeni postotak subvencija u Vašim ukupnim investicijama?“ Odgovore Ne primam redovite nacionalne subvencije i više od 40% nitko nije odabrao. Oni koji su bili izjednačeni su manje od 5%, 3 (42,86%) ispitanika i između 5% i 10%, 3 (42,86%) ispitanika. Odgovor između 20% i 40% odabrao je 1 (14,29%) ispitanik. Rezultati su prikazani na slici 47.

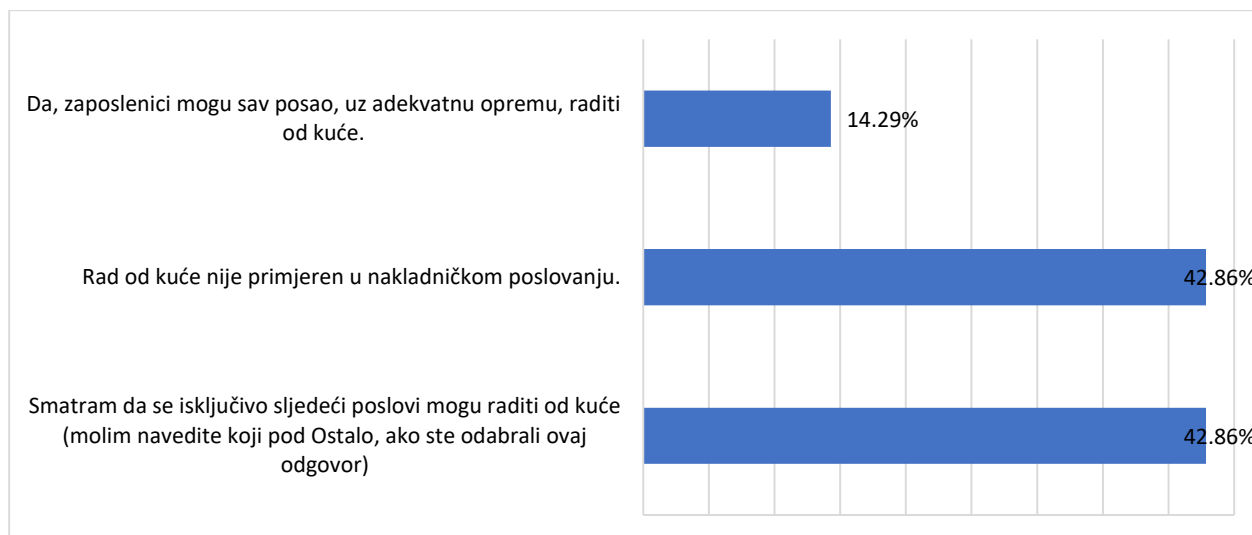
Slika 48. Postotak EU ili drugih međunarodnih subvencija

Kod pitanja „Ako primete subvencije EU ili druge međunarodne subvencije (poput Kreativne Europe ili subvencija različitih država za prijevode njihovih autora), koliki je procijenjeni postotak subvencija u Vašim ukupnim investicijama?“, od 7 ispitanika, 4 (57,14%) ispitanika odgovorilo je kako ne primaju redovite međunarodne subvencije, 1 (14,29%) manje od 5% te 2 (28,57%) između 5% i 10%. Ostala tri odgovora (između 10% i 20%, između 20% i 40%, više od 40%) nisu bila odabrana. Rezultati su prikazani na slici 48.

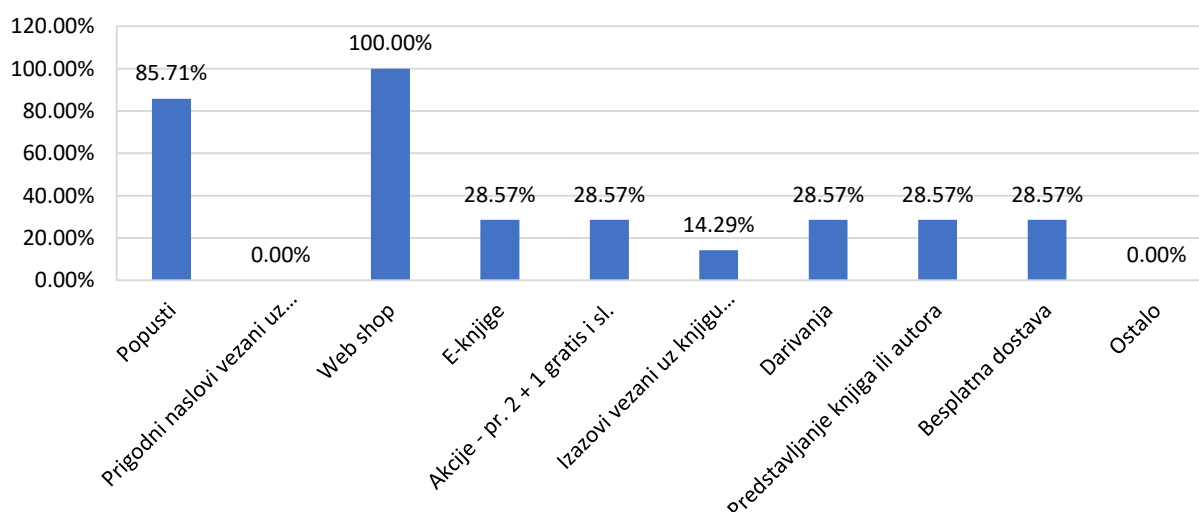
Slika 49. Subvencije su mi pomogle tijekom situacije koju je uzorkovala COVID-19 kriza

Zadnje pitanje vezano uz subvencije odnosilo se ako se je na pitanja 8 ili 9 odgovorilo pozitivno, a u njemu se ispitanike zamolilo da procjene jesu li im subvencije pomogle u situaciji prouzročenoj COVID-19 krizom. Od 7 ispitanika, 6 (85,71%) njih odgovorilo je da jesu, ali djelomično, dok je 1 (14,29%) odgovorio kako jesu i to uvelike. Ne mogu procijeniti i uopće nisu ostali su ne odabrani. Rezultati su prikazani na slici 49.

Slika 50. Rad od kuće - da ili ne?

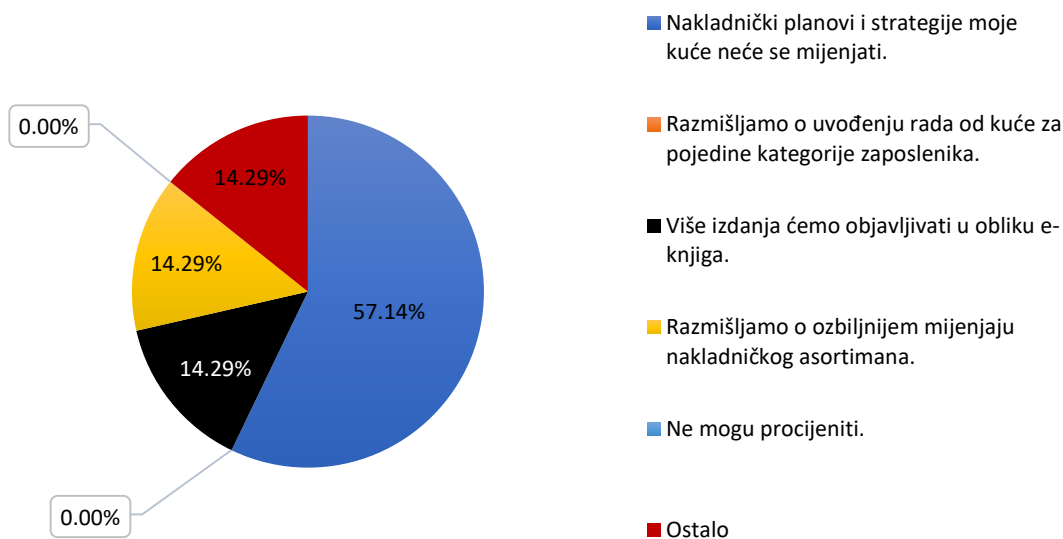
Na pitanje „Smatrate li rad od kuće primjerenim za nakladničko poslovanje“, 1 (14,29%) ispitanik odgovorio je da zaposlenici mogu sav posao uz adekvatnu opremu raditi od kuće, dok 3 (42,86%) ispitanika smatra kako rad od kuće nije primjeren u nakladničkom poslovanje. Ostala tri (42,86%) ispitanika odabrala su treću opciju, čijim odabirom smatraju da se samo određeni nakladnički poslovi mogu raditi od kuće. Prvi je napisao kako se može sve na kratko, drugi je naveo lekture i korekture, a treći je uz navođenje urednika i lektora napomenuo da rad od kuće ipak nije poželjan zbog socijalnih i psiholoških razloga. Rezultati su prikazani na slici 50.

Slika 51. Isticanje aktivnosti

Kod pitanja s višestrukim odabirom „Jeste li u vrijeme *lockdown-a* nudili i/ili isticali nešto od niže navedenog?“, bile su ponuđene određene aktivnosti (popusti, prigodni naslovi vezani uz pandemiju, web shop, e-knjige, akcije - pr. 2 + 1 gratis i sl., izazovi vezani uz knjigu (snimanje videa, fotografiranje, razmjenjivanje citata, najdraža knjiga, igre i dr.), darivanja, predstavljanje knjiga ili autora, besplatna dostava). Ispitanici su mogli dodati i sami ako su još nešto htjeli, a nije bilo navedeno. Od 7 ispitanika, 6 (85,71%) je odabralo popuste, 7 (100%) web shop, 2 (28,57%) e-knjige, a isti broj ispitanika bio je i kod akcije - pr. 2+1 gratis, darivanja, kao i predstavljanja knjiga ili autora te besplatne dostave. 1 (14,29%) ispitanik odabrao je izazove vezane uz knjigu. Jedini odgovor kojeg nitko nije odabrao bili su prigodni naslovi vezani uz pandemiju. Rezultati su prikazani na slici 51.

Sljedeće pitanje bilo je otvorenog tipa kojim se je pitalo je li postojala ikakva rečenica ili moto putem koje su pokušavali doprijeti do čitatelja ili kupca. Ako je molilo se je da ih se navede kako su glasile ili glasilo. Na njega je odgovorio samo jedan ispitanik, kratko i jasno rekavši ne.

Slika 52. Očekivanja u budućnosti

Na pitanje „Kako očekujete da će pandemija utjecati na Vaše buduće nakladničke planove i strategije, organizaciju poslovanja i sl.?“, 4 (57,14%) ispitanika odgovorilo je kako se nakladnički planovi i strategije njihove kuće neće mijenjati, 1 (14,29%) ispitanik je naveo da će više izdanja objavljivati u obliku e-knjiga, dok niti jedan nije odabrao da razmišlja o uvođenju rada od kuće za pojedine kategorije zaposlenika te da ne zna procijeniti. 1 (14,29%) ispitanik je pak odabrao odgovor da razmišlja o ozbiljnijem mijenjanju nakladničkog asortimana.

Jačat ćemo marketinške strategije. Nakladnički planovi i organizacija poslovanja neće se znatnije mijenjati. Odgovor je koji je ponudio 1 (14,29%) ispitanik. On nije bio naveden među ponuđenim odgovorima već ga je ispitanik nadopisao pod Ostalo. Rezultati su prikazani na slici 52.

8. Analiza rezultata

Od 50 ispitanika, 7 njih odgovorilo je na anketu. S obzirom na broj prodanih primjeraka, u usporedbi s istim razdobljem 2019. godine ispitanici (28,57%) su odgovorili kako je najčešće vidljiv pad od 10 do 40% kao i pad od 40 do 70% te je isto toliko njih odgovorilo i kako je prodaja porasla (28,57%). Što se tiče prodaje e-knjiga u vrijeme *lockdown-a* najviše njih navelo je kako nema značajnije razlike. Kod izravne prodaje knjižnica za vrijeme *lockdown-a* istaknulo se kako je vidljiv pad od 10 do 40%, manje od 10% te je isto toliko ispitanika (28,57%) odgovorilo kako *lockdown* nije značajno utjecao na izravnu prodaju knjižnicama. Vezano uz mjere za zaposlenike, najviše njih odgovorilo je kako nisu bile potrebne nikakve radnje, odnosno većina njih nije niti otpuštala, niti slala na odmor ili pak smanjivala plaću nekome od njihovih zaposlenika. Razdoblje *lockdown-a* i je i nije se odrazilo na proizvodnju novih naslova. Odnosno, neki nakladnici su proizvodnju donekle smanjili, dok su drugi rekli da je nakladnički plan u cijelosti realiziran čime su dali do znanja da se ono nije odrazilo na proizvodnju novih naslova. Što se tiče posebnosti nakladničkih kuća, najviše (57,14%) ih ima zaposlenih na puno radno vrijeme do 10 zaposlenika. Nismo specijalizirani za određeno područje te udžbenici bili su najčešće odabrani odgovori vezani uz nakladničko područje. A kod subvencija većina njih navela je kako postotak subvencija u njihovim ukupnim investicijama iznosi manje od 5% te između 5 i 10%. Na pitanje koje se odnosi na EU ili druge međunarodne subvencije (poput Kreativne Europe ili subvencija različitih država za prijevode njihovih autora) većina (57,14%) njih odgovorila je kako ne primaju redovite međunarodne subvencije. Što se tiče pomoći najviše njih (85,71%) je odgovorilo da su im subvencije u situaciji prouzročenoj COVID-19 krizom djelomično pomogle. Rad od kuće većina njih smatrala je da nije primjeren za nakladničko poslovanje, iako su neki naveli da urednici, lektori i korektori mogu raditi od kuće. Od isticanja i/ili nuđenja ponuđenih aktivnosti svi su naveli kako su isticali postojanje web shopa (100%). Nisu postojale nikakve rečenice ili mota putem kojih su nakladnici pokušavali doprijeti do čitatelja. A što se tiče utjecaja pandemije na buduće nakladničke planove i strategije te organizaciju poslovanja i sl. većina (57,14%) njih navela je kako se oni neće mijenjati uz napomenu jednog od ispitanika da će jačati marketinške strategije.

9. Zaključak

Posljedice pandemije COVID-19 vidljive su u mnogim zemljama, pa tako i u Hrvatskoj. Zatvaranje poslovnica, rad od kuće, nemogućnost izlaska, bombardiranje informacijama, konstantno isticanje mjera zaštite, pad prodaje, veliki troškovi, gubitak kupaca i prekid poslovanja neki su od problema s kojima se populacija diljem svijeta susretala. Među njima su i nakladnici. Da bi lakše prebrodili takvu situaciju morali su pronaći način daljnjeg poslovanja. Usredotočenost na web shop, organizacija nagradnih igara, jačanje komunikacije putem društvenih mreža, isticanje raznih popusta i akcija, besplatna dostava, objavljivanje preporuka što čitati za vrijeme izolacije, darivanje i informiranje kupaca o novitetima aktivnosti su pomoću kojih su pokušavali ostati aktivni na tržištu. Na kraju ovoga rada može se reći da su nakladnici poduzeli sve što je bilo u njihovoj moći te da je unatoč brojnim zatvaranjima i otkazivanjima događaja većina njih nastavila poslovati. Isto tako, virus je dokazao da nakladnici moraju biti spremni na sve, pa i na to da cijelo svoje poslovanje održe i vode *online*. Dosta manifestacija je bilo i otkazano, no neke su se ipak održale pa makar i virtualno. Ojačalo je i korištenje elektroničkih knjiga te je porasla kupovina u web shopovima nakladnika. *Online* kupnja porasla je uslijed raznih akcija kojih je bilo mnogo, od onih vezanih uz pandemiju, proljetnih pa sve do ljetnih ili onih festivalskih. Nakladnici su bili aktivni kako na društvenim mrežama tako i na mrežnim stranicama i u web shop-ovima. Objavljivali su razne informacije - od besplatne dostave, preporuka knjiga, predstavljanja autora, sudjelovanja na festivalima do održavanja humanitarne akcije, osmišljavanja raznih slogana i provedbe određenih izazova.

Bilo bi korisno nastaviti pratiti rad nakladnika u Hrvatskoj jer se samim time pruža mogućnost za detaljni uvid u utjecaj COVID-a-19 na nakladništvo u Republici Hrvatskoj. Osim toga, valjalo bi ponoviti i provedeno istraživanje u ovome radu te ga provesti na većem uzorku radi utvrđivanja detaljnijeg stanja nakladništva u Hrvatskoj za vrijeme trajanja pandemije COVID-19 virusa, te ga usporediti sa spoznajama iz drugih zemalja. Zaključno, nakladnici u Hrvatskoj za vrijeme trajanja *lockdown-a* i općenito tijekom trajanja pandemije COVID-19 virusa bili su vrlo aktivni. Unatoč padu prodaje, isticali su razne aktivnosti, nastavljali su s radom na novitetima koliko god da su bili u mogućnosti, subvencijama su nadoknađivali izgubljeno, a za buduće planove i strategije isticali su kako ih neće mijenjati.

Uz rečenicu ostani doma, čitaj i ne skitaj te pazi na sebe i druge nakladnici bi završili svoje objave pa će se tako i ovaj rad.

Literatura

1. AGM. AGM na virtualnoj Noći knjige: Dosad neviđeni akcijski popusti, 23.4.2020. URL: <https://www.agm.hr/hr/vijesti/agm-na-virtualnoj-noci-knjige-dosad-nevideni-akcijski-popusti,88.html> (2022-08-16)
2. AGM. Knjižara u Importanne centru opet posluje - uz mjere opreza, 12.5.2020. URL: <https://www.agm.hr/hr/vijesti/knjizara-u-importanne-centru-opet-posluje---uz-mjere-opreza,95.html> (2022-08-16)
3. AGM. Knjižare AGM-a svoja vrata sutra otvaraju kupcima, 27.4.2020. URL: <https://www.agm.hr/hr/vijesti/knjizare-agm-a-svoja-vrata-sutra-otvaraju-kupcima,90.html> (2022-08-16)
4. AGM. Neviđene akcije u web shopu AGM-a, 17.4.2020. URL: <https://www.agm.hr/hr/vijesti/nevidene-akcije-u-web-shopu-agm-a,86.html> (2022-08-16)
5. AGM. Priopćenje AGM-a o radu knjižara i Studentskog centra, 27.4.2020. URL: <https://www.agm.hr/hr/vijesti/priopcenje-agm-a-o-radu-knjizara-i-studentskog-centra-,91.html> (2022-08-16)
6. AGM. URL: <https://www.agm.hr/hr/> (2022-07-20)
7. Alfa. COVID-19: obavijest za kupce, 2.4.2020. URL: <https://www.alfa.hr/vijest/obavijest-za-kupce> (2022-08-16)
8. Alfa. URL: <https://www.alfa.hr/> (2022-07-20)
9. Alka script. URL: <https://mail.alkascript.hr/> (2022-07-20)
10. Barbarić, Tina. Deset činjenica koje su obilježile 20 godina Harryja Pottera, 26.6.2017. URL: <https://www.tportal.hr/kultura/clanak/deset-cinjenica-koje-su-obiljezile-20-godina-harryja-pottera-20170626> (2022-08-14)
11. Barbarić, Tina. Provjerili smo kako je prošao zamjenski Interliber i koje su se knjige najbolje prodavale, nakladnici kažu: Nadmašio je očekivanja, ali..., 20.11.2020. URL: <https://www.tportal.hr/kultura/clanak/provjerili-smo-kako-je-prosao-zamjenski-interliber-i-koje-su-se-knjige-najbolje-prodavale-nakladnici-kazu-nadmasio-je-ocekivanja-ali-20201120> (2022-08-22)
12. Begen. URL: <https://www.begen.hr/> (2022-07-20)
13. Blažević, Leonardo. Nekoliko pojmova i malo povijesti: nakladništvo. // Moć marketinga u knjižnom nakladništvu / Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2016. Str. 33-53.
14. Clark, Giles; Phillips, Angus. Stjecanje rukopisa. // O nakladništvu iznutra / Giles Clark, Angus Phillips. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada; Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku, 2017. Str. 141-168.

15. Clark, Giles; Phillips, Angus. Stvaranje i zaštita vrijednosti u nakladništvu. // O nakladništvu iznutra / Giles Clark, Angus Phillips. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada; Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku, 2017. Str. 107- 128.
16. Derk, Denis. U Hrvatskoj vlada nestašica Harryja Pottera, stare knjige dosežu tisuće kuna, 24.2.2021. URL: <https://www.vecernji.hr/kultura/u-hrvatskoj-vlada-nestasic-a-harryja-pottera-stare-knjige-dosezu-tisuce-kuna-1471465> (2022-08-14)
17. Despot Infinitus. URL: <https://despot-infinitus.com/> (2022-07-20)
18. Disput. URL: <https://disput.hr/> (2022-07-20)
19. Dječja knjiga. URL: <https://www.djecjajknjiga.hr/> (2022-07-20)
20. Egmont. Naš web-shop je otvoren, a ponuda je odlična!, 25.3.2020. URL: <https://www.egmont.hr/novosti/57> (2022-08-16)
21. Egmont. Popis 5 najboljih naslova biblioteke PULS za čitanje tijekom izolacije, 31.3.2020. URL: <https://www.egmont.hr/novosti/58> (2022-08-16)
22. Egmont. URL: <https://www.egmont.hr/> (2022-07-20)
23. Element. Naručivanje knjiga, 18.3.2020. URL: <https://element.hr/narucivanje-knjigasticky/> (2022-08-16)
24. Element. Novi kontakt telefoni, 24.3.2020. URL: <https://element.hr/novi-kontakt-telefonisticky/> (2022-08-16)
25. Element. Otvoreni pristup elektroničkim udžbenicima, 2.4.2020. URL: <https://element.hr/otvoreni-pristup-elektronickim-udzbenicima/> (2022-08-16)
26. Element. Školovanje od kuće i nastava na daljinu u vrijeme HR-COVID-19. URL: <https://element.hr/proizvod/skolovanje-od-kuce-i-nastava-na-daljinu-u-vrijeme-hr-covid-19/> (2022-08-16)
27. Element. URL: <https://element.hr/> (2022-07-20)
28. Eurograf. URL: <https://www.eurograf.hr/hr> (2022-07-20)
29. Evenio. URL: <https://evenio.hr/> (2022-07-20)
30. Facebook. AGM nakladnička kuća, 8.4.2020. URL: <https://www.facebook.com/AGM.izdavackakuca/photos/a.299322796756766/3044980248857660/> (2022-08-16)
31. Facebook. AGM nakladnička kuća, 12.5.2020. URL: <https://www.facebook.com/AGM.izdavackakuca/photos/a.299322796756766/3126633617358989/> (2022-08-16)
32. Facebook. Alfa izdavačka kuća, 16.3.2020. URL: <https://www.facebook.com/alfa.izdavackakuca/photos/a.535889546538645/2556463541147892> (2022-08-16)

33. Facebook. Alfa izdavačka kuća, 23.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/alfa.izdavackakuca/photos/a.535889546538645/2637165403077705>
(2022-08-16)
34. Facebook. Alfa izdavačka kuća, 25.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/alfa.izdavackakuca/photos/a.535889546538645/2641764712617774>
(2022-08-16)
35. Facebook. Fraktura - najbolja literatura, 9.11.2020. URL:
<https://www.facebook.com/fraktura.hr/videos/484334432494072> (2022-08-22)
36. Facebook. Fraktura - najbolja literatura, 24.11.2021. URL:
<https://www.facebook.com/fraktura.hr/photos/4881190251914004/> (2022-08-16)
37. Facebook. Knjižara Ljevak, 26.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/KnjižaraLjevak/posts/pfbid0D5uk5t8EZigb5YKTBqVAFHFwK5Xi dP5JfNMfTMF25suVM8a9p9HAKEK34pKCL9vUI> (2022-08-18)
38. Facebook. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 19.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/lzmk.hr/photos/a.155997684482400/2822526971162778/> (2022-08-16)
39. Facebook. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 23.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/lzmk.hr/photos/a.155997684482400/2899257260156415/> (2022-08-16)
40. Facebook. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 23.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/watch/?v=1561732917315550> (2022-08-16)
41. Facebook. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 28.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/lzmk.hr/photos/a.155997684482400/2910539452361529/> (2022-08-16)
42. Facebook. Matica hrvatska, 20.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/Matica.hrvatska/photos/a.435320229913251/2585491731562746>
(2022-08-18)
43. Facebook. Matica hrvatska, 25.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/Matica.hrvatska/photos/2596354603809792> (2022-08-18)
44. Facebook. Matica hrvatska, 22.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/Matica.hrvatska/photos/2657962680982317> (2022-08-18)
45. Facebook. Matica hrvatska, 27.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/Matica.hrvatska/photos/2668263513285567> (2022-08-18)
46. Facebook. Naklada Ljevak, 13.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2789936161090552/> (2022-08-18)

47. Facebook. Naklada Ljevak, 16.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2796645250419643/> (2022-08-18)
48. Facebook. Naklada Ljevak, 19.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2803123363105165/> (2022-08-18)
49. Facebook. Naklada Ljevak, 21.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2807844629299705/> (2022-08-18)
50. Facebook. Naklada Ljevak, 22.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2810197485731086/> (2022-08-18)
51. Facebook. Naklada Ljevak, 26.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2818380514912783/> (2022-08-18)
52. Facebook. Naklada Ljevak, 1.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=2832304623520372&set=a.115951608489034> (2022-08-18)
53. Facebook. Naklada Ljevak, 18.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2868860136531487/> (2022-08-18)
54. Facebook. Naklada Ljevak, 1.5.2020. URL:
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=2899014636849370&set=a.115951608489034> (2022-08-18)
55. Facebook. Naklada Ljevak, 16.11.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ljevak.hr/posts/pfbid02PHimDRC3NAztoxSAbiWAYJmDtKtiRtxswtLwE6PTh8QSF24XMB5P7gkFSRSGKJnMI> (2022-08-22)
56. Facebook. Naklada OceanMore, 14.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2375615702539653/> (2022-08-18)
57. Facebook. Naklada OceanMore, 17.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2381507091950514/> (2022-08-18)
58. Facebook. Naklada OceanMore, 21.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2389948701106353/> (2022-08-18)

59. Facebook. Naklada OceanMore, 24.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2396115313823025/> (2022-08-18)
60. Facebook. Naklada OceanMore, 27.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2402637623170794/> (2022-08-18)
61. Facebook. Naklada OceanMore, 5.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2420361931398363/> (2022-08-18)
62. Facebook. Naklada OceanMore, 22.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2455556011212288/> (2022-08-18)
63. Facebook. Naklada OceanMore, 27.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/OceanMore/photos/a.437679972999912/2466875230080366/> (2022-08-18)
64. Facebook. Planet Zoe, 24.3.2020.URL:
<https://www.facebook.com/Knjizara.za.roditelje/photos/a.120407041303686/3121421124535581/> (2022-08-18)
65. Facebook. Planet Zoe, 31.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/Knjizara.za.roditelje/posts/3138522859492074> (2022-08-18)
66. Facebook. Planet Zoe, 10.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/Knjizara.za.roditelje/photos/a.120407041303686/3163393630338330> (2022-08-18)
67. Facebook. Profil, 20.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=10158323384821563&set=a.164685591562> (2022-08-18)
68. Facebook. Profil, 27.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=10158354994331563&set=a.164685591562> (2022-08-18)
69. Facebook. Profil, 21.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/posts/10158464137506563> (2022-08-18)
70. Facebook. Profil, 23.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/posts/10158471797386563> (2022-08-18)
71. Facebook. Profil, 27.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/posts/10158490903221563> (2022-08-18)

72. Facebook. Profil, 30.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=10158499595576563&set=a.164685591562> (2022-08-18)
73. Facebook. Profil, 9.9.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/photos/a.164685591562/10158947181531563/> (2022-08-18)
74. Facebook. Profil, 9.11.2020. URL:
<https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/photos/a.164685591562/10159114606726563/> (2022-08-22)
75. Facebook. Profil. URL: <https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/> (2022-07-20)
76. Facebook. Školska knjiga, 17.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2889981357758260/> (2022-08-18)
77. Facebook. Školska knjiga, 19.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/posts/pfbid02op4xWHc1rX6NFEK8BFtuhKUZUPDpPUaAfMN1eRFkbDCTYjaPtU9G4S9MGKLYxzJPI> (2022-08-18)
78. Facebook. Školska knjiga, 19.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.762019373887813/2895204550569274/> (2022-08-18)
79. Facebook. Školska knjiga, 21.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/posts/pfbid02Uye7kEdXDHjZZ7ym7XJMDueCV9Y9v7fkfLxk5RRZYd5hmbjxkGEDw1Yj3fSNDXcgl> (2022-08-18)
80. Facebook. Školska knjiga, 23.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/posts/pfbid02kD9fCao9tEeU2mkRXppZ1XztY7c8Xx8srCzsNqExhVksJLL1hjbbRmAtyogCwDK1l> (2022-08-18)
81. Facebook. Školska knjiga, 31.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/posts/pfbid023rLiAbooDC1ACWvExerHNwDSAqcH6fBnLUFBmS2otGJTwxkC6s1mhFFTjNKFxVWfl> (2022-08-18)
82. Facebook. Školska knjiga, 31.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.762019373887813/2921778027911926/> (2022-08-18)
83. Facebook. Školska knjiga, 2.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2926388714117524/> (2022-08-18)
84. Facebook. Školska knjiga, 3.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=2927910017298727&set=a.297123210377434> (2022-08-18)

85. Facebook. Školska knjiga, 5.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2933351913421204/>
(2022-08-18)
86. Facebook. Školska knjiga, 14.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/posts/pfbid02wz3MK6nzpRt29Zuz3JjsBwpsArE6cCSfXXwyJ622PusJw3XFNeYijxEa4atKFCD6l> (2022-08-18)
87. Facebook. Školska knjiga, 22.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=2971740969582298&set=a.297123210377434> (2022-08-18)
88. Facebook. Školska knjiga, 22.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2971469492942779/>
(2022-08-18)
89. Facebook. Školska knjiga, 24.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2976556715767390/>
(2022-08-18)
90. Facebook. Školska knjiga, 4.5.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2999895410100187/>
(2022-08-18)
91. Facebook. Školska knjiga, 11.11.2020. URL:
<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/3556940931062296/>
(2022-08-22)
92. Facebook. V.B.Z. online bookshop&club, 19.3.2020.URL:
<https://www.facebook.com/VBZ.bookshop/photos/a.463229796332/10156642041586333/>
(2022-08-18)
93. Facebook. V.B.Z. online bookshop&club, 31.3.2020. URL:
<https://www.facebook.com/VBZ.bookshop/photos/a.463229796332/10156679363206333/>
(2022-08-18)
94. Facebook. V.B.Z. online bookshop&club, 1.4.2020. URL:
<https://www.facebook.com/VBZ.bookshop/photos/a.463229796332/10156688500111333/>
(2022-08-18)
95. Facebook. Znanje, 11.11.2020. URL:
<https://www.facebook.com/znanje.kds/photos/a.157061407637581/3723736104303409> (2022-08-22)
96. Facebook. Znanje, 16.11.2020. URL:
<https://www.facebook.com/znanje.kds/photos/a.157061407637581/3737928542884165> (2022-08-22)
97. Feroproms. URL: <https://feroproms.hr/> (2022-07-20)

98. Fibra. URL: <https://www.fibra.hr/> (2022-07-20)
99. Fokus na hit. URL: <https://fokusnahit.com/> (2022-07-20)
100. Forum. URL: <https://www.forum-zadar.hr/> (2022-07-20)
101. Fraktura. URL: <https://fraktura.hr/> (2022-07-20)
102. Hena com. URL: <https://hena-com.hr/> (2022-07-20)
103. Hoću knjigu. URL: <https://www.hocuknjigu.hr/> (2022-07-20)
104. Hrvatska sveučilišna naklada. URL: <https://www.hsn.hr/> (2022-07-20)
105. Hrvatska školska kartografija. URL: <https://hsk.com.hr/> (2022-07-20)
106. Ibis grafika. URL: <https://www.ibis-grafika.hr/> (2022-07-20)
107. Impero present. Digitalne knjige: O projektu - digitalne-knjige.com. URL: <https://www.digitalne-knjige.com/oprojektu.php> (2022-08-14)
108. ITG: Otisak bez brige, dojam bez greške. URL: <https://digitalnitisak.hr/> (2022-07-20)
109. Jesenski i Turk. URL: <https://www.jesenski-turk.hr/hr> (2022-07-20)
110. Jurasić, Dijana. Kako je pandemija utjecala na Hrvate: Svaki drugi građanin mentalno je iscrpljen i loše spava, 16.6.2021. URL: <https://www.vecernji.hr/vijesti/u-doba-korone-najgore-je-djeci-istrazivanje-u-godinu-dana-djeca-su-u-prosjeku-dozivjela-5-stresnih-dogadaja-1500813> (2022-06-01)
111. Knjižara Ljevak. Kutijice za maske - 3 komada. URL: <https://www.ljevak.hr/kutijice-za-maske/25022-kutijice-za-maske-3-komada.html> (2022-08-18)
112. Knjižara Ljevak. URL: <https://www.ljevak.hr/> (2022-07-20)
113. Kovač, Miha; Gudinaičius, Arūnas. Publishing under COVID-19 in small book markets: an interim report. // Knygotyra 75 (2020), str. 17-37. URL: <https://www.journals.vu.lt/knygotyra/article/view/20783/21498> (2022-08-24)
114. Kršćanska sadašnjost. Knjižare KS-a ponovno rade od ponedjeljka, 27. 4. 2020!, 24.04.2020. URL: <https://www.ks.hr/blog/knjizare-ks-a-ponovno-rade-od-ponedjeljka-27-4-2020-n1048> (2022-08-16)
115. Kršćanska sadašnjost. Noć knjige 2020. u KS-u: Reci mi što čitaš!, 22.4.2020. URL: <https://www.ks.hr/blog/noc-knjige-2020-u-ks-u- reci-mi-sto-citas-n1051> (2022-08-16)
116. Kršćanska sadašnjost. Obavijest čitateljima, 20.3.2020. URL: <https://www.ks.hr/blog/obavijest-citateljima-n1068> (2022-08-16)
117. Kršćanska sadašnjost. On-line knjižara - kako kupovati?, 30.3.2020. URL: <https://www.ks.hr/blog/on-line-knjižara-kako-kupovati-n1064> (2022-08-16)
118. Kršćanska sadašnjost. Srijeda u knjižarama KS-a, 27.4.2020. URL: <https://www.ks.hr/blog/srijeda-u-knjižarama-ks-a-n1049> (2022-08-16)

119. Kršćanska sadašnjost. Sveto pismo - riječ Božje ljubavi i spasenja za svakog čovjeka, 27.3.2020. URL: <https://www.ks.hr/blog/sveto-pismo-rijec-bozje-ljubavi-i-spasenja-za-svakog-covjeka-n1062> (2022-08-16)
120. Kršćanska sadašnjost. URL: <https://www.ks.hr/> (2022-07-20)
121. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. e-Leks, 21.4.2020. URL: <https://www.lzmk.hr/e-leks> (2022-08-16)
122. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Enciklopedije i leksikoni u digitalnom dobu - Noć knjige 2020., 22.4.2020. URL: <https://www.lzmk.hr/vijesti/545-enciklopedije-i-leksikoni-u-digitalnom-dobu-noc-knjige-2020> (2022-08-16)
123. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. URL: <https://www.lzmk.hr/> (2022-07-20)
124. Leo-commerce. URL: <http://www.leo.hr/> (2022-07-20)
125. Leskur Staničić, Jasenka. Uspješni četvrti Mediteranski festival knjige u Splitu zadovoljio publiku, nakladnike i epidemiologe te 'probio led' za sve buduće sajmove, 7.9.2020. URL: <https://slobodnadalmacija.hr/kultura/knjizevnost/uspjesni-cetvrti-mediteranski-festival-knjige-u-splitu-zadovoljio-publiku-nakladnike-i-epidemiologe-te-probio-led-za-sve-buduce-sajmove-1042843> (2022-08-20)
126. Libertin Naklada. URL: <http://www.libertinnaklada.hr/> (2022-07-20)
127. Ludens. URL: <https://shop.strip-agent.hr/kategorija-proizvoda/izdavaci/ludens/> (2022-07-20)
128. Lumen. URL: <https://www.lumenizdavastvo.hr/> (2022-07-20)
129. Mala zvona. URL: <https://www.mala-zvona.hr/> (2022-07-20)
130. Martina. Noć knjige: Popust na izdanja Ibis grafike, 21.4.2020. URL: <https://www.ibis-grafika.hr/shop/2020/04/noc-knjige-popust-na-izdanja-ibis-grafike/> (2022-08-16)
131. Martina. Obavijest kupcima i poslovnim partnerima - mjere za prevenciju širenja epidemije korona (COVID-19) virusa, 16.3.2020. URL: <https://www.ibis-grafika.hr/shop/2020/03/obavijest-kupcima-i-poslovnim-partnerima-mjere-za-prevenciju-sirenja-epidemije-korona-covid-19-virusa/> (2022-08-16)
132. Martina. Ostanite doma i čitajte knjige Ibis grafike, 9.4.2020. URL: <https://www.ibis-grafika.hr/shop/2020/04/ostanite-doma-i-citajte-knjige-ibis-grafike/> (2022-08-16)
133. Martina. OŠTANITE DOMA: Kupnja putem interneta, 26.3.2020. URL: <https://www.ibis-grafika.hr/shop/2020/03/ostanite-doma-kupnja-putem-interneta/> (2022-08-16)
134. Martina. Snimite video kako provodite vrijeme s knjigama Ibis grafike u doba korone, 2.4.2020. URL: <https://www.ibis-grafika.hr/shop/2020/04/snimite-video-kako-provodite-vrijeme-s-knjigama-ibis-grafike-u-doba-korone/> (2022-08-16)
135. Mate: marketing tehnologija. URL: <https://www.mate.hr/> (2022-07-20)

136. Matica hrvatska. Online promocija posljednja tri broja (kriznog) Vijenca, 30.4.2020. URL: <https://www.matica.hr/zbivanja/online-promocija-posljednja-tri-broja-kriznog-vijenca-3012/> (2022-08-18)
137. Matica hrvatska. URL: <https://www.matica.hr/> (2022-07-20)
138. Medicinska naklada. URL: <https://www.medicinskanaklada.hr/> (2022-07-20)
139. Mediteranski festival knjige. URL: <https://mfk.hr/> (2022-08-20)
140. Mozaik knjiga. URL: <https://mozaik-knjiga.hr/> (2022-07-20)
141. Nacional.hr. I.I. Noć knjige 2020. donosi gotovo dvjesto virtualnih programa i sadržaja, 20.4.2020. URL: <https://www.nacional.hr/noc-knjige-2020-donosi-gotovo-200-virtualnih-programa-i-sadrzaja/> (2022-08-20)
142. Naklada Neptun. URL: <https://www.nakladaneptun.hr/> (2022-07-20)
143. Naklada Slap. URL: <https://www.nakladaslap.com/> (2022-07-20)
144. Naklada Uliks. URL: <https://naklada-uliks.hr/> (2022-07-20)
145. Nakladništvo. // Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. URL: <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42840> (2022-06-01)
146. Narodne novine. Obavijest za kupce!, 19.3.2020. URL: <https://www.nn.hr/hr/novosti/obavijest-za-kupce!,464.html> (2022-08-18)
147. Narodne novine. Za sve studente AKCIJA 25%, 1.4.2020. URL: <https://www.nn.hr/hr/novosti/za-sve-studente-akcija-25%25,466.html> (2022-08-18)
148. Narodne novine. URL: <https://www.nn.hr/> (2022-07-20)
149. Naša djeca. URL: <https://www.nasa-djeca.hr/> (2022-07-20)
150. Noć knjige. URL: <https://nocknjige.hr/> (2022-08-20)
151. OceanMore. Noć knjige 23.4.2020. URL: <https://www.oceanmore.hr/hr/dogadanja> (2022-08-18)
152. OceanMore. URL: <https://www.oceanmore.hr/> (2022-07-20)
153. Planet Zoe. Koronavirus. Knjižica za djecu. URL: <https://planetzoe.hr/novosti/knjige/koronavirus-knjizica-za-djecu> (2022-08-18)
154. Planet Zoe. URL: <https://planetzoe.hr/> (2022-07-20)
155. Planetopija. URL: <https://planetopija.hr/> (2022-07-20)
156. Profil Klett. URL: <https://www.profil-klett.hr/> (2022-07-20)
157. Profil. Proljetna superakcija. URL: http://www.profil.hr/Proljetna_superakcija_2020.pdf (2020-09-24)
158. Pro-Mil. URL: <https://www.pro-mil.hr/> (2022-07-20)

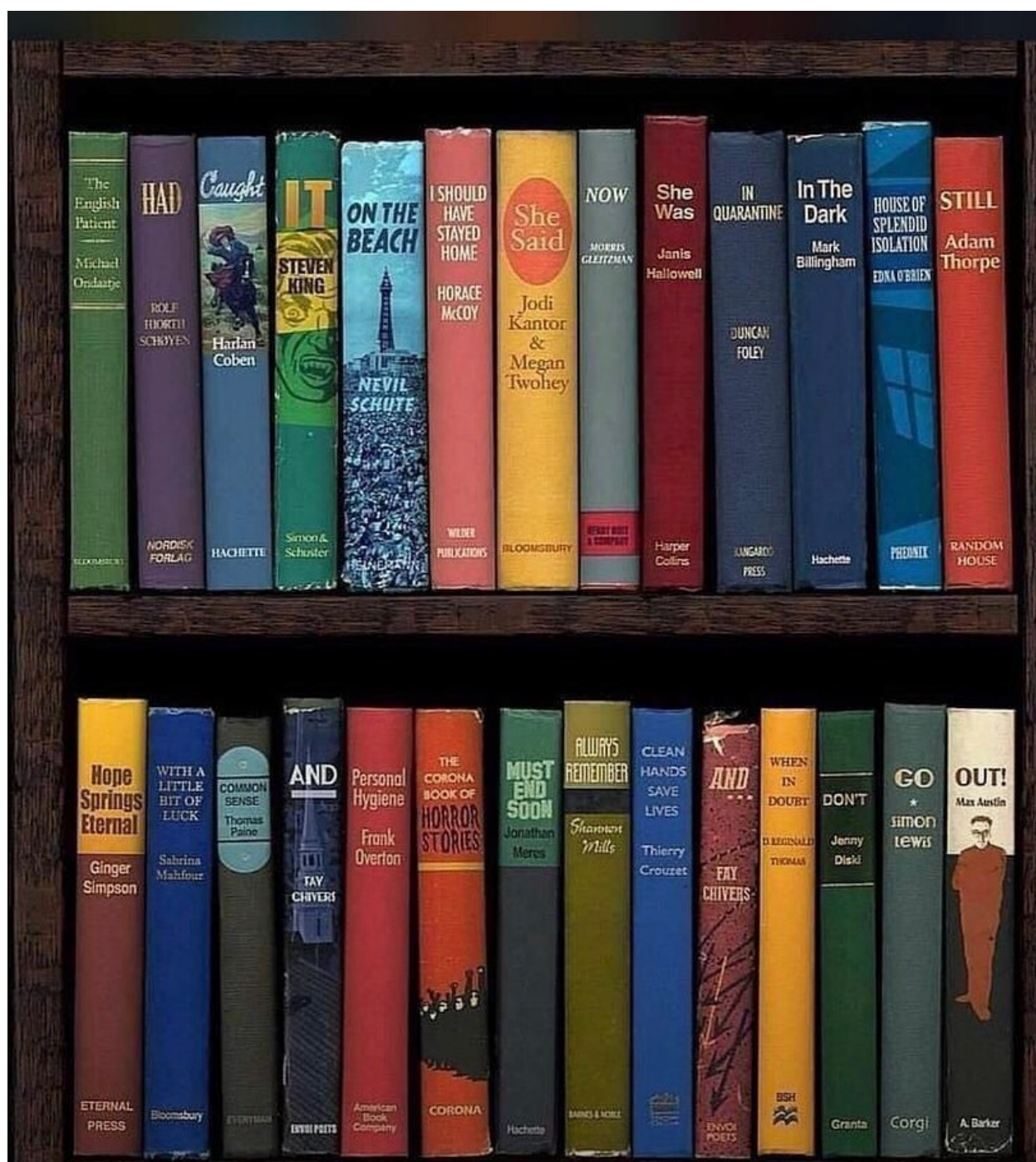
159. Prosvjeta. URL: <https://www.prosvjeta.hr/> (2022-07-20)
160. Quintessence Publishing Hrvatska. URL: <https://www.quintessence.hr/> (2022-07-20)
161. Salesiana. URL: <https://www.salesiana.hr/> (2022-07-20)
162. Sandorf. URL: <http://www.sandorf.hr/> (2022-07-20)
163. Serdarević, Seid. Seid Serdarević: U doba velikih izazova pričajmo priče jedni drugima, 20.3.2020. URL: <https://fraktura.hr/blog/seid-serdarevic-u-doba-velikih-izazova-pricajmo-price-jedni-drugima.html> (2022-08-16)
164. Stilus knjiga. URL: <https://stilus-knjiga.hr/> (2022-07-20)
165. Stipčević, Aleksandar. Knjige i knjižnice od prvog svjetskog rata do danas. // Povijest knjige / Aleksandar Stipčević. 2. proš. i dop. izd. Zagreb: Matica hrvatska, 2006. Str. 651-724.
166. Strip agent. URL: <https://shop.strip-agent.hr/> (2022-07-20)
167. Superknjižara.hr:Online BookShop. URL: <https://www.superknjizara.hr/hr> (2022-07-20)
168. Škare, Andrija. Jorge Bucay: I ovo će proći, 25.6.2020. URL: <https://fraktura.hr/blog/jorge-bucay-i-ovo-ce-proci.html> (2022-08-16)
169. Školska knjiga. URL: <https://shop.skolskaknjiga.hr/> (2022-07-20)
170. Školski portal. Kako ih zabaviti dok vi radite?, 27.3.2020. URL: https://www.skolskiportal.hr/sadrzaj/izvan-skolskih-klupa/kako-ih-zabaviti-dok-vi-radite/?fbclid=IwAR1S4asxIU2R5ceVHL-8EkiAGnuG-YsD47L3jL_ACQ-ITQ_f6FiHFU5UXXw (2022-08-18)
171. Školski portal. Prva mobilna aplikacija za podršku učiteljima u nastavi, 11.5.2020. URL: https://www.skolskiportal.hr/digitalni-sadrzaj/prva-mobilna-aplikacija-za-podrsku-uciteljima-u-nastavi/?utm_source=facebook&utm_medium=social (2022-08-18)
172. Školski portal. Smib i Modra lasta dostupni su svim učenicima!, 30.4.2020. URL: <https://www.skolskiportal.hr/nastava-na-daljnu/kao-podrska-ucenju-na-daljnu-smib-i-modra-last-dostupni-su-svim-ucenicima/> (2020-08-18)
173. Tim press:Kuća dobrih knjiga. URL: <https://tim-press.hr/hr/> (2022-07-20)
174. Tolić, Tanja. Anna (Niccolo Ammaniti): Virus, strah i nada, 11.9.2020. URL: <https://znanje.hr/anna-virus-strah-nada> (2020-09-24)
175. Tvornica snova. URL: <https://tvornicasnova.hr/> (2022-07-20)
176. Udžbenik.hr. URL: <https://udzbenik.hr/> (2022-07-20)
177. UPI-2M Books:knjižara dobrih ideja. URL: <https://www.upi2mbooks.hr/> (2022-07-20)
178. V.B.Z.. Knjižare otvorene, 27.4.2020. URL: <https://www.vbz.hr/knjizare-otvorene/> (2022-08-18)
179. V.B.Z.. URL: <https://www.vbz.hr/> (2020-09-24)

180. V.B.Z.. VOLI ŽIVOT...i putuj uz knjigu, popusti do 80%, 4.5.2020. URL: <https://www.vbz.hr/voli-zivot-i-putuj-uz-knjigu-popusti-do-80/> (2022-08-18)
181. V.B.Z..URL: <https://www.vbz.hr/> (2022-07-20)
182. Velagić, Zoran. Smisao i svrha nakladništva. // Uvod u nakladništvo / Zoran Velagić. Osijek: Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku; Odsjek za informacijske znanosti, 2013. Str. 19-32.
183. Verbum. Na sigurnom - i s dobrom knjigom!, 16.3.2020. URL: <https://verbum.hr/novosti/na-sigurnom-i-s-dobrom-knjigom> (2022-08-18)
184. Verbum. Obavijest o neodržavanju manifestacije "Dani kršćanske kulture", 17.3.2020. URL: <https://verbum.hr/novosti/obavijest-o-neodrzavanju-manifestacije-dani-krscanske-kulture> (2022-08-18)
185. Verbum. Otvaraju se knjižare Verbum - od ponedjeljka smo opet s vama diljem Hrvatske!, 24.4.2020. URL: <https://verbum.hr/novosti/otvaraju-se-knjizare-verbum> (2022-08-18)
186. Verbum. Predstavljena knjiga „Gdje je Bog u doba koronavirusa?“ Johna C. Lennox, 9.6.2020. URL: <https://verbum.hr/novosti/predstavljena-knjiga-gdje-je-bog-u-doba-koronavirusa-johna-c-lennox> (2022-08-18)
187. Verbum. Prigodni popust na sva Verbumova izdanja obilježit će „Noć knjige“ u Verbumu, 22.4.2020. URL: <https://verbum.hr/novosti/prigodni-popusti-na-sva-verbumova-izdanja-obiljezit-ce-noc-knjige-u-verbumu-2> (2022-08-18)
188. Verbum. URL: <https://verbum.hr/> (2022-07-20)
189. Vinart. URL: <https://vinart.hr/> (2022-07-20)
190. Vlada Republike Hrvatske. Koronavirus.hr: Što moram znati?: O bolesti, 31.1.2022. URL: <https://www.koronavirus.hr/sto-moram-znati/o-bolesti/103> (2022-06-01)
191. Vorto Palabra. URL: <https://www.vortopalabra.hr/> (2022-07-20)
192. World Health Organization. Coronavirus disease (COVID-19) pandemic: Q&As on COVID-19 and related health topics: Coronavirus disease (COVID-19), 13.5.2021. URL: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19> (2022-06-01)
193. YouTube. Fraktura Najbolja Literatura. EKSKLUZIVNO! Jorge Bucay za hrvatske čitatelje - "I ovo će proći!", 25.6.2020. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=s06g2bz3VDI&feature=youtu.be> (2022-08-16)
194. YouTube. Školska knjiga TV. Asistent - inovativna aplikacija Školske knjige za učitelje, 8.5.2020. URL: https://www.youtube.com/watch?time_continue=17&v=86M2Tz6XVDQ&feature=emb_title&ab_channel=%C5%A0kolskaknjigaTV (2020-09-24)

195. YouTube. Školska knjiga TV. Ostani doma i čitaj!, 9.4.2020. URL: https://www.youtube.com/watch?v=8Ba2X13QbV0&ab_channel=%C5%A0kolskaknjigaTV (2022-08-18)
196. Zajednica nakladnika i knjižara. Hrvatski nakladnici i knjižari. URL: <https://znk.hr/hrvatski-nakladnici/> (2022-06-01)
197. Zajednica nakladnika i knjižara. Knjiga svima i svuda: O projektu. URL: <https://knjigasvimaivsuda.znk.hr/o-projektu> (2022-08-20)
198. Znanje. Djeca koja čitaju postaju ljudi koji misle: Najljepše knjige za djecu, 10.4.2020. URL: <https://znanje.hr/najljepse-knjige-za-djecu> (2020-09-24)
199. Znanje. Humanitarna akcija: Knjige i Znanje mijenjaju svijet, 21.4.2020. URL: <https://znanje.hr/noc-knjige-2020> (2020-09-24)
200. Znanje. Izolacija u dobrom društvu: Tri noviteta za vrhunski doživljaj čitanja, 9.4.2020. URL: <https://znanje.hr/noviteti-travanj2020> (2020-09-24)
201. Znanje. Knjižare Znanje ponovno otvorene, 27.4.2020. URL: <https://znanje.hr/otvaraju-se-knjizare-znanje> (2022-08-18)
202. Znanje. Knjižare Znanje privremeno zatvaraju vrata zbog koronavirusa, kupnja moguća na webshopu, 19.3.2020. URL: <https://znanje.hr/znanje-privremeno-zatvara-vrata> (2020-09-24)
203. Znanje. Krimići, trileri (a i horori) za doba korone, 19.3.2020. URL: <https://znanje.hr/krimici-za-doba-korone> (2020-09-24)
204. Znanje. URL: <https://znanje.hr/> (2022-07-20)
205. Znanje. Znanje humanitarnom akcijom prikupilo 6.200,00 kn za Klaićevu bolnicu, 30.4.2020. URL: <https://znanje.hr/znanje-za-klaicevu> (2020-09-24)
206. Znanje. Znanje Webshop se ne predaje: nove preporuke za sve kojima je dosta horora, 23.3.2020. URL: <https://znanje.hr/znanje-nove-preporuke> (2020-09-24)

Prilozi

Popis slika

Slika 1. Izazov - Slozi naslove knjiga

Hrvatski nakladnici i knjižari

Poveznice na web stranice i društvene mreže nakladnika i knjižara, članova Zajednice nakladnika i knjižara HGK možete pronaći ovdje.

A

AGM
Alfa
Algebra
Alka script
Amaranthine Books
ArtResor
ARTMEN
Audio Store Transonica
Asesor

B

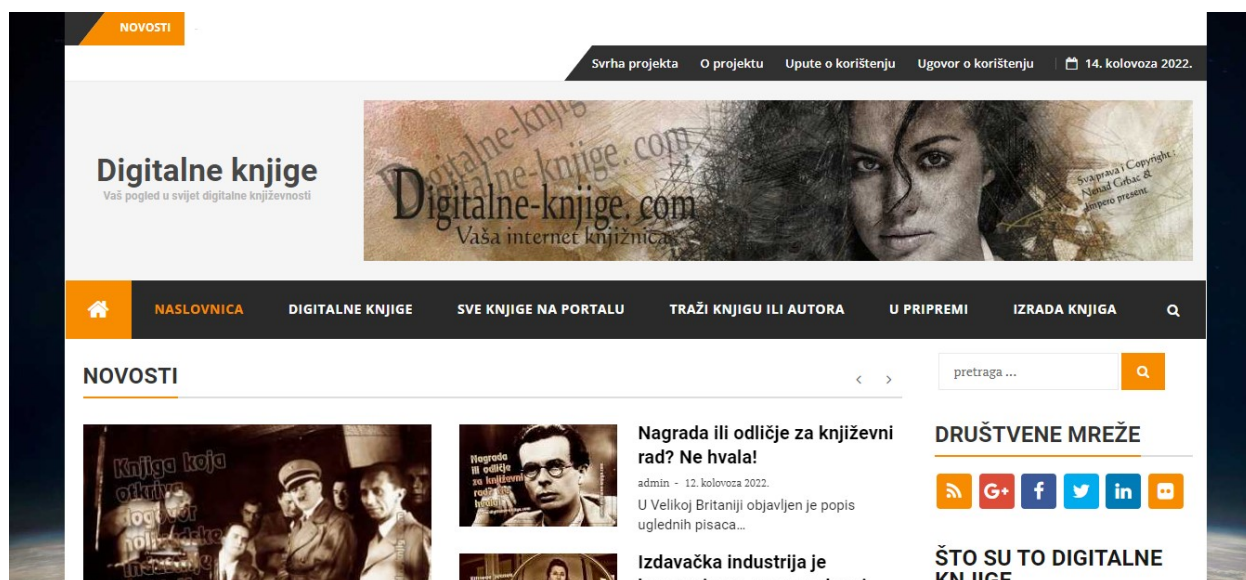
Begen
Beltra
Biakova
Book And More
Bulaja naklada
Buy book

C

Capitol Festival
Corto Literary
Crveni bicikl j.d.o.o.

Slika 2. Početni izgled mrežne stranice rubrike Nakladnici i knjižari

Slika 3. Početni izgled mrežne stranice Digitalne knjige

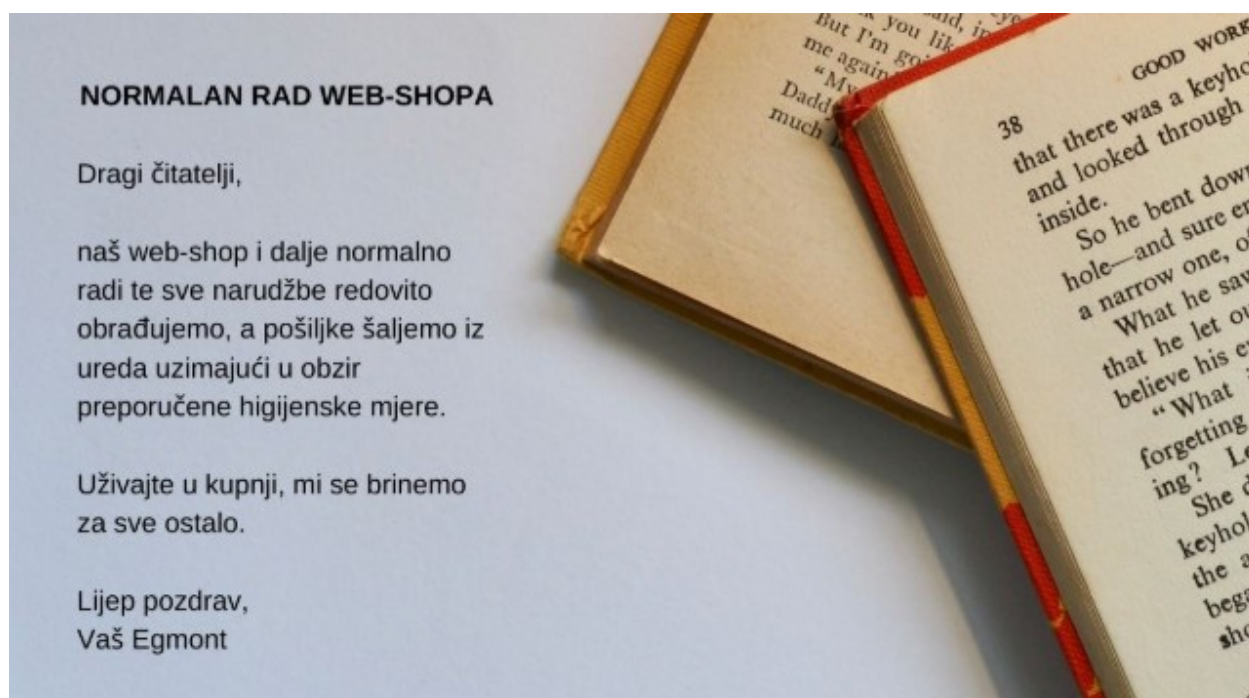
Slika 4. Izgled Knjižare i papirnice u Importanne centru u vrijeme COVID-a-19

Slika 5. AGM-ova obavijest

Slika 6. Noć knjige - 4 000 pregleda Alfinih knjiga u *online* formatu

Slika 7. Rad web shopa Egmonta

Čuvajući svoje zdravlje, čuvate zdravlje drugih.
Od danas naša izdanja možete naručiti **isključivo**
putem naše mrežne stranice **element.hr**.

#OstaniDoma

Slika 8. Obavijest o načinu kupnje izdanja Elementa

S obzirom na odluku Ministarstva znanosti i obrazovanja o obustavi izvođenja nastave, **svim učenicima i nastavnicima 16. ožujka 2020. otvorili smo pristup našim elektroničkim udžbenicima**, uključujući i sva nova izdanja. Matematika, fizika, informatika i logika.

Vjerujemo da ćemo time pomoći nastavnicima da osmisle što kvalitetniju nastavu na daljinu u ovoj izvanrednoj situaciji.

Elementovi e-udžbenici kvalitetan su dodatak tiskanim udžbenicima jer obiluju raznolikim sadržajima prilagođenim individualnim potrebama i mogućnostima svakog učenika. To su:

- odabrani riješeni primjeri
- zadatci za samostalno rješavanje
- kvizovi i pitalice
- interaktivne edukativne igre
- programčići u *GeoGebri*
- filmovi i animacije
- bogata zbirka raznovrsnih zadataka.

E-udžbenici nalaze se na našoj mrežnoj stranici

ele-udzbenik.hr

#OstaniDoma i nauči

Slika 9. Objava Elementa o otvorenom pristupu elektroničkim udžbenicima

Slika 10. Šaljiva karikatura Frakture

SVE FRAKTURINE AKCIJE NA JEDNOM MJESTU!

Najbolje knjige po najnižim cijenama u nizu posebnih ponuda i različitih akcija. Isplati se kupovati u Frakturinoj web-knjižari!

****Dragi naši, unatoč svemu svijet se i dalje vrti. I treba se vrtjeti!**

U tom nezaustavljivom svijetu knjige za nas imaju jako važnu ulogu, a znamo da ni s vama nije drugačije. Uostalom, zato i jeste tu. Ako si ovo vrijeme želite olakšati knjigama, mi smo tu za vas! Naša dostava je i dalje brza, **a sada je i besplatna** za sve naslove u našoj web-knjižari. I naravno, držimo se svih propisanih mjera sigurnosti i opreza.

Budite dobro i čitajte najbolje!

(Samo u Frakturinoj web-knjižari do 15. 4. ili do isteka zaliha. Možete naručiti i e-poštom na prodaja@fraktura.hr ili telefonom na 01/3357863. Besplatna poštarina vrijedi za dostavu u Hrvatskoj.)***

Slika 11. Frakturina akcija u ožujku

Slika 12. Karikatura Frakture - Brzi COVID-19 test

Slika 13. Ostanite doma...Zarazite se čitanjem!

»KRŠĆANSKA SADAŠNJOST« **KS**

OD 29. 4. 2020.

SRIJEDOM

DO 13. 6. 2020.

opći popust

20%

na veći dio izdanja

KNJIŽARE

ZAGREB	Kaptol 1, Kaptol 29
ZADAR	Poljana Natka Nodila 7
SPLIT	Kralja Zvonimira 16
OSIJEK	Trg slobode bb
KARLOVAC	Radićeva 4
MARIJA BISTRICA	Trg Ivana Pavla II. 32

www.ks.hr

KS KRŠĆANSKA SADAŠNJOST
118-10001 ZAGREB, MARULIČEV TRG 11, PP. 434
www.ks.hr * ks@proton.hr * 01-61-6030

Slika 14. Srijeda u knjižarama KS-a

Citiranje:

COVID-19 bolest. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 18. 8. 2022. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=70912>>.

Slika 15. Citiranje natuknice COVID-19 bolest u mrežnom izdanju Hrvatske enciklopedije

Slika 16. Darivanje Matice hrvatske povodom *Noći knjige*

Slika 17. Isticanje besplatne poštarine

Slika 18. Kada život te rastuži, ti za knjigom ruku pruži!

Naslovnica / Kutijice za maske / Kutijice za maske - 3 komada

Kutijice za maske - 3 komada

☆☆☆☆ (0 Recenzija)

[Napišite recenziju](#)

[Dodaj u listu želja](#)

Cijena: **39,00 HRK** (5,18 €)

Količina

[Dodaj u košaricu](#)

Podijeli: [f](#) [t](#) [w](#) [v](#) [+](#)

Broj nagradnih bodova koje ćete ostvariti kupnjom jednog proizvoda: 0.

[Opis](#) [Recenzije](#) [Detalji proizvoda](#)

Jeste li se ikada našli u situaciji gdje ne znate gdje i kako pospremiti vašu masku za lice prilikom izlaska iz kuće ili iz trgovine? Plastične futrole čuvaju vaše kirurške maske čistima, lagane su, jednostavne za korištenje, lako se čiste te su idealne za višekratnu upotrebu. Također, dostupne su u nekoliko boja (bijela, plava i crvena) te svaki član obitelji može izabrati svoju kako ne bi došlo do slučajne zamjene.

Slika 19. Kutijice za maske

**OBAVIJEST
KUPCIMA**

Kako bismo zaštitili vas i vaše obitelji, naše djelatnike koji rade u prodavaonicama i njihove obitelji, od 19.3.2020. sve poslovnice Narodnih novina d.d. zatvorene su na 30 dana.

U sigurnosti svoga doma i dalje možete kupovati u našoj web-trgovini koja je dostupna za sve vaše narudžbe 0-24 sata i redovito isporučuje robu na vašu adresu.

Čuvajte sebe i druge, ostanite kod kuće i kupujte online:

 e-trgovina.nn.hr

Slika 20. Obavijest kupcima o zatvaranju poslovnica

Ostanite kod kuće i čitajte vrhunsko štivo u samo par klikova

20% POPUSTA
na sve naslove i
besplatna poštarina
za cijelu Hrvatsku!

VIDIMO SE NA
www.oceanmore.hr

Slika 21. Obavijest kupcima

Besplatna dostava

BESPLATNA DOSTAVA

za narudžbe od 105,00 kn

Slika 22. Besplatna dostava Planeta Zoe za narudžbe od 105 kuna

Slika 23. Proletna superakcija u Profilu

ČITALAČKI IZAZOV ⚡

				
Čitaj pod dekom.	Pročitaj knjigu o životinjama.	Pročitaj knjigu bez slika.	Pročitaj krimić.	Pročitaj knjigu koju je netko drugi izabrao za tebe.
Čitaj u kuhinji.	Čitaj knjigu nekome drugome.	Nauči napamet omiljeni citat iz knjige koju čitaš.	Čitaj knjigu s naslovom koji ti se sviđa.	Pročitaj biografiju.
				
Pročitaj strip.	Pročitaj časopis.	Čitaj knjigu o svemiru.	Čitaj poeziju.	Čitaj u pidžami.
				
Čitaj svom ljubimcu ili plišanču.	Čitaj dok grickaš jabuku.	Pročitaj knjigu u kojoj je djevojka glavna junakinja.	Pročitaj knjigu koja je objavljena prije tvog rođenja.	Pročitaj prvu knjigu iz serije knjiga.
				
Pročitaj knjigu u kojoj je dječak glavni junak.	Pročitaj knjigu koja je objavljena ove godine.	Čitaj knjigu hrvatske autorice ili autora.	Čitaj knjigu s naslovnicom koja ti se jako sviđa.	Ponovno pročitaj svoju omiljenu knjigu.
PROFIL				

Slika 24. Čitalački izazov Profila

Slika 25. Prijedlozi Profilove proljetne superakcije objavljene 30. travnja 2020.

TABLETE ZA ČITATELJE

TABLETA ZABORAVA

Imaš šansu zaboraviti sve što se događa u tvojoj omiljenoj knjizi, odnosno, možeš je ponovno pročitati kao da je čitaš prvi put.

SVEMOGUĆA TABLETA

Imaš šansu promijeniti tijek događaja iz knjige, pa i oživjeti likove koji su umrli.

TABLETA ŽIVOTA

Bilo koji lik iz knjige može postati stvarna osoba.

TABLETA ZA PUTOVANJA

Možeš posjetiti bilo koje mjesto iz knjige.

TABLETA ZAMJENE

Možeš zamijeniti tijela s bilo kojim likom iz knjige.

TABLETA LJUBAVI

Bilo koji lik iz knjige može se zaljubiti u tebe.

PROFIL

Slika 26. Prikaz tableta za čitatelje

noć knjige

Svjetski dan knjige
23.4.2020.
nocknjige.hr

Č E T V R T A K

19 sati Naši autori najavljuju svoje nove knjige

20 sati Čitanje odlomka iz novog romana Elizabeth Strout OLIVE, IZNOVA

21 sat Darivanje

22 sata U domu kod naše urednice Ivane Žderić listamo knjige u pripremi

23 sata Čitanje odlomka iz nove knjige Thomasa Pikettyja KAPITAL I IDEOLOGIJA

PROFIL

Slika 27. Profilov program tijekom *Noći knjige*

Cijenjeni ljubitelji knjige,

odlukom Stožera Civilne zaštite RH sve knjižare Školske knjige bit će zatvorene **30 dana**, počevši od **19.3.2020.**

Pozivamo vas da posjetite našu internetsku knjižaru **www.skolskaknjiga.hr** i iz sigurnosti vlastita doma naručite sve što vam je potrebno u idućem razdoblju.

Naručenu robu žurno ćemo dostaviti s pomoću mreže partnera za distribuciju – **Overseas** i **GLS**.

Srdačan pozdrav!
Vaša Školska knjiga

 školska knjiga

Slika 28. Obavijest o radu knjižara Školske knjige

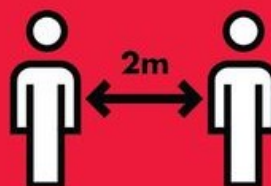
MJERE OPREZA!

Dragi kupci,

želevći zaštititi vaše zdravlje i zdravlje djelatnika Školske knjige od bolesti COVID-19, molimo vas da poštujuete ove mjere opreza:

Pri ulasku u knjižaru Školske knjige obvezatna je dezinfekcijaruku bez obzira na to nosite li zaštitne rukavice ili ne.

Držite međusobni razmak od barem dva metra prema oznakama istaknutim na podu.

Na blagajni držite razmak od ostalih kupaca i djelatnika te, ako možete, izbjegnite plaćanje novčanicama i koristite se beskontaktnim plaćanjem karticama.

Školska knjiga radi zaštite zdravlja može ograničiti istodoban ulazak više kupaca u knjižaru.

Vaše nam je zdravlje važno.
Školska knjiga misli na vas!

 školska knjiga

Slika 29. Mjere opreza Školske knjige

OBAVIJEST: Dragi kupci, od 27. 4. knjižare V.B.Z.-a su ponovno otvorene i rade u skladu s mjerama koje propisuje Nacionalni stožer. Vidimo se!

Slika 30. Obavijest kupcima o radu knjižara V.B.Z.-a

Slika 31. Prikaz rezultata humanitarne akcije *Knjiga i Znanje mijenjaju svijet!*

Slika 32. Stop COVID-19

Jesenski popusti u Elementu

20. studenoga 2020. u 11:11

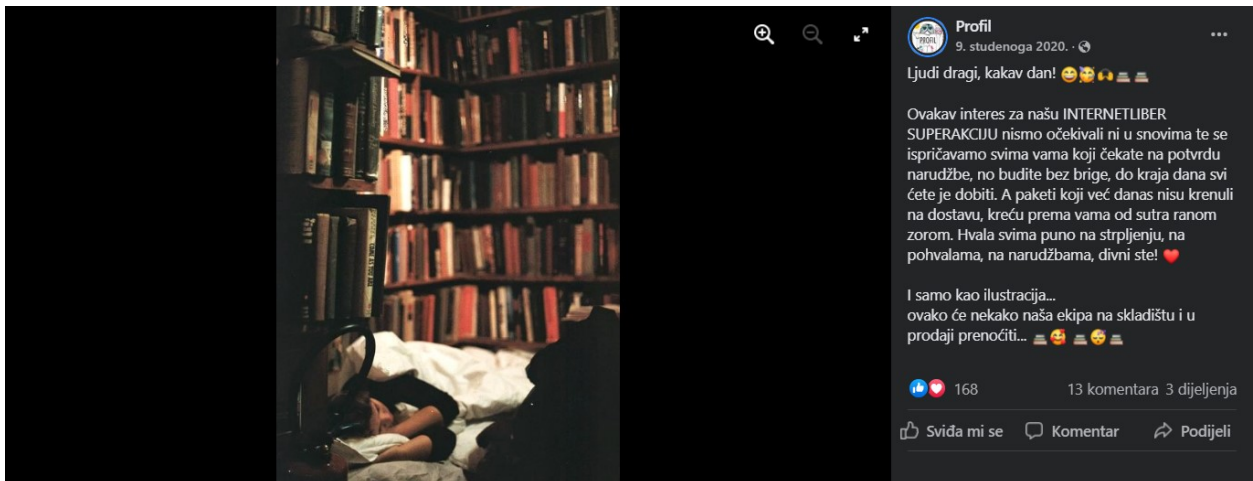
U razdoblju od **9. do 30. studenog** u Elementovoj *online* trgovini moći ćete kupovati knjige po akcijskim cijenama. Svi naši naslovi (osim trenutno važećih udžbenika) bit će sniženi **od 10 do 90 %**.

Pripremili smo prigodne darove – uz narudžbe od 150 kn darujemo vam masku za lice, a uz narudžbe od 300 kn dobiti ćete platnenu vrećicu (do isteka zaliha).

Pogledajte naša nova izdanja

Slika 33. Jesenski popusti u Elementu

Slika 34. Profilova obavijest vezana u Interliber superakciju

KNJIGA
SVIMA I SVUDA

DO 80%
SAJAMSKOG
POPUSTA

10.-15.11.2020.

SAJAMSKI POPUST U KNJIŽARI LJEVAK!
CJELOKUPNA PONUDA I U ONLINE KNJIŽARI
WWW.LJEVAK.HR

BESPLATNA POŠTARINA
na području RH
9.-15.11.

Slika 35. Sajamski popust u Knjižari Ljevak!

Hvala
na
strpljenju...

Vaša narudžba
je u procesu obrade :)

Znanje
16. studenoga 2020. · 🌐

Dragi naši knjigoljupci, ponosni smo na to što ste nam ukazali povjerenje i tijekom sajamskog tjedna kupovali u Znanju, te plasirali gotovo 5000 narudžbi kroz naš webshop! Pokazali ste nam da je, bez obzira na to što je odgođen, duh Interlibera i dalje prisutan u vama! Hvala vam na velikoj ljubavi prema knjizi, ogromnom broju narudžbi i na vjernosti! Vjerujemo kako nas nakon ove neobične 2020. ipak čeka bolje razdoblje i puno odličnih novih knjiga! ❤️

Dali ste nam priličan izazov i upogonili nas u tri smjene kako bismo vam čim prije sve isporučili. Marljivo pakiramo i očekujemo da će većina narudžbi biti isporučena u roku od 10-ak radnih dana od dana narudžbe. Ako ćemo malo kasniti, imajte razumijevanja i s upitima nam se slobodno javite u inbox. 📧 📧 📧

Puno vam hvala na povjerenju i na strpljenju...
Vaše knjige su na sigurnom putu prema vašim policama! Nadamo se da ćete uživati u njima! 😊

👤 Sažmi

Slika 36. Obavijest o narudžbama na Facebook profilu Znanja

Slika 37. Obavijest o narudžbama na mrežnoj stranici

Slika 38. Znanje i HNK daruju

Slika 39. Školska knjiga i HNK daruju

Popis izvora slika

Slika 1. Izazov - Složi naslove knjiga. Izvor:

<https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/photos/a.164685591562/10158476821821563/> (2022-06-01)

Slika 2. Početni izgled mrežne stranice rubrike Nakladnici i knjižari. Izvor: <https://znk.hr/hrvatski-nakladnici/> (2022-06-01)

Slika 3. Početni izgled mrežne stranice Digitalne knjige. Izvor: <https://znk.hr/hrvatski-nakladnici/> (2022-08-14)

Slika 4. Izgled Knjižare i papirnice u Importanne centru u vrijeme COVID-a-19. Izvor: <https://www.agm.hr/hr/vijesti/knjizara-u-importanne-centru-opet-posluje---uz-mjere-opreza.95.html> (2022-08-16)

Slika 5. AGM-ova obavijest. Izvor:

<https://www.facebook.com/AGM.izdavackakuca/photos/a.299322796756766/3126633617358989/> (2022-08-16)

Slika 6. Noć knjige - 4 000 pregleda Alfinih knjiga u *online* formatu. Izvor:

<https://www.facebook.com/alfa.izdavackakuca/photos/a.535889546538645/2641764712617774> (2022-08-16)

Slika 7. Rad web shopa Egmonta. Izvor: <https://www.egmont.hr/novosti/57> (2020-04-01)

Slika 8. Obavijest o načinu kupnje izdanja Elementa. Izvor: <https://element.hr/narucivanje-knjigasticky/> (2022-08-16)

Slika 9. Objava Elementa o otvorenom pristupu elektroničkim udžbenicima. Izvor:

<https://element.hr/otvoreni-pristup-elektronickim-udzbenicima/> (2022-08-16)

Slika 10. Šaljiva karikatura Frakture. Izvor: <https://fraktura.hr/> (2020-04-01)

Slika 11. Frakturina akcija u ožujku. Izvor: <https://fraktura.hr/knjige/bestseler/akcije.html> (2022-04-01)

Slika 12. Karikatura Frakture - Brzi COVID-19 test. Izvor:

<https://www.facebook.com/fraktura.hr/photos/4881190251914004/> (2022-08-16)

Slika 13. Ostanite doma...Zarazite se čitanjem!. Izvor: <https://www.ibis-grafika.hr/shop/2020/04/ostanite-doma-i-citajte-knjige-ibis-grafike/> (2022-08-16)

Slika 14. Srijeda u knjižarama KS-a. Izvor: <https://www.ks.hr/blog/srijeda-u-knjizarama-ks-a-n1049> (2022-08-16)

Slika 15. Citiranje natuknice u mrežnom izdanju Hrvatske enciklopedije. Izvor:

<https://enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=70912> (2022-08-18)

Slika 16. Darivanje Matice hrvatske povodom *Noći knjige*. Izvor:

<https://www.facebook.com/Matica.hrvatska/photos/a.372594382852503/2660610944050824/?type=3&theater> (2022-08-18)

Slika 17. Isticanje besplatne poštarine. Izvor:

<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2796645250419643/> (2022-08-18)

Slika 18. Kada život te rastuži, ti za knjigom ruku pruži!. Izvor:

<https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/2868860136531487/> (2022-08-18)

Slika 19. Kutijice za maske. Izvor: <https://www.ljevak.hr/kutijice-za-maske/25022-kutijice-za-maske-3-komada.html> (2022-08-18)

Slika 20. Obavijest kupcima o zatvaranju poslovnica. Izvor: <https://www.nn.hr/> (2020-04-01)

Slika 21. Obavijest kupcima. Izvor: <https://www.oceanmore.hr/> (2022-08-18)

Slika 22. Besplatna dostava Planeta Zoe za narudžbe od 105 kuna. Izvor: <https://www.planetzoe.hr/> (2020-04-01)

Slika 23. Proletna superakcija u Profilu. Izvor: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10158323416036563&set=a.164685591562> (2022-08-18)

Slika 24. Čitalački izazov Profila. Izvor: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10158354994331563&set=a.164685591562> (2022-08-18)

Slika 25. Prijedlozi Profilove proletne superakcije objavljene 30. travnja 2020. Izvor: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10158499595576563&set=a.164685591562> (2022-08-18)

Slika 26. Prikaz tableta za čitatelje. Izvor: <https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/photos/a.164685591562/10158947181531563/> (2022-08-18)

Slika 27. Profilov program tijekom *Noći knjige*. Izvor: <https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/posts/10158464137506563> (2022-08-18)

Slika 28. Obavijest o radu knjižara Školske knjige. Izvor: <https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.762019373887813/2895204550569274/> (2022-08-18)

Slika 29. Mjere opreza Školske knjige. Izvor: <https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/2976556715767390/> (2022-08-18)

Slika 30. Obavijest kupcima o radu knjižara V.B.Z.-a. Izvor: <https://www.vbz.hr/> (2020-09-21)

Slika 31. Prikaz rezultata humanitarne akcije *Knjiga i Znanje mijenjaju svijet!*. Izvor: <https://znanje.hr/znanje-za-klaicevu> (2020-09-24)

Slika 32. Stop COVID-19. Izvor: <https://knjigasvimaisvuda.znk.hr/stop-covid-19> (2022-08-20)

Slika 33. Jesenski popusti u Elementu. Izvor: <https://element.hr/jesenski-popusti-u-elementu/> (2020-11-29)

Slika 34. Profilova obavijest vezana u Interliber superakciju. Izvor: <https://www.facebook.com/ProfilKnjiga/photos/a.164685591562/10159114606726563/> (2022-08-22)

Slika 35. Sajamski popust u Knjižari Ljevak!. Izvor: <https://www.facebook.com/ljevak.hr/photos/a.115951608489034/3435301059887389/> (2022-08-22)

Slika 36. Obavijest o narudžbama na Facebook profilu Znanja. Izvor: <https://www.facebook.com/znanje.kds/photos/a.157061407637581/3737928542884165> (2022-08-22)

Slika 37. Obavijest o narudžbama na mrežnoj stranici. Izvor: <https://znanje.hr/> (2020-11-29)

Slika 38. Znanje i HNK daruju. Izvor: <https://www.facebook.com/znanje.kds/photos/a.157061407637581/3723736104303409> (2022-08-22)

Slika 39. Školska knjiga i HNK daruju. Izvor:

<https://www.facebook.com/SkolskaKnjiga/photos/a.297123210377434/3556940931062296/> (2022-08-22)

Slika 40. Broj prodanih primjeraka. Izradio autor prema podacima iz istraživanja.

Slika 41. Prodaja e-knjiga u vrijeme *lockdown-a*. Izradio autor prema podacima iz istraživanja.

Slika 42. Izravna prodaja knjižnicama za vrijeme *lockdown-a*. Izradio autor prema podacima iz istraživanja.

Slika 43. Mjere vezane uz zaposlenike. Izradio autor prema podacima iz istraživanja.

Slika 44. Utjecaj *lockdown-a* na proizvodnju novih naslova. Izradio autor prema podacima iz istraživanja.

Slika 45. Broj zaposlenika koji rade puno radno vrijeme. Izradio autor prema podacima iz istraživanja

Slika 46. Glavno nakladničko područje. Izradio autor prema podacima iz istraživanja

Slika 47. Postotak nacionalnih subvencija. Izradio autor prema podacima iz istraživanja

Slika 48. Postotak EU ili drugih međunarodnih subvencija. Izradio autor prema podacima iz istraživanja

Slika 49. Subvencije su mi pomogle tijekom situacije koju je uzorkovala COVID-19 kriza. Izradio autor prema podacima iz istraživanja

Slika 50. Rad od kuće - da ili ne? Izradio autor prema podacima iz istraživanja

Slika 51. Isticanje aktivnosti. Izradio autor prema podacima iz istraživanja

Slika 52. Očekivanja u budućnosti. Izradio autor prema podacima iz istraživanja

Popis tablica

Tablični prikaz 1-8. Naziv nakladnika i njihovo područje djelovanja. Izvor: Izradio autor prema podacima pronađenim na mrežnim stranicama nakladnika.

Anketa

Zamolba za sudjelovanje u (vrlo) kratkoj anketi o utjecaju COVID-a-19 na nakladništvo na području Republike Hrvatske

Poštovani,

Katedra za Povijest knjige, nakladništvo i knjižarstvo Filozofskog fakulteta u Osijeku provodi istraživanje o hrvatskom nakladništvu u doba pandemije COVID-19 virusa. Upitnik od 14 pitanja oduzet će Vam 5-10 minuta vremena. Istraživanje je vremenski ograničeno na zatvaranje (*lockdown*) u razdoblju od ožujka do svibnja 2020. godine.

Anketa je u potpunosti anonimna. Vaši odgovori koristit će se isključivo u svrhu istraživanja, a bit će obrađeni u diplomskom radu studentice Ane-Marije Moučka. Rezultati i preporuke izrađene na temelju istraživanja bit će Vam dostavljene elektroničkom poštom.

Hvala Vam na izdvojenom vremenu!

Doc. dr. sc. Josipa Selthofer

Voditeljica Katedre za Povijest knjige, nakladništvo i knjižarstvo

I. Molimo Vas procijenite utjecaj *lockdown-a* tijekom pandemije na Vaše poslovanje (ožujak - svibanj 2020.)

1. S obzirom na broj prodanih primjeraka, u usporedbi s istim razdobljem prošle godine, vidljiv je:

- Pad od 70 - 100%
- Pad od 40 - 70%
- Pad od 10 - 40%
- Pad manji od 10%
- Nema značajnog utjecaja na prodaju.
- Prodaja je porasla.

2. Prodaja e-knjiga u vrijeme *lockdown-a* je porasla (u usporedbi s istim razdobljem prošle godine) za:

- Ne objavljujemo e-knjige.
- 70 - 100%
- 40 - 70%
- 10 - 40%
- Manje od 10%
- Nema značajnije razlike.
- Prodaja e-knjiga je pala.

3. Izravna prodaja knjižnicama za vrijeme *lockdown-a* je pala (u usporedbi s istim razdobljem prošle godine) za:

- 70 - 100%
- 40 - 70%
- 10 - 40%
- Manje od 10%
- Nema značajnog utjecaja na prodaju.
- Prodaja je porasla.

4. Jeste li morali poduzeti ikakve mjere u vezi Vaših stalnih zaposlenika?

- Da, otpustili smo jednog ili više zaposlenika.
- Da, morali smo poslati jednog ili više zaposlenika na odmor uz smanjenu plaću.
- Da, morali smo smanjiti plaću jednom ili većini zaposlenika.
- Nisu bile potrebne nikakve radnje.
- Ostalo:

5. Je li se razdoblje *lockdown-a* odrazilo na proizvodnju novih naslova?

- Ne, nakladnički plan je u cijelosti realiziran.
- Da, proizvodnja je donekle smanjena.
- Da, proizvodnja je bitno smanjena.
- U vrijeme *lockdown-a* obustavili smo rad na novim naslovima.

II. Pitanja o posebnostima Vaše nakladničke kuće

6. Koliko imate zaposlenika s punim radnim vremenom?

- Jednog zaposlenog
- Manje od 10
- Između 10 i 30
- Između 30 i 100
- Preko 100.

7. Koje je glavno nakladničko područje Vaše kuće?

- Nismo specijalizirani za određeno područje.
- Književnost za odrasle
- Publicistika za odrasle
- Književnost za djecu
- Književnost za mlade
- Udžbenici

8. Ako primete nacionalne subvencije (pr. MZO, MKM, HAZU), koliki je procijenjeni postotak subvencija u Vašim ukupnim investicijama?

- Ne primam redovite nacionalne subvencije.
- Manje od 5%
- Između 5% i 10%
- Između 10% i 20%
- Između 20% i 40%
- Više od 40%

9. Ako primete subvencije EU ili druge međunarodne subvencije (poput Kreativne Europe ili subvencija različitih država za prijevode njihovih autora), koliki je procijenjeni postotak subvencija u Vašim ukupnim investicijama?

- Ne primam redovite međunarodne subvencije.
- Manje od 5%
- Između 5% i 10%
- Između 10% i 20%
- Između 20% i 40%
- Više od 40%

10. Ako ste na pitanja 8 ili 9 odgovorili pozitivno, molim Vas procijenite jesu li Vam subvencije pomogle u situaciji prouzročenoj COVID-19 krizom.

- Uopće nisu.
- Djelomično jesu.
- Uvelike jesu.
- Ne mogu procijeniti.

11. Smatrate li rad od kuće primjerenim za nakladničko poslovanje?

- Da, zaposlenici mogu sav posao, uz adekvatnu opremu, raditi od kuće.
- Rad od kuće nije primjeren u nakladničkom poslovanju.
- Smatram da se isključivo sljedeći poslovi mogu raditi od kuće (molim navedite koji pod Ostalo, ako ste odabrali ovaj odgovor):
- Ostalo:

12. Jeste li u vrijeme *lockdown-a* nudili i/ili isticali nešto od niže navedenog:

Mogući su višestruki odgovori

- Popusti
- Prigodni naslovi vezani uz pandemiju
- Web shop
- E-knjige
- Akcije - pr. 2 + 1 gratis i sl.
- Izazovi vezani uz knjigu (snimanje videa, fotografiranje, razmjenjivanje citata, najdraža knjiga, igre i dr.)
- Darivanja
- Predstavljanje knjiga ili autora
- Besplatna dostava
- Ostalo:

13. Je li postojala ikakva rečenica ili moto putem koje ste pokušavali doprijeti do čitatelja/kupaca? Ako je, molimo Vas navedite kako je glasila ili glasilo.

14. I posljednje pitanje - kako očekujete da će pandemija utjecati na Vaše buduće nakladničke planove i strategije, organizaciju poslovanja i sl.? *

Mogući su višestruki odgovori

- Nakladnički planovi i strategije moje kuće neće se mijenjati.
- Razmišljamo o uvođenju rada od kuće za pojedine kategorije zaposlenika.
- Više izdanja ćemo objavljivati u obliku e-knjiga.
- Razmišljamo o ozbiljnijem mijenjanju nakladničkog asortimana.
- Ne mogu procijeniti.
- Ostalo: